

»V predkongresnih pripravah naj sodelujejo vsi člani Zveze komunistov, da bi na bližnjem kongresu sprejeli dobre sklepe« je med drugim dejal tovariš Tito, ko je končal razpravo na VI. plenumu CK ZKJ. Poročali smo že, da bo kongres novembra v Beogradu in da se ga bo udeležilo 1500 de-

legatov, ki jih bodo izvolili na občinskih konferencah (en delegat na pribl. 800 članov). — Obširneje pišemo o nekaterih mislih z zadnjega plenuma CK ZK Jugoslavije na 5. strani današnje številke Dolenjskega lista.

(Foto KOMUNIST, Beograd)

Kako pa statuti krajevnih skupnosti?

Na zadnji seji izvršnega odbora okrajnega odbora SZDL v Ljubljani je tekla o statutih krajevnih skupnosti obsežna razprava. Bila je utemeljena z delno analizo obstoječih osnutkov statuten krajevnih skupnosti in na podlagi razgovorov z vsemi občinskimi vodstvi Socialistične zveze. Po sedanjem stanju bo v okraju kakih 250 krajevnih skupnosti, izdelanih pa je že tudi približno 60 osnutkov njihovih statuten. Večina teh osnutkov je plod prizadevanj in obsežnega dela iniciativnih odborov, organizacij SZDL in drugih činiteljev, nekaj osnutkov pa je tudi samo prepisanih. »Poceni pridobljeni« osnutki statuten najbrž res ne bodo odraz volje občanov ožje skupnosti, soseske ali vasi.

Kaj pravijo o krajevnih skupnostih osnutki občinskih statuten? — to vprašanje je bilo marsikje izhodišče tudi za temeljna do-

ločila v osnutku statuta krajev. skupnosti. Pri tem ni bilo v ospredju hotenje, da bi osnutek občinskega statuta že vnaprej določal

ali predpisoval enoten tip krajevnih skupnosti (KS) v občini. To bi bilo tudi popolnoma napačno, saj v okraju najbrž ni tako zelo

homogene občine, da ne bi bila sleherni KS v njej v nečem različna od sosednje in posebej zainteresirana za nekatera specifična vprašanja, ki se pojavljajo kot skupna le določenemu krogu prebivalcev, soseski, delu mesta, večji ali manjši vasi itd. Statuti se bodo seveda tudi še spreminjali; nove potrebe in spremembe bo terjalo življenje samo in šele čez nekaj let bodo tudi statuti krajevnih skupnosti listina samoupravljanja občanov določenega območja. Njihova podlaga in skupna značilnost pa je in bo tudi ostala: družbena vloga KS v samoupravljanju zadev, ki so pomembne za občana, prebivalca znotraj krajevnih skupnosti.

Dvoje osnovnih izhodišč lahko najdemo v večini osnutkov občinskih statuten: navedbo območij KS in navedbo pogojev, ki opravčujejo ustanovitve KS. Prva postavka je v praksi žal že pokazala negativne izkušnje. Občani so se zapirali v to določilo dokaj enostransko, predstavljali so »meje« in spreminjali območje ter se s

(Nadaljevanje na 4. str.)

Pred zanimivo razstavo v Brežicah

Seme, ki smo ga posejali v našem razgovoru o šibju, ličju, slami, glinenih petelinčkih, latvicah, barilcih, vezeninah na platnu, pisanicah in podobnem, živi in ugodno raste. Kot neznani popki mačic so se mi zdeli priseni izdelki. Omenil bom mojstra, ki je poslal prvi izdelek: tovarniškega delavca Ivana Zupaničja iz Brežic pri Leskovcu. Njegovi izdelki in vezanine Brežičanke Majde Spindler z visoko kakovostjo popolnoma opravčujejo nastajajočo razstavo. Torej, le pogumno na dan z domačimi izdelki! Se posebej vabimo na razstavo izdelovalce predmetov domače obrti iz oddaljenih vasi.

Sporočiti moram, da je vsota za nagrade v tem tednu narasla že nad 200.000 dinarjev. Prebivalcem krške in sevnjske občine sporočamo, da so se za razstavo izdelkov izvirne domače obrti vneli in zavzeli poleg predstavnikov brežiške občine tudi ugledni tovariši iz krške in sevnjske komune: predsednik inž. Franc Dragan, podpredsednik Vendel Ficko, predsednik krške KZ Stane Nunčič, predsednik občinskega odbora SZDL v Sevnici Dušan Brelih in drugi. Zbrana vsota je prispevek vseh treh občin in bo zato razstava zares spodnje-posavska.

Tole današnje sporočilo je ponovitev vabila tistim, ki se še ne morejo odločiti. Izdelke je treba poslati v Brežice do 8. aprila, ker bo razstava odprta že 12. aprila. Kot gostje, ki ne bodo tekmovali, se bodo razstave udeležili tudi Belokranjci.

Razsodišče, ali kol pravimo žirija, bo najbrž sestavljena takole: 1. žirija

— tri vaška dekleta; 2. žirija — 3 vaščani; 3. žirija — dve učiteljici ženskih ročnih del in ena gospodinja; 4. žirija — dva profesorja likovnika in arhitekti; 5. žirija — dva profesorja zgodovinarja in etnolog (narodopisec); 6. žirija — dva gostinca, dva predstavnika turističnih društev in dva gospodarstvenika.

Na ta način bomo izluščili tisto, kar želimo vedeti, to pa je: 1. naše oblike in naš izvirni slog; 2. izdelovalne sposobnosti in kakovost; 3. uporabne in prodajne možnosti doma in drugod za izvirne izdelke domače obrti. — Ta spoznanja nam bodo omogočila, da bomo do naslednje zime zasnovali na tem področju širšo, gospodarsko pomembno dejavnost.

Naj ponovim: oblikuj predmet, reži in začrtaj vzorec tako, kot ti vele-va srce! Ne posnemaj! In da ne pozabim: nagradili bomo tudi najlepše pisanice: kako jih izdelujemo (da bo temen vzorec na beli osnovi), ve že kakih 200 učencev brežiške gimnazije! Morda pa je kje živo še ustno izročilo, kako so na našem področju barvali pisanice v starih časih. Opušite pa vsekakor tiste barvaste papirčke z račkami in zajčki, slikanje obrazov z vodenimi barvami in podobno! Neokusno je. Nekoč sem že dejal: »Poglej hramček!« In danes spet pravim: »Poglej svojo hišo in staro latvico v skledniku! Tam boš našel vzorec za pisanko.«

Danes teden bomo spet poročali, kako napreduje delo za razstavo.

Prof. MIRO KUGLER

Danes praznuje ribniška občina

»26. marec — obletnica partizanske zmage v Jelenovem žlebu — je praznik občine Ribnica.«

(6. člen statuta občine Ribnica)

»Moči napredka in svetlobe so v Jelenovem žlebu izbojevale svetlo zmago, kar je bila zmaga slovenskega naroda, ne le borcev tega kraja. Odmev strelav je tedaj zajel vso Slovenijo, zli se je v enotno željo vseh jugoslovanskih narodov po enotnosti, svetlobi,« je dejal pred letom dni nekdanji komandant Prešernove brigade general-major Dušan Švara-Dule, ko je govoril v Ribnici na svečanosti ob 20-letnici velike partizanske zmage v Jelenovem žlebu.

Jutro 26. marca 1943. Cankarjeva in Gubčeva se pomikata proti vrhovom Velike gore nad Ribniško dolino. Za njimi so bili trije dnevi srditih bojev, za njimi je bila težka pot. Z več strani pa so proti gubenom Velike gore prodirale italijanske kolone; njihov načrt je bil jasn: obkoliti in uničiti partizansko vojsko.

Nedaleč od Jelenovega žleba, tik ob globokem

breznu, ki zeva pod cesto, je predhodnica Cankarjeve trčila na Italijane. To je bil elitni bataljon divizije Macerata. Zareglalo je, šlo je za sekunde, kdo bo prej zasedel vrhove nad cesto. Partizani so bili hitrejši in so zmagali. Jelenov žleb se je lahko upravičeno imenoval »italijanski grob«. Za jeseni 1942 so partizani nedaleč od brezna pobili 40 Italijanov iz iste divizije, v boju marca 1943 pa jih je izgubilo življenje okrog 115, razen tega pa jih je veliko popadalo v globoko brezno, ko so bežali čez cesto.

Velika zmaga partizanskega orožja je odjeknila daleč naokrog; spomin na zmago je še sedaj živ, ne le v ljudeh, ki so v borbi sodelovali, ampak v slehernem občanu ribniške občine. Na ta dan že vrsto let praznujejo občinski praznik, že vrsto let je 26. marca (Nadaljevanje na 6. str.)

I. republiška konferenca ZMS

3. in 4. aprila 1964 bo v festivalni dvorani na Trgu VII. kongresa v Ljubljani I. republiška konferenca Zveze mladine Slovenije. Začela bo delati v petek, 3. aprila, ko bodo izvolili organe konference, nato pa bodo poročali o aktivnosti ZMS. Poročala bo tudi nadzorna komisija, na kar bo prebrano poročilo o socialistični vzgoji mladine. Po razpravi bodo v soboto delegati izvolili nove organe v centralnem komiteju ZMS in sprejeli sklepe za nadaljnje delo.

Nagradi Dolenjskega lista za brežiško razstavo

Napore občinske skupščine v Brežicah in brežiškega Turističnega društva, da bi v času od 12. do 26. aprila zbrali in razstavili v Brežicah ročne izdelke vaških pleblicev vitric in šibja, slame in ličja, lončarjev in rezbarjev, bo podprlo tudi uredništvo našega domačega pokrajinskega časnika. Za najzvirnejši ročni izdelek bomo podelili nagrado v znesku 10.000 dinarjev. Posebej bomo nagradili tudi najlepši ročni izdelek, ki bo prišel v Brežice iz Bele krajine. Kakor je znano, bodo na brežiški razstavi sodelovali belokranjski izdelovalci predmetov domače obrti izven konkurence; da bi jih spodbudili h kar največji udeležbi in s tem k medobčinski izmenjavi izkušenj na tem področju, bomo enemu izmed belokranjskih razstavljavcev prav tako podelili nagrado 10.000 dinarjev. Za obe nagradi bodo merodajne ocene žirije na brežiški razstavi.

V REME

OD 26. 3. DO 5. 4. 1964

Približno do 29. marca po večini oblačno in toplo z manjšimi padavinami. Okrog 30. marca močnejše padavine in ohladitev. V začetku aprila lepo, a okrog 4. aprila spet močna ohladitev z dežjem, pozneje sneg do nižin.

Dr. V. M.

Včasih se je kar težko odločiti, kaj bi kupili v samopostrežnicah, v katerih bogata izbira blaga prikupno vabi z odprtih polic. O »poštenju na tehtnici« berite danes nekaj več na 15. strani Dolenjskega lista!

Celotna aktivnost usmerjena k človeku

Na VI. plenumu CK ZKJ, o katerem smo poročali v zadnji številki našega časnika, je podal referat o aktualnih idejnih problemih in vlogi Zveze komunistov Jugoslavije član izvršnega komiteja Veljko Vlahović. V njem je nanizal bogate misli, ki morajo biti koristno vodilo vsakomur, kdor aktivno sodeluje pri graditvi naše družbe. Zlasti pomembne so njegove ugotovitve o vodilni vlogi Zveze komunistov. O tem je med drugim dejal, da nismo napravili napake, da bi razglasili Zvezo komunistov za dokončnega razsodnika vseh problemov, pojavov in aktivnosti. Zveza komunistov in njeni organi niso zbor nezmotljivih ljudi. To je organizacija in živ

Vsakodnevna boja za napredek — je dejal Veljko Vlahović — ni mogoče biti abstraktno, pri tem pa čakati na sklepe in rešitve, ker to spodbuja birokratsko aktivnost. Boja tudi ni mogoče voditi z molčanjem. Napačno pojmovanje vodilne vloge ZK se kaže tudi v določenih oblikah aristokratskega odnosa posameznih komunistov do delovnih ljudi, ko menijo, da imajo zato, ker ima Zveza komunistov vodilno vlogo v družbi, tudi oni kot posamezniki, ker so člani ZK, ne le vodilno, temveč tudi vodstveno vlogo.

Idejnopolitičnega boja ni mogoče voditi z vodenjem, temveč z znanjem in močjo argumentov. Vodilna vloga Zveze komunistov sestoji predvsem v tem, da komunisti obenem z delovnimi ljudmi skupno gradijo splošno politiko in filtrirajo zaostalo in preživelo od tistega, kar je družbi v prid in potrebno.

Nasproti delovnim ljudem se ne smemo obnašati kot nezmotljivi razsodniki, kot vsevedci. Vedno moramo imeti pred očmi dejstvo, da imajo naši delovni ljudje za seboj revolucionaren oborožen boj, revolucionarno šolo socialistične graditve, a imajo sistem samoupravljanja in demokratske organe v tem sistemu. Ne smemo dovoliti, da bi si posamezniki prisvajali pravico komandirati v kolektivu ali sprejemati sklepe v imenu delovnih ljudi. Tudi pri takih zadevah, kot so sprejemanje in odpuščanje delavcev, morajo imeti glavno in odločilno besedo člani kolektiva. Tudi v procesu integracije gospodarstva morajo biti odločilne pobude samih delovnih kolektivov in njihovih samoupravnih organov. Ne sme se zgoditi, da bi posamezniki sklepali na svojo pest ali da bi celo izvajali pritisk na samoupravne organe.

Zanimiv je tudi tisti del referata, ki govori o nadaljnji krepitvi in razvoju notranje partijske demokracije. Vlahović je naglasil, da gre

Morda bo zgodovinska kronika zabeležila: leta 1964 je bila v Zenevi svetovna konferenca Združenih narodov o trgovini, ta konferenca je pomenila mejnik v gospodarskem razvoju sveta.

V tem trenutku je to še popolnoma odprto vprašanje, konferenca se je komaj — 23. marca — začela. Toda začela v optimističnem ozračju. Medtem ko so stalni razorožitveni pogoji že vnaprej obsojeni na neuspeh in ni nobena stran pripravljena popustiti, trgovinske konference niso obremenjene z nobeno težko dediščino.

Ves svet pričakuje od ženevskih razgovorov velikih rezultatov. Toda naloge, ki jih mora rešiti, so zelo velike. Kar pogledimo! Odkar se je začela ofenziva kapitalizma na kolonije, pa za nova tržišča raste razlika med razvitimi in nerazvitimi državami. Klasična delitev na »Vzhod« in »Zahod« še komaj drži, vse bolj je očita delitev na razvite in nerazvite dežele. Bloki izgubljajo svoj pomen, bili so odraz hladne vojne, razdelitve sveta na dve fronti.

Razlika med razvitimi in nerazvitimi je rezultat zgodovinskega razvoja. Najbolj tragično je, da te razlike stalno rastejo — čeprav so vsi pričakovali prav nasprotno. Cene industrijskim proizvodom rastejo, poljedelskim padajo, agrarne države se lahko industrializirajo le z velikimi žrtvami na račun vsega prebivalstva, njihova udeležba v proizvodnji sveta zостаaja. Ta proces se nadaljuje in ustvarja velike prepeade med državami.

Trgovinske norme, ki veljajo danes, so rezultat razdobja, ko je v trgovini še gospodarila Velika Britanija, ko je

bila ta praktično edini posojilodajalec in so bile angleške banke najbogatejše na svetu. Anglija je gospodarila na morju, v bančništvu, v trgovini.

Svet pa je večji od leta do leta. Takoj po vojni so štelj Združeni naro-

Od Ženeve do Colomba

di le 44 držav, danes jih je že skoraj trikrat toliko. Danes imamo na svetu 122 samostojnih nacionalnih ekonomij. Osamosvojitve vedno novih držav, razvoj tehnokracije, močna uveljavitev socialističnih držav, krepek razmah mednarodnih investicij — vse to zahteva revizijo dosedanjih trgovinskih norm. Trgovina je dobila zelo velik pomen. Postala je del borbe za sporazumevanje med narodi, za mir in mirno sožitje.

Od Ženeve pričakujejo zato vsi zelo veliko, morda preveč. Ena lastovka ne naredi še pomladi, pravi naš pregovor. Trgovinska konferenca v Ženevi lahko samo nakaže smer, ne more pa čez noč spremeniti slike sveta. Bo pa brez dvoma zelo intenziven poskus, da se tudi trgovina prilagodi novi podobi našega sveta.

Konferenca v Colombu zaseda na drugem koncu sveta, na Ceylonu. Njena tema je priprava za veliki sestanek nevezanih držav v Kairu. Obrisi te, že

druge konference neangažiranih, še niso popolnoma znani, vendar je gotovo, da se je bo udeležilo več držav kot beograjske leta 1961.

Organizatorji računajo na udeležbo nekaterih evropskih držav, pa več držav iz Latinske Amerike. Tako bi si zagotovili udeležbo držav s štirih kontinentov. Druga konferenca nerazvitih držav naj bi imela širši značaj kot prva. Od takrat se je osvobodila cela vrsta novih držav, vse več jih je, ki vidijo rešitev sveta v politiki sožitja, ki so mnenja, da razlike v sistemih niso nobena ovira za aktivno sodelovanje.

Komaj se bo končala konferenca v Colombu, že se bodo sestali v Djakarti predstavniki nekaterih azijskih pa afriških dežel. Kitajska diplomacija si močno prizadeva, da bi bila druga bandunška konferenca še pred kairsko. Cilj je jasen: potisniti Kairo na straniški tir.

Bandunška konferenca bo omejena samo na azijske in afriške dežele, na njej ne bo ne predstavnikov Jugoslavije ne Sovjetske zveze, Kitajska sama bi rada govorila v imenu obeh celin, prikazala bi se rada kot njen izključni branilec.

Očitno je, da Kitajska pri tem preveč poudarja barvo in da želi organizirati Peking kot novo središče azijsko-afriškega sveta. S tem podpira malo-meščanske težnje v azijskih in afriških partijah, z eno besedo: Kitajska želi imeti svojo politično internacionalo, svojo svetovno sindikalno organizacijo, svoje mladinske festivale itd. Kitajska igra na zelo velike karte.

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

oborbeni instrument de lovnih ljudi pri krčenju poti in ustvarjanju najugodnejših razmer za izgradnjo socialistične družbe. Njena vodilna vloga je bila in je še zmožnost, da kritično spoznava družbeno stvarnost, v kateri živimo, in da sproža velikanško vseljudsko energijo za spreminjanje te stvarnosti. Vodilna vloga zavestnih socialističnih sil ne pride sama od sebe: ona se nenehno preverja in afirmira z zmožnostjo vodilnih sil, da ostanejo na čelu napredka.

Ko je govoril referent o nekaterih idejnih in političnih nerazumevanjih vodilne vloge Zveze komunistov, je poudaril, da je celotna naša aktivnost usmerjena k človeku. Njegov materialni interes, njegove samoupravne demokratske pravice, njegova vloga v družbi so v žarišču razvoja naše družbe. Njemu, človeku, so podrejeni sistem samoupravljanja, materialna izgradnja naše družbe, pravne norme, zapisane v ustavi, politika, vstevši tako vodilno vlogo ZK kot tudi aktivnost drugih zavestnih socialističnih sil.

pri tem za obojestranski vpliv: Zveza komunistov je glede na mesto in vlogo v družbi poklicana, da še nadalje in še globlje vpliva na demokratski razvoj, na sistem samoupravljanja, a tudi demokratski razvoj družbe ustrezno vpliva na Zvezo komunistov. Demokratizem v Zvezi komunistov je najtesneje povezan z demokratizmom sistema samoupravljanja. Razviti samoupravni sistem zahteva večjo stopnjo ustvarjalne, ne pa mehanične discipline, večjo pobudo, to pa pomeni tudi večjo stopnjo zavestne odgovornosti. Demokratski centralizem, ki dobiva nova obeležja, ne zahteva pasivnosti in pasivnega sprejemanja sklepov, temveč vztraja, da so komunisti prisotni na torišču

boja, zahteva v razmerah samoupravljanja širšo in bolj vsestransko konfrontacijo mnenj, pa tudi večjo disciplino pri izvajanju sprejetih in uskladenih stališč. V boju za enotnost Zveze komunistov nenehno vztraja pri ustvarjalni, ne pa mehanični enotnosti, pri enotnosti kot rezultatu demokratskega oblikovanja sklepov.

Na koncu je govoril referent tudi o kritiki in med drugim dejal, da morajo vodstva ZK vztrajati pri kritiki kot pogoju za krepitev socialistične demokracije. Pri tem pa socialistična ustvarjalna kritika ne sme pozabiti na nekatere svoje bistvene značilnosti. Sicherni dobromamni kritik se mora vprašati, ali s svojo kritiko pomaga ali pa škoduje

ljudem in družbi. Načelna kritika je navadno ostra, kar pa se ne kaže v administrativnih ukrepih, temveč v moči argumentov. Učinkovita kritika je mogoča le v negovanem družbenem orajdu. Njen uspeh bo toliko večji, kolikor bolj upošteva družbeno stvarnost, se pravi tudi možnosti družbe, ne pa samo njene potrebe.

■ V letošnjem januarju je Jugoslavija izvozila dvakrat več tekstilnih izdelkov, v februarju pa za 500 milijonov dinarjev več kot v istem času preteklega leta. Po sklenjenih kupčijah je že zdaj nad 90 odstotkov tekstilnega blaga prodanega.

■ V indijskem mestu Paradip so proslavili začetek del beograjskega podjetja Alvan Milutinovića, ki bo uredilo teren za novo pristanišče v Bengalskem zalivu. Pristanišče bodo gradili dve leti.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

● Hruščov obišče Madžarsko. Konec tega meseca — ob 20-letnici osvoboditve prvih madžarskih vasi — bo prišel v Budimpešto predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov. Te dni so v Budimpešti proslavljali 45. obletnico madžarske sovjetske republike, prve države delavskega razreda po oktobrski revoluciji v Sovjetski zvezi. Madžarska sovjetska republika je trajala 133 dni.

● Libijski kralj Idriss I. je odstopil, nato pa je prekladal svoj sklep. Svoj odstop je kralj utemeljil s slabim zdravjem in nesporazumi v vladi. Mednarodni opazovalci menijo, da so ti nesporazumi v zvezi z oporiščni. Libijski parlament je sredi marca zahteval odpravo vseh tujih oporišč. Pogajanja med libijsko vlado in Washingtonom se bodo kmalu začela.

● Ameriški zunanji minister ne bo odstopil. To vest je zanikal sam Dean Rusk. V posebni izjavi po televiziji je dejal, da opravlja svoje delo z največjim zadovoljstvom.

● SZ in Jemen podpisala pogodbo o prijateljstvu. Hkrati s podpisom te pogodbe so v Moskvi sklenili tudi sporazum v gospodarskem in tehničnem sodelovanju. Sovjetska zveza bo zgradila v Jemenu bolnišnico s polikliniko ter tri šole kot darilo jemenskemu ljudstvu.

● Britanski premier Home je obiskal Nigerijo. Po dvodnevnih razgovorih z najvišjimi nigerijskimi predstavniki se je vrnil v London. Menijo, da je bil njegov obisk tudi v zvezi z volitvami, na katere se opozicijska laburistična stranka intenzivno pripravlja.

● Novi tiskovni predstavnik Beje bil je postal George Reedy, ki je bil trinajst let osební sekretar sedanjega predsednika ZDA Johnsona.

● Konferenca držav Britanske skupnosti narodov — Commonwealth — bo 7. julija v Londonu. Udeležili se ga bodo šefi vlad 19 držav z vseh kontinentov. Ni še znano, kaj bo glavna tema tega velikega posvetovanja.

Proti pričakovanju manj kupcev

Pretekli ponedeljek je bil na novomeškem sejmišču običajni prasičji sejem, na katerem pa ni bilo tolikšen promet, kot so ljudje pričakovali. Od 909 pujskov je bilo prodanih le 621. Manjši so veljali 9.000 do 13.000 din, večji pa 13.000 do 21.000 din. Ker ni bilo dovolj kupcev, so prodajalci v ceni nekoliko popustili.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Na seji izvršnega odbora GO SZDL Slovenije, ki je bila pred nekaj dnevi, so obravnavali odmev VI. razpršene plenarne seje, na kateri so razpravljali o aktualnih problemih kmetijstva in vasi. Ugotovili so, da je odmev zelo velik, in to zlasti med neposrednimi kmetijskimi proizvajalci. Na seji so osvetlili tudi dosežene gospodarske uspehe v prvih letošnjih mesecih in menili, da so zelo pozitivni in da so bili mogoči zahvaljujoč prizadevanjem za zvišanje produktivnosti dela in izpopolnjevanju delitve po delu. Spet ponovno so ugotovili, da bo treba ponovno proučiti delitev narodnega dohodka med gospodarskimi organizacijami in družbenopolitičnimi skupnostmi: povečati bi se moral delež, namenjen za splošno in osebno potrošnjo. Standard je poglavito vprašanje našega razvoja! so menili na seji in dodali, da bi bil tak premik v delitvi narodnega dohodka v korist hitreje rasti celotnega družbenega razvoja. — Na seji so govorili tudi o štipendiranju. Zastran tega so ugotovili, da je zaznaven določen premik, vendar pa je urejanje te problematike še zmeraj prepočasno. Izvršni svet je že storil nekaj konkretnih ukrepov, da bi čimbolj ublažil težaven gmojni položaj študentov.

Te dni so zasedali republiški zbori. Tudi na seji socialno-zdravstvenega zbora so poudarili nujnost pozitivnega premika narodnega dohodka, tako da bi odmerili večja sredstva za potrebe družbenega standarda. To bi namreč omogočilo učinkovitejšo urejanje zdravstvenih in socialno-varstvenih problemov.

● Nekaj novic s področja kmetijstva: najprej morda to, da bodo po odloku ZIS izplačevali kmetijskim organizacijam posebno premijo 8 din za kilogram za vse količine visokorodnih vrst pšenice, ki jih bodo dale v zameno in dobavile zasebnim kmetoval-

cem-kooperantom. Zanimiv je tudi predlog strokovnega odbora Jugoslovanske skupnosti zavarovanja, da bi vpeljali obvezno zavarovanje živine in zasejanih površin, češ da so že dozoreli pogoji za to. Kmetovalcem naj bi omogočili, da bi plačevali zavarovanje tudi s pridelki. Današnje stanje glede zavaro-

NUJNOST POZITIVNEGA PREMKA V KORIST STANDARDA

vanja posevkov ni zadovoljivo. Zasejanih površin z žitom je bilo zavarovanih le 19,46 odstotka, kar je odločno premalo. Bolje je z zavarovanjem industrijskih rastlin: zavarovanih je 63,2 odstotka vseh zasejanih površin. — Na skupščini zveze društva veterinarjev SRS so menili, da bi morali veterinarji pomagati kmetom v naporih za izboljšanje živinoreje in dvig proizvodnosti. Po mnenju razpravljavcev na skupščini bi morali biti veterinarji organizatorji poglobljene kooperacije z zasebnimi živinorejci.

● Letos bodo nadaljevali z gradnjo jadranske magistrale: mladinske delovne brigade bodo delale na razmeroma težkem terenu v Črni gori. Iz Slovenije bo sodelovalo 14 brigad, od tega 10 srednješolskih, 3 kmečko-delavske in 1 študentska. Zaradi težkih pogojev dela na letošnji mladinski delovni akciji priporočajo temeljite priprave — tako zdravstvene kakor tudi kadrovske.

● Upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke je sprejel sklep o sofinanciranju gradnje naprav za gažifikacijo lignita v

"ZIDAR" PRED NOVO GRADBENO SEZONO

Odborniki so dopolnili osnutek statuta brežiške občine

Leto 1963, leto praznovanja 20-letnice Kočevskega zbornice, je pomenilo za kočevsko gradbeno podjetje Zidar trdo preizkušnjo, ki pa jo je odlično prestalo. Marsikaj je bilo treba popraviti, preurediti, še več zgraditi. Dela torej dovolj, časa pa malo. Kljub temu je podjetje uspelo in solidno opravilo vsa potrebna dela, da je mesto lahko pričakalo tišče gostov vsa prenovljena.

Podjetje je bilo pred petimi leti še v prisilni upravi, z boljšo organizacijo dela pa se je potem uspešno iz leta v leto izboljševal in večal. Tako je 1958. leta, ko je bilo v prisilni upravi, ki je trajala 15 mesecev, ustvarilo 467 milijonov, leto kasneje le 430 milijonov, 1960. leta 659 milijonov, 1961 — 932, predlanskim 894 milijonov, lani pa so napravili v primerjavi z letom 1962 za 63,47 odst. več, torej nad milijardo 330 milijonov, vendar to še ni dokončen rezultat. Po planu za letošnje leto naj bi znašal brutoprodukt milijardo 420 milijonov ali 6,7 odst. več kot lani, vendar pa bo verjetno tudi ta številka presežena, ker so v glavnem za ta znesek že sklenjene pogodbe. Pravi-

jo, da pri njih ni problemov, kje dobiti delo, ampak pomanjkanje tehničnega kadra. Na ugodno in uspešno delo letos bo vplivalo tudi to, da je precej objektov v zaključni fazi in bodo lahko takoj v pričetku sezone prevzeli nova dela, povečali bodo produktivnost in nabavili nove gradbene stroje. V osnovna sredstva bodo letos investirali 69 milijonov, v osnovna sredstva skupne porabe pa 36 milijonov. Investirali bodo v glavnem iz lastnih sredstev. Z nabavo novih gradbenih strojev bodo rešili vprašanje nekvalificiranih delavcev.

KOČEVJE ZE KAZE VELEMESTNO PODOBO

Kočevje zadnja leta iz dneva v dan spreminja svojo podobo, postaja lepše in prevzema iz nekaterih zornih kotov pravo velemestno podobo. Ob Rini so zrasle tri stolpnice, letos bodo pričeli graditi še četrto, na močvirnem travniku nasproti občine so zrasli trije stolpiči, Kolodvorska ulica je vsa nova, stavlja socialnega varovanja in nove pošte pa lepo dopolnjujeta druga drugo in še in še. Vse to je gradil Zidar. Pa tudi v prihodnje bo na vseh koncih mesta zrastle precej novih stanovanjskih in poslovnih stavb. Samo v Podgorški ulici bo Zidar letos pričel graditi tri stanovanjske stolpiče, stanovanja pa bo potem prodal.

NA ADAPTACIJO PALAČE TRANSJUGA SMO PONOSNI

Zidar pa ne gradi samo v Kočevju, pač pa tudi na Reki in v Ljubljani. Na teh dveh sektorjih, kjer imajo za to leto sklenjene že vse pogodbe, imajo dovolj dela. Na Reki gradijo sedaj največji stanovanjski objekt horizontalne oblike, blok s 55 stanovanji za stanovanjsko zadrugo prosvetnih, kulturnih in znanstvenih delavcev, ki so se jim pridružili še zdravstveni delavci. Zidar je na Reki edino slovensko gradbeno podjetje in je med

graditelji stanovanjskih objektov najbolj priljubljen. Najbolj so kočevski gradbeni ponosni na adaptacijo palače mednarodne špedicije Tansjug, s čimer se zasloveli kot solidno in uspešno gradbeno podjetje. Prav tako močan kot reški je tudi ljubljanski sektor, kjer so zgradili samski dom bolniških sester in dom Ljudske milice. V Jaršah gradijo prehodni mladinski dom in šolo, kar je polmilijardna investicija. V Mostah pa pripravljajo gradnjo 45 stanovanj in 17 garsonjer za prodajo. V Ljubljani nameravajo za svoje delavce, ki sedaj stanujejo v barakah, zgraditi samski dom.

VISOKO PRIZNANJE ZA DELO V SKOPJU

Oktober lani je odšlo na delo v porušeno Skopje 27 članov kolektiva. V naselju Vlae so sanirali poškodovane stavbe. Pravijo, da je bilo to delo izredno težko in zahtevno, zato so v Skopje poslali svoje najboljše delavce. Za delo v porušeni Skopju je podjetje prejelo visoko priznanje — medaljo s srebrnim vencem, dva člana kolektiva, Jože Kranjc in Todor Petrovski, pa sta prejela Red dela druge stopnje. Pred novim letom je skupina prišla domov, sedaj pa je na delu v Skopju druga 11-članska Zidarjeva skupina.

RESITEV V LASTNEM IZOBRAŽEVANJU

Razvoj gradbeništva zahteva prehod iz klasičnega načina gradnje v moderne, montažne gradnje. Za tak način dela pa podjetje potrebuje veliko več kvalificiranih delavcev, nekvalificirane pa dokaj hitro zamenjujejo sodobni gradbeni stroji. Že leta 1960 so prekvalificirali 39 delavcev, naslednje leto 31, predlanskim 32, lani 23, letos pa obiskuje posebno šolo za gradbene delavce 33 članov kolektiva. Razen tega stipendirajo na višjih in srednjih šolah 15 študentov, v uku pa

imajo tudi 16 vajencev. Nekaj delavcev so poslali tudi v zvezno inštruktorsko šolo za gradbene delavce v Ljubljani, ti bodo potem veliko lažje skrbeli za izučenjanje vajencev na delovnem mestu.

Tak način pridobivanja kvalificiranih delavcev podjetje sicer precej stane, toda to so bogato vložena sredstva. Preteklo leto na primer sploh niso poznali sezonskih delavcev; vsi so tudi v zimski sezoni zaposleni in prejemajo plače, spomladi pa podjetje ne bo imelo nobenih stitnosti z iskanjem delavcev. Preteklo leto so porabili za izobraževanje 2,2 milijona din, letos pa skupno s stipendijami že okrog tri milijone. Delavci, ki sedaj obiskujejo šolo, ki jo je organizirala DU ob podpori šole za gradbene delavce iz Ljubljane, prav tako prejemajo plače in so oproščeni dela. Toda delavec, ki se je s pomočjo podjetja izšolal, bo povsem drugače gledal na delo in razvoj kolektiva in bo le v skrajnem primeru iskal delo drugje.

SKRB ZA ČLOVEKA

V Kočevju in na Reki so zgradili za svoje delavce dva samska bloka. Lani je bil v Kočevju dograden 20-stanovanjski stolpič, 16 članov kolektiva pa je že izrazilo željo, da bi sami precej prispevali za gradnjo stanovanj, če bi jim pomagalo podjetje. Podjetje je za tako združeno gradnjo zainteresirano, zato so v kolektivu razpisali posebno anketo, da bi ugotovili, koliko je interesov, koliko bi prispevali in kje naj bi gradili stanovanja (v Kočevju ali Ljubljani). Podjetje bo potem prispevalo del svojih sredstev. Morda bi tudi šli v kooperacijo s kakim drugim podjetjem.

Razen tega podjetje, kakor smo videli, vlaga precej sredstev za izobraževanje, skrbijo za rekreacijo in športno izživljanje itd. Preteklo leto so postali republiški prvaki gradbenov v odbojki, imajo pa tudi močno kegljaško sekcijo. Veliko skrbijo tudi za tovariške odnose med člani kolektiva, kar je posebno važno pri tako različni nacionalni strukturi. Za obveščanje kolektiva izdajajo časopis Zidar.

Posebno skrb bodo morali posvetiti delavcem, katerih zaslužek je manjši od 25.000 din. V sezoni takih ni veliko; manj zaslužijo le tisti, ki so malo časa v podjetju in ki so prišli tja »vedriti«. Vendar bo posebna komisija to še temeljito analizirala; majhne mesečne prejemke bodo potem skušali uskladiti s prejemki, ki naj bi zadoščali za normalno življenje.

Intenzivno razpravljajo o skrajšanem delovnem času; ugotovili so, da skrajšan delovni čas pravzaprav že imajo, ker v zimskih mesecih ne delajo. Kako pa bi to uredili, še ne vedo dobro.

(lg)

V torek, 17. marca, je občina Brežice obravnavala dve pomembni zadevi: na dnevnem redu je bila razprava o osnutku statuta okraja Celje in razprava o statutu občine Brežice. O okrajnem statutu ni bilo veliko diskusije in odborniki so ga sprejeli s pripombami, ki jih je predlagala občinska statutarna komisija. Načela občinskega statuta je obrazložil članom skupščine podpredsednik Franc Bukovinski. Nato so povedali svoje mnenje o statutu odborniki in ga dopolnili s svojimi predlogi. Njihova beseda še ni bila dokončna, saj so vsi po vrsti spregovorili o statutu ponovno na zborih občanov. Pripombe odbornikov na seji povzemamo v naslednjih vrsticah:

Tovarišica Zlata Butara meni, da je statut preveč načel; posebno tam, kjer govori o družbenem standardu, o varstvu otrok zaposlene žene in družine. Tudi člen o socialnem varstvu bi bilo treba dopolniti, kajti družbeno pomoč nepreskrbljenim je veliko premajhna in jo bo treba zviševati. Tovarišica Butarova nadalje pripominja, da je v statutu preveč skopobravnavan občinski zdravstveni center, čeprav bi moralo biti v statutu jasno zapisano, kakšne so njegove naloge in kdo ga bo financiral.

Tovarišica Albina Bajc poudarja, da je v statutu izpuščeno, kdo bo skrbel za ureditev okolja ob novozgrajenih stanovanjskih blokih in ureditev prostorov za varstvo otrok.

Ing. Vlado Kovčič želi dopolnitev poglavja, ki obravnava odnose občinske skupščine in njenih organov do delovnih organizacij. Vsi ti členi govorijo o pravicah skupščine in njenih organov do delovnih organizacij, nič pa o dolžnostih gospodarskih organizacij do teh organov. Ne bi bilo odveč, če bi bili jasneje določeni obojestranski odnosi.

O poročilih, ki jih izdaja občinska skupščina posameznim proslom pri najemanju posojil, je spregovoril odbornik Florjančič. Dejal je, da v statutu nikjer ni omenjeno, da se poraba kreditov nadzoruje. Statut naj bi jo predvidel. Razen tega bi morali pri stanovanjskih izgradnjah obvezno dodati, naj se hkrati s stanovanjskimi zgradbami gradijo tudi poslovni prostori.

Tovariš Ivan Matič je v razpravi omenil, da statut govori pretežno o dolžnostih občanov, manj pa o njihovih pravicah. Dobil je odgovor, da so te pravice v statutu sicer nakazane, da pa so raztresene po vseh poglavjih in bi jih morda kazalo zaradi preglednosti res še posebej zbrati na enem mestu.

Med drugim je bila omenjena tudi pripomba v zvezi z izobraževanjem, ki je v statutu zelo skromno prikazano. Določeno je, da morala biti obravnavana vloga delavske univerze kot poklicne izobraževalne ustanove v občini. Nikakor ni prav, da jo statut obravnava istočasno z nekaterimi organizacijami in ji ne prizna mesta, ki ji kot izobraževalnemu zavodu pripada.

Franc Bradač, poslanec socialno-zdravstvenega zbora republiške skupščine, je predložil vrsto dopolnitev v zvezi z zdravstvenim varstvom. Občinska skupščina naj bi najmanj enkrat letno razpravljala o programih zdravstvenega varstva, o razvoju mreže zdravstvenih zavodov ter o orientacijskih programih zdravstvene službe v občini. Za te naloge naj statut zagotovl zdravstvenim centrom v skladu z zakonom o zdravstvenem varstvu zadostna sredstva iz proračuna. V statutu naj bo zapisano, da naj politični in upravnii organi občine in okrajne skupščine ne opravljajo strokovnih in upravno-strokovnih zadev splošnega pomena brez sodelovanja zdravstvenih centrov in drugih zdravstvenih ustanov.

Kmetovalci, preberite!

SEMENARNA — LJUBLJANA

GOSPOSVETSKA CESTA 5

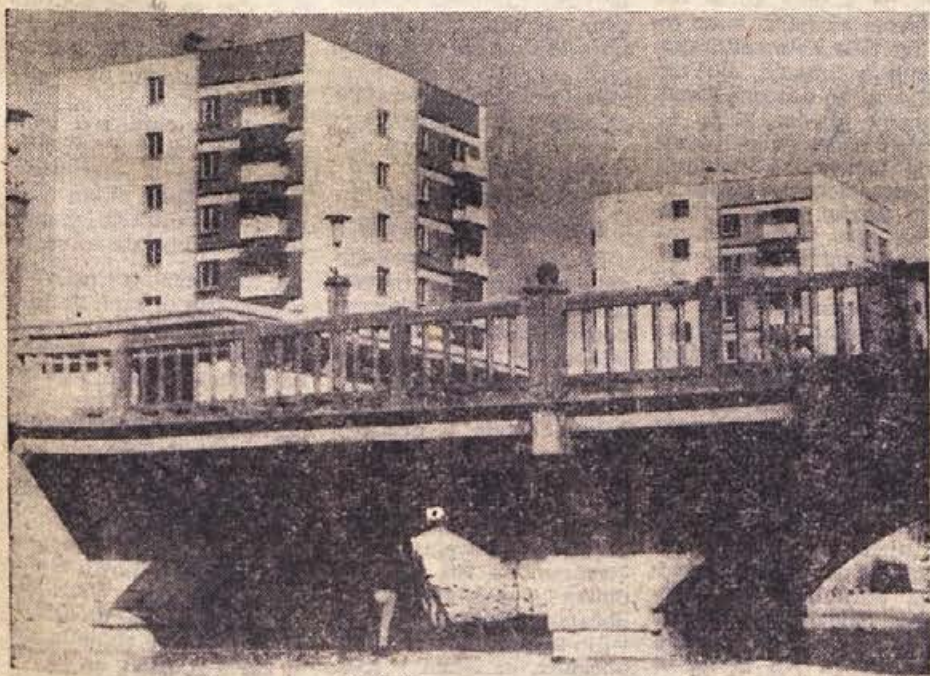
n u d i

v svojih prodajalnah in predstavništvih v

MARIBORU, BEOGRADU in ZAGREBU

sledede semensko blago:

- **potrjen semenski krompir**, dobre kakovosti, sort bintje, cvetnik, dobrin, viktorija, jubilej, rani poljanec, vigr, kapela, merkur, po ceni od 25 do 55 din za kg, fco skladišče »Semernar«;
- **semenski krompir oddajamo tudi proti vrnilvi** v jeseni v razmerju 1:2 za jedilni krompir, fco naše skladišče;
- **semena vseh vrst poljščin**: krmne pese grelingia, ovsa flemingstrue, jarega krmnega graha, jarega ječmena (Herta), krmnega korenja, vse vrste hibridne koruze, trav in detelj;
- **vsa semena vrtnin, cvetic in cvetličnih gomoljev**.

Velemestna podoba Kočevja je v nemajhnih meri tudi zasluga prizadevnih delavcev, tehnikov, inženirjev in vodstva gradbenega podjetja ZIDAR

Problemi na avtobusni progi Črnomelj-Semič-Ljubljana

Nismo želeli obravnavati problem avtobusne zveze Semič-Ljubljana prek javne tribune, tokrat pa smo primorani, ker želimo odgovoriti piscu članka v črninajsti številki Dolenjskega lista in s tem omogočiti javnosti, da stiši tudi drugo plat zvona.

S trditvami pisca smo obdolženi, da smo krivi za slabšo in počasno zvezo Semič-Ljubljana, da imamo pre slab posluh za tiste ljudi, od katerih smo odvisni, in da premalo upoštevamo želje naših potnikov.

Res je, da ima Semič eno samo avtobusno zvezo z Ljubljano in da traja vožnja šest ur. Res pa je tudi, da ta avtobusna proga hkrati povezuje redko naseljene kraje, kot so: Stare Zage, Poljane in v drugem delu proge Žužemberk,

Podseja, Bič in Ivančna gorica. Pisec članka ugotavlja, da so postaje zelo pogoste, kar je nedvomno res in potrjuje dejstvo, da je to tudi na željo in korist potnikov.

Pisec predlaga spremembo trase. Če njegov predlog ne bi bil tendenciozen, bi lahko sam ugotovil, da na predlagani relaciji že sedaj vozita po dva avtobusa v obe smeri zjutraj in popoldan, medtem ko je na relaciji Žužemberk-Ivančna gorica sedanja zveza edina. Dokazljivo je, da je ta del proge dobro zaseden prav zato, ker je omenjena proga edina zveza.

Trditve pisca, da je proga za voznika avtobusa utrudljiva, je zelo neobjektivna, ker čas vožnje v obe smeri traja 6 ur, ta čas njegove vožnje pa je deljen s presledkom celih

pet in pol ur.

Kako pa je z rentabilnostjo te proge, pisec ne omenja in zanj to ni problem. Mislimo, da je to varen činitelj v tej razpravi. Kritično progo smo zamenjali s prejšnjim lastnikom v decembru preteklega leta in zato imamo podatke o dohodkih in stroških za tri mesece. Dohodek od prevoznega kilometra je bil v decembru 130 din, v januarju 152 in v februarju 143 dinarjev. Dohodek v zimskem času pa je na podeželskih progah znatno boljši bot v poletnem. Stroški na tej progi znašajo 170 din za kilometer. Mislamo, da tukaj komentar ni potreben. Želimo samo pripomniti, da smo ravno na področju Bele krajine rešili nekaj zelo perečih problemov avtobusnih prevozov zaradi

reformne šolstva, kakor za povezavo kraja samega, čeravno rentabilnost ni zagotovljena.

Nerazumljiva nam je trditev, ko pisec omenja nekatera večja podjetja in pričakuje, da bi le-ta vzpostavljala in opravljala prevoze na progah pod kakršnimi koli pogoji in za vsako ceno. Kolikor nam je znano, je tudi prejšnji prevoznik razmišljal o progi Semič-Ljubljana kot nerentabilni in je zato tudi trikrat menjal traso proge in izbral nazadnje najugodnejšo.

Povsem neupravičena, lahko trdimo, je obtožba o prestižu, za katerega se kaže borijo majhna podjetja. Resnica pa je drugačna in taka, da smo si podjetja, ki vzdržujemo avtobusni promet, področja razdelila. Pri vsem tem pa ne gre za monopolistični zakup,

temveč za racionalnejše izkoriščanje prevoznih sredstev in izločitev nelojalne konkurence. Brez vsakega spoštovanja do socialističnega podjetja pa je brez dvoma primerjava, ko pisec podjetje primerja z vožnjo, ki kašlja iz opanke. Lahko zadržimo, da se kolektiv trudi in dosega pri danih pogojih vidne rezultate. Ocenimo, katero nam je dal pisec, pa naj bralci tega članka sami presodijo in ugotovijo, ali je to opravičljivo.

Posebna skrb pisca članka Franca Derganca pa je bila tudi integracija avtobusnega prometa. On ugotavlja, da imajo večja podjetja večje možnosti za vsestranski razmah. O tem je tudi naš kolektiv razpravljal, odločil pa se je, da bo s svojimi močmi in sposobnostmi delal za svoj napredek. Kritična proga ni edina, katero vzdržuje podjetje, saj ima na področju Dolenjske daljših, krajših in

lokalnih prog šestindvajset.

Ako se povrnemo na problem, ki smo ga načeli o progi Semič-Ljubljana, lahko povemo, da podjetje »Gorjanec« to progo opravlja po istem voznem redu in isti trasi, kot je vozil prejšnji lastnik proge. Želimo, da bi vsak problem na določeni progi rešili kar najbolje v korist potnikov. Koliko je proga potrebna, je razvidno iz njene vsakodnevnne zasedbe. Če je to res, potem bi morala biti zagotovljena rentabilnost. Kolikor pa to ne bi bilo, bomo pač primorani s pristojnimi organi problem skupno reševati. Pripravljeni smo vzpostaviti proge, kjer koli bi to bilo potrebno, saj nam je to poleg tovarnega prometa osnovna dejavnost, od katere sta odvisna nadaljnje gospodarjenje in razvoj.

Stefan Galič, direktor podjetja Avtopromet »Gorjanec« Novo mesto

Kako pa statuti krajevnih skupnosti?

(Nadaljevanje s 1. str.)

tem že oddaljili od osnove: kar je skupnega, naj se skupno tudi rešuje. Nekaj izjem seveda je, in to predvsem tam, kjer je navajanje območij KS že posledica sklepa občanov, da bodo za tako in tako področje skupno reševali ta in ona vprašanja. Takih sklepov pa je žal doslej še zelo malo!

Drugo izhodišče išče zadeve, ki so skupne prebivalcem območja, za katere se odločijo občani, da bodo ustanovili KS. Tu di tu ostajajo nekateri statuti občin zgolj pri deklarativni ugotovitvi o skupnih zadevah, drugi spet pa jih posrečeno navajajo. Kot primer nekaterih takih skupnih zadev bi lahko navedli: urbanistično in geografsko zaokrožena celota; skupne komunalne naprave; skupni interesi v prekrbi, šolstvu, zdravstvu, prosveti, kulturi in pod. Občani naj ugotovijo, kateri izmed teh zadev prisojajo največji pomen in

ki jih prvenstveno združuje. Izberejo si torej skupne zadeve in jih kot pravico in dolžnost zavestno prevzemajo v samoupravljanje. To se seveda v teku let menja in ni pametno, da seznam skupnih zadev zaključimo že v občinskem statutu in s tem zapiramo vrata pobudam občanov, ki bi se morda odločili še za kaj, česar v statutu nismo navedli.

Dokaj časa in prostora je bilo namenjeno naslednjemu bistvenemu vprašanju: v kakšnih oblikah naj občani delujejo v KS? Niti zbor volivcev niti zbor občanov najbrž nista edini obliki udeleževanja občanov pri delu KS. Krajevna skupnost je v bistvu skupnost občanov in zato ne kaže s statutom zabetonirati načinov udeleževanja občanov zgolj v ti dve obliki. Praksa je že odkrila vrsto mikavnih in sproščnih načinov sodelovanja, udeleževanja in aktivnosti občanov pri reševanju različnih skupnih zadev — pustimo torej vrata bolj

odprta! Zbori stanovalcev, interesne tribune, razgovori in še kaj so v praksi že preizkušene oblike, življenje pa nam prinaša vedno nove in nove. Mar naj pripravljamo statut ob vsaki privlačnejši obliki zbiranja ljudi po njihovem zanimanju in hotenju?

Kakšne organe naj ima krajevna skupnost?

Globoko v jedru tega vprašanja se skriva skrita težnja, da bi izločili občana od neposredne samouprave. Vrsto zadev naj »zanj«, za občana, v korist občana itd. opravljajo razni sveti, izvršni odbori, komisije, nadzorni odbori in podobni organi. Taka orientacija nosi prizvok pečesa, s čimer smo v ustavnih razpravi dobrega občunali. Ne »v imenu občana«, temveč »o sam naj izvaj« naloge, ki so mu kot posamezniku in družbi v celoti v korist. V razpravi so bila mnena proti ustanavljanju neustavilnih pravkar opisanih organov. Tudi »sveti« smo prevzeli iz dosedanje prakse stanovanjskih skupnosti, čeprav ga ustava ne navaja. S tem pa je spodbuda tudi v celoti sproščena. Ne gre namreč za ime, temveč za funkcijo organa, ki je sposoben organizirati uresničitev težnj občanov v njihovim lastnim sodelovanjem in ki na podlagi ugotovitev iz življenja in dela na območju skupnosti lahko predlaga vedno nove ideje za izboljšanje standarda prebivalcev z območja take skupnosti. Vrsto pomožnih organov (komisij, odborov itd.) sicer res zahteva sedanja praksa, marsikje pa so postali tudi že ovira za večje sodelovanje občanov pri odločanju in sklepanju o njihovih lastnih zadevah.

Razprave o »najvišjem« organu KS so najbrž prav tako odveč. Poskusi, da bi se tu posluževali nekaterih izkušenj iz delovnih organizacij na tem področju, so nujno spodleteli. V skupnosti ni potrebe po najvišjem in najnižjem organu, veliko večja pa je bržčas potreba po aktivnosti občana. Ker je KS organizirana po načelu bičanja, je odveč tudi pošiljanje »predstavnikov« delovnih organizacij v organ KS. Za tem se kaj hitro odkrije težnja po sofinanciranju KS s strani delovnih organizacij, ki naj ga zagotove »zastopniki« v organu KS. Sodelovanje KS in delovne organizacije bo treba najbrž postaviti na docela drugačne osnove. Ne manjka stičnih programskih točk, za katere sta obe stranki živo zainteresirani.

Nadzorni odbor ali nadzorna komisija imata svoje naloge med organi, kolikor gre za notranji nadzor nad poslovanjem služb v KS, poročanje zborom občanov v gospodarskem in skupninskih sredstvih in podobno. Kot finančno - nadzorni organ pa je obvedno bolj razviti službi družbene kontrole najbrž odveč in mu takih pristojnosti ne kaže dajati. Razen tega mora KS posloovati po obstoječih predpisih, za kar tudi obstaja nadzor. Med organi KS so nekateri navedli tudi poravnalni svet. Tega ne moremo prišteti med organe KS, saj so to družbeni organi poravnave, ki imajo v urejanju odnosov med občani

že določeno mesto. Res delajo to KS, vendar jih zato še ne moremo posvojiti.

Od kod sredstva za delo krajevnih skupnosti?

Mimo vprašanja, kje dobiti sredstva za delo KS, ne more nihče, ki sestavlja teze ali osnutke za statut KS, zato se s tem vprašanjem srečujemo v vsaki razpravi. Odločno smo proti brezprogramskim dotacijam, ki bi jih dajale občinske skupščine. Res je, da lahko iz proračuna posredujemo krajevni skupnosti sredstva samo z dotacijo, torej sredstva, ki se ne vračajo. Ta sredstva pa lahko smatramo kot prispevek za finansiranje konkretnih dejavnosti KS. Takšno finansiranje mora biti v skladu z družbenim načrtom razvoja občine in območja krajevne skupnosti. Občina je po ustavi dolžna zagotavljati skladen razvoj proizvodnje in strošnje v najširšem smislu. Vsa dejavnost KS se mora torej vključiti v to osnovno funkcijo občinske celote. Drugi pomemben vir financiranja KS je prispevek občanov. Ta ni samo denaren, ampak ga lahko dajo občani v raznih drugih oblikah.

Problem zase so presežki v sredstvih, ki jih ustvarjajo servisi s svojo dejavnostjo. Vsekakor je težnja, da bi si del teh presežkov prisvajala krajevna skupnost kot svoj dohodek, nesprejemljiva. Mislimo, da s tem, ko si KS prisvaja sredstva, ki so rezultat dela delavcev, zaposlenih v raznih službah KS, krnimo osnovne samoupravne pravice, ki jih zaposlenim delovnim ljudem daje ustava. Z rezultati svojega dela razpolaga v naši družbi vsak proizvajalec, zato tega ne moremo odrekati ali omejevati tem, ki so zaposleni v KS (n.pr. pericam v KS). Ko uveljavljamo ekonomske cene, je jasno, da razne olajšave in regresije nimajo dolgi obetov. In kako je z dohodki iz teh naslovov? Vprašanje ni enostavno. Pred očmi moramo imeti, da je družba nudila krajevni skupnosti olajšave za njeno dejavnost z namenom, da bodo ta sredstva porabljena za standard delovnega človeka, da bi se lahko povečevale zmogljivosti KS in da bi lahko bile cene nekaterih uslug nižje.

Človek dobi vtis, da ima KS kot celota (verjetno gre bolj za upravo, službe skupnega pomena itd.) posebne pravice do servisov, ker je ustanovitelj. Ta te za najbrž ne vzdrži globlje analize, če v isti sapi poudarjamo, da mora servis posloovati na ekonomskem računu, da mora svoje usluge modernizirati, da se mora v kolektivno uveljavljati samoupravljanje (najbrž brez ozira na številčnost kolektiva), nagrajevanje po delu itd. Res je, da je krajevna skupnost pravna oseba, ne pa vsak servis ali služba posebej. Toda ko govorimo o malo prej naštetih nalogah in dolžnostih, imamo v mislih notranjo delitev uspehov dela v vsakem servisu posebej ter udeležbo skupnih služb, kot so n.pr. uprava, računovodstvo, splošni sektor itd. V mislih torej nismo imeli »pobiranja presežkov« ali dela presežkov. Ne gre torej za vprašanje pristojnosti in

politične odločitve, ampak za podrobnejše kalkulacije stroškov in medsebojno pogojenost oz. odnose.

KS je doslej dobivala od hišnih svetov del stanovalni kot svoj stalni dohodek. Videti je, da se bodo predpisi izpremenili tako, da bo hišni svet plačeval krajevni skupnosti samo dejansko opravljene usluge. Na voljo mu je prepuščeno, da sam opravlja finančne posle itd. Ali naj v tem primeru kljub temu odvajajo predpisani odstotek stanarine, čeprav mu KS ne nudi nobene usluge?

Stiki med občinsko skupščino in krajevno skupnostjo

Pojavile so se težnje, naj bi pri občinski skupščini obstajal poseben svet za krajevne skupnosti (kot imamo svete za gospodarstvo, za šolstvo itd.). Tak svet bi moral biti univerzalen, saj bi samo v tem primeru lahko res opravljal vlogo posrednika med večjimi KS in občinsko skupščino ter presojal vse zadeve KS z družbenih stališč. V razpravi je zato prevladalo mnenje, da bi bilo boljše ubrati drugo pot. Vsi sveti občinske skupščine naj na svojem področju obravnavajo tudi problematiko KS. Na ta način bomo lažje zagotovili skladno obravnavanje pestre dejavnosti KS tako na sejah svetov kot na sejah občinske skupščine.

Usklajevalni organ KS v občini pa bi bil potreben, kadar bi šlo za usklajevanje akcij in dejavnosti več krajevnih skupnosti. S posredovanjem raznih dogovorov, sodelovanj in usklajanj pri naložbah ter drugem bo tak organ hitro upravičil svoj obstoj. Da je tako, potrjuje praksa v nekaterih občinah, kjer takšni organi že delujejo.

Kako pa s kraji, ki ne ustanovljajo krajevne skupnosti?

Precej časa je prevladovalo mišljenje, da morajo KS delovati na celotnem področju občine. Čutili je bilo strah, da bodo odročna naselja, bolj oddaljena »satelitska območja« in podobno, ostala v primeru, da nimajo pogojev za ustanovitev KS, prikrajšana pri samoupravljanju s svojimi zadevami. Takšna bojazen je odveč, če upoštevamo, da KS ni edina oblika samoupravljanja občanov. Občanom je na voljo še predsedstvo zbora občanov, ki lahko v takšnem kraju opravlja, rešuje in urejuje vrsto zadev, za katere so se občani odločili. Razen tega že zdaj ustanovljamo najrazličnejše odbore s konkretnimi nalogami. Leti jih največkrat tudi uspešno opravlja. Razen tega ne smemo pozabiti na organizacijo SZDL, na njeno podružnico in na vrsto drugih družbenih organizacij, ki imajo kopico samoupravnih pristojnosti. Tudi prej omenjene organizacije uresničujejo s pomočjo občanov marsikatero nalogo, ki so občanom v korist. Po vsem razumljivo je, da ima tudi občina do družbenih organizacij svoje obveznosti in jih seveda prav tako kot krajevne skupnosti vključuje v program razvoja, v družbene načrte in dolgoročne programe. Iz prakse vemo tudi to, da veliko manjših zadev rešujejo občani, zlasti kadar so potrebna manjša sredstva, sami z nemajhno prizadevanostjo. Delo pa je v naši družbi ureditvi edino merilo za napredek.

Katera vprašanja so najpomembnejša?

Iz vsega, kar smo naštetili, lahko povzamemo (takšni so bili tudi sklepi seje pri IO OO SZDL), da moramo zdaj najskrbneje obravnavati vse, kar ovira hitrejši in skladen nastanek osnutkov statuten KS. Najprej si moramo biti na jasnem, da je KS samoupravna enota občanov. O območjih KS naj bi se v pogovoru o skupnih zadevah resnično odločali sami občani. Skupne zadeve pa so pri presoji območja in ko razpravljamo o tem, kje naj ustanovimo KS, resnično najpomembnejša stvar. Ko bomo ugotovili to, se bomo lahko zavestno, brez oklevanja in demokratično odločili, katere zadeve bomo kot svoje pravice in dolžnosti prevzeli v samoupravo. Razen tega že nastaja vprašanje, kaj spada v statut občine in kaj v statut KS. Ko odločamo o obsegu in številu organov KS, kaže premisliti, kako bomo čimbolj omogočili občanu, da se bo v KS udeleževal in uveljavljal svoje želje, zadoščal potrebam itd. Pri tem ne smemo pozabljati, da bo šel razvoj svojo pot. Delegiranje predstavnikov v organe KS po vsem tem res ne bi bilo najboljša pot za sodelovanje med KS in delovnimi organizacijami. Pri KS, ki imajo na svojem območju več volilnih enot, pa bi kazalo razmisliti o tem, kako zagotoviti enakomeren sestav članov organov KS. Če upoštevamo, da ne smemo krniti samoupravnih pravic zaposlenih v KS, moramo le-tim zagotoviti v statutu ustrezne pravice in dolžnosti v skladu z ustavnimi določili. Ker so osnutki občinskih statuten še vedno v razpravi, lahko še zagotovimo v poglavju, ki govori o finansiranju KS, več jasnosti. S tem bomo prav gotovo ustvarili pogoje, da bomo sestavili statut KS lažje kot sicer, razen tega pa bomo odpravili poznejše nepotrebne razprave.

V razpravah o krajevnih skupnostih in vseh vprašanjih, ki so z njo v zvezi, bo tudi v bodoče potrebno najtesnejše sodelovanje organizacij SZDL. Prav te bi se morale najbolj truditi, da v statutih KS ne bi bilo prostora za družbeno nevzdržna stališča in formulacije. Organizacije SZDL bodo morale oživiti razprave o KS in njihovih statutih med občani. Vztrajati bodo morale, naj bo osnovni poudarek vsebine in dela KS v stališču, da je KS oblika tvornega sodelovanja njega občan pri urejanju njegovih lastnih zadev. Samo občan lahko razpravlja o tem, kar se ga tiče, in samo on lahko te zadeve rešuje, nikakor pa ne smemo dovoliti, da bi kdorkoli opravljal to v njegovem imenu. — Samouprava ni le pravica, ampak postaja vse bolj in bolj tudi dolžnost. Zato ne kaže, da bi vprašanja, ki smo jih našli v sestavku, obravnavali, ne upoštevajoč splošno družbeno dogajanje in hotenje. Občan bo namreč v bodočnosti vedno bolj razpravljal o napredku, produktivnosti, ekonomizaciji in podobnem v komunalni dejavnosti, obrti in drugih uslugah, ki so danes še v precejšnji meri skrb KS. Splošni napredek pa bo omogočil, da bodo postajale redna gospodarska dejavnost. KS bo nato rešena »gospodarskih skrbi« in se bo lažje posvečala novim problemom, ki jih bo prinesel razvoj.

Mg.

PISMA UREDNIŠTVU

ZGLEDEN DOGODEK IZ AVTOBUSA

Tovariš urednik!

12. marca letos sem z mamo, ki sem jo spremljala iz bolnišnice, čakala na avto-bus podjetja SAP Ljubljana, ki pride iz Ljubljane v Novo mesto, nato pa odpelje proti Brezicam. Ljudi je bilo precej, zato me je že pred prihodom autobusa skrbelo, kako bo s prostorom, ali bo morala na srcu bolna mama stati.

Ko je pripeljal avto-bus, poln ljudi, so čakajoči z vso silo rinili vanj, midve z mamo pa sva stali ob strani, ker nisva mogli priti na vrsto. Čakali sva, da so vstopili vsi potniki. Zelo sva bili prese-neceni, ko naju je poklical sprevoznik autobusa Zvonko Gašperin in nama pokazal prostor v sprednjem delu vo-zila. Vprašala sem ga, zakaj je tako ravnal. Odgovoril je, da naju je že prej videl, ko sva čakali. Ker je menil, da greva najbrž iz bolnišnice, je dva sedeža izpraznil. S tem je napravil dejanje, ki ga je treba javno pohvaliti, še posebej, ker se kaj takega ne primeri vsakokrat.

Tovarišu Gašperinu se v svojem in maminem imenu za pozornost, ki jo je izkazal, zahvaljujem na tem mestu.

MARIJA HUSIC
Ostrog 16, p. Sentjernej

BO ŠLA POŠTA RES IZ NOVIH SEL?

Tovariš urednik!

Prebivalci Novih sel in okoliških vasi, ki predstavljamo blizu 2/3 volivcev na tem območju, smo zaskrbljeni zaradi morebitne premestitve pošte iz naše vasi v komaj kilometer oddaljeno Banjo loko.

Prostor, v katerem je pošta, služi svojemu namenu še čez 60 let. Stavba je dobra in primerna, zato je neutemeljeno, češ da mora pošta stran, ker prostori ne ustrezajo. Stvar je namreč v tem, da hoče poština uslužbenka preseliti pošto iz Novih sel v Banjo loko, kjer ima njen mož gostinski lokal. Menimo tudi, da ne gospodari smotno, če je pripravljena v ureditve prostorov v Banji loki investirati več 100.000 dinarjev. Prostor, ki naj bi služil potrebam pošte, pa so najmanj tako vlažni kot pošta v Novih

selih, le da so nezaščiteni proti požaru, ker imajo lesen pod in strop. V Novih selih bi z manjšo preureditvijo dobili primeren poštni prostor, razen tega pa je lastnik stavbe pripravljen oddati v najem pošti še sosednjo stavbo, ki je tudi dobro ohranjena. Vaščani pa smo pripravljeni z delom in prevozom prispevati do 100.000 dinarjev.

Predvsem menimo, da bi bila preselitev pošte brez upoštevanja mnenj prizadetih občanov neupravičena. O preme-stitvi smo bili namreč samo mimogrede obveščeni na zboru volivcev v Banji loki 1. marca. Glede prostorov pripominjamo še, da je republi-ška komisija, ki jo je poslala direktija, v jeseni preteklega leta ugotovila, da so prostori v Novih selih popolnoma primerni in ustrezajo pogojem poštnega poslovanja.

Prizadeti vaščani Novih sel in okolice

O TEM NAJ BI RAZMISLILI!

Tovariš urednik!

Upadanje proizvodnje suhe robe v Ribniški dolini se nadaljuje iz leta v leto. V našem tedniku smo že ugotavljali veroke, zato jih ne bomo ponavljali.

Tokrat pa nekaj besed o ostarelih izdelovalcih, kar je v vročini zvezi z zmanjšanjem proizvodnje suhe robe. Mislimo na obdavčitev izdelovalcev suhe robe, starih nad 60 let. Te ljudi bi morali drugače obravnavati kot ostale proizvajalce oziroma izdelovalce. Narediti bi bilo treba točen popis teh izdelovalcev in na občini voditi posebno kartoteko z imeni teh ljudi in višino ustvarjenega prometa. Določiti bi jim morali višino prometa od suhe robe, do katere so oproščeni občinskih davčnin. Tako bi dosegli dvoje: povečali bi zanimanje starejših za izdelovanje suhe robe in ker so ustvarjene dobrine v korist narodnemu dohodku v občini, bi ustvarili materialne pogoje za dvig življenjske ravni ostarelih ljudi. In teh ni tako malo!

O teh stvareh, ki postajajo vedno bolj pereče, bodo morali pristojni organi na občini razmisliti in odločiti.

KAREL ORAZEM
Vincec 25

ČLOVEK JE PRVI

Malce nenavadno: današnji odkriti razgovor je namenjen Titovim besedam o standardu in sploh delu plenuma CK ZKJ, ki je postavil k problemom človeka in rasti njegovega standarda daleč viden klicaj. Nismo čakali, da bi kdo izmed bralcev s svojim vprašanjem načel tale odkriti razgovor. Tokrat smo sledili — in sodelovali — odkritemu razgovoru na VI. plenumu CK ZKJ domača vsi. Ko smo brali prva poročila s plenuma, smo ponovno ugotovili, da je Zveza komunistov Jugoslavije zvesta načelu, da nima kaj skrivati pred delovnimi ljudmi in da je treba o vsem — o dobrem in slabem — razpravljati pred očmi javnosti. Še več: kdor je pazno sledil razpravam na plenumu, je lahko brez posebnega truda ugotovil, da je bilo na rešetih vse, kar tudi sicer tišči ljudi. Zlasti v razpravi generalnega sekretarja tovariša Tita je bilo toliko odkritosti in resnice, da res ne bi smelo biti nikogar, ki si ne bi zapisal njegovih besed globoko v zavest. Treba bo krepko poprijeti: niarsikaj je, kar ni dobro in kar bo treba izriniti s koreninami vred, da bi v prihodnje še hitreje napredovali!

»Danes je bilo veliko govora o tem,« je dejal tovariš Tito, »ali je treba ali ne — kot je dejal neki tovariš — voditi kampanjo za standard. Mislim, da pri tem ne gre za nikakršno kampanjo, temveč za razumevanje problema, ki je zdaj v takšni fazi, da ga moramo reševati. Ne mislimo, da ga moremo reševati samo z zvečevanjem dohodkov za 10, 20 pa tudi 30 odstotkov, ker vemo, kaj to povzroči. To povečanje povzroči skakanje cen in standard ostane na isti ravni. Ta problem nam bi moral biti povod, da preučimo naš celoten ekonomski razvoj, da začnemo pri tistem, kar je najbolj bistveno, to je pri akumulaciji, investicijah, pri notranji organizaciji v podjetjih, pri izkoriščanju neizrabljenih rezerv itd. Tu so možnosti za boljše napredovanje in za izboljšanje standarda.«

Udeleženci plenuma, ki so sodelovali v razpravi, so si bili soglasni v tem, da povečevanja življenjskega standarda ne terja zgolj nekakšno človekoljubje. Problem ni samo v tem, ali bomo, ko bomo pri delitvi narodnega dohodka odmerjali, koliko za akumulacijo, kakšen bodi delež za investicije in kolikšen odstotek bomo predvideli za standard, na strani človeka. Pri tako postavljenem izboru bi se zdelo, kakor da je nekaj lahko v korist človeka, drugo pa v njegovo škodo. V resnici sploh ne bi smelo biti stvar, ki bi bila v škodo človeka. Tudi akumulacija in investicije ne! Sleherna družbena akcija, in to na kateremkoli področju družbene aktivnosti, mora biti namenjena koristim človeka, zadovoljevanju njegovih objektivnih interesov. Tudi za takimi vprašanji, kakor so akumulacija, investicije in podobno, mora stati objektivni interes delovnega človeka. Zmeraj moramo biti zaposleni za razglabljanjem o vprašanju: kolikšno breme lahko nosi človek in koliko časa, kdaj se mu bo ta breme obrestovala, ali bo moral čakati na sadove svojih naporov dolgo časa ali pa bo žetev že v bližnji prihodnosti itd.

Normalna rast standarda — objektivna zakonitost

Torej: ne zgolj dobra volja, odsvit nekakšne človekoljubnosti, temveč objektivna zakonitost. Normalna rast standarda je nujnost, brez katere si ni mogoče zamisliti uspešnega nadaljnega napredka. Predolgo zapostavljanje standarda lahko rodi neljube posledice, ki začno ogrožati celotno, kar bi s tako žrtvijo hoteli doseči — na primer naraščanje akumulacije.

Zato smo pripravljeni brez oklevanja pritrditi tisti ugotovitvi v smernicah za predkongresno dejavnost, ki se nanaša na problem standarda. Življenjski standard mora rasti, da bi naraščala tudi delovna storilnost in da bi gospodarstvo lahko normalno funkcioniralo in obratno. Skladno naraščanje življenjskega standarda mora biti bistven element družbene reprodukcije, se pravi obnavljanja vsega gospodarstva in vse družbe, vključno tudi samoupravljanje, na čednejše višji ravni, v pogojih vedno večjega bogastva in blaginje.

Na plenumu je bila v ospredju zahteva po preazopreditvi narodnega dohodka v korist standarda. Tisti, ki ustvarjajo, morajo biti stimulirani, da bi v prihodnje ustvarjali še več. Širša družba zaradi tega ne bo oškodovana, saj bo na ta način dobila več sredstev tudi ona, da bi lahko zadovoljevala širše družbene potrebe. Sedaj pa je marsikdaj tako, da se, brž ko delovnemu kolektivu ostane nekoliko več sredstev, že ustrašimo, češ kaj pa bo zdaj, kakor da je s tem ogrožen socializem. Smernice pravilno ugotavljajo, da je še znan del družbene reprodukcije, sredstev in odločanja zunaj domene neposrednih proizvajalcev. O tem govori tudi tovariš Kardelj, ko v razgovoru z beograjskim političnim aktivom ugotavlja, da je sistem razširjene reprodukcije še v precejšnji meri administrativnega značaja. Sredstva se proračunsko odzema delovnim kolektivom. Na tej poti, preden se sredstva spet vrnejo temu namenu, se pravi razširjeni reprodukciji, so najrazličnejši činitelji, ki vplivajo na preveč politične odločitve. Ali tako, kot je v razpravi na plenumu dejal Mika Tripalo: to omogoča, da imajo državni organi preveč oblasti v razdelitvi sredstev za razširjeno reprodukcijo. Iz tega dejstva izvirajo taki problemi, kot so spodkopavanje načel socialistične morale, neekonomične in neracionalne investicije, iskanje zvez in podobno. Sicer pa ni dolgo tega, ko smo bili priča takemu pojavu, le da v mikroskopski obliki, ko je sodišče obravnavalo primer nekega spodnjeposavskega podjetja.

Tito je na zborovanju v Nišu dejal: »Standard mora iti vsekakor vsaj paralelno, če ne celo hitreje od naša izgradnje.« Ni bilo treba dolgo čakati, ko je o tem spregovoril tudi plenum CK ZKJ. Tokrat je podkrepil tovariš T. to svojo misel z naslednjo ugotovitvijo: »Zatorej, tovariši, kadar govorimo o standardu, moramo upoštevati celoten kompleks vprašanj,

ki so zdaj pred nami, in dolžnost Zveze komunistov, vseh nas je, da ta vprašanja dobro razumemo. Če teh problemov ne bomo spremljali in če si na svojih sestankih ne bomo prizadevali, da bi jih rešili, spet ne bomo mogli ničesar doseči...« In komaj je plenum končal z delom, že dobivajo te misli obliko ukrepov, ki jih je treba storiti, da bi stabilizirali naše gospodarstvo in mu dali spet nov pospešek za nadaljnji uspešen razvoj. Tako smo v zadnji številki našega časnika v notranje-političnem pregledu poročali, da so na sejah odbo-

Napotilo tovariša Tita iz Niša

»Res je, napredovali smo. Toda ob tem je zaostal standard. Pritrgovali ste si od ust, da ste zgradili tovarne. Morali ste zatezati pasove in napeti vse sile, da bi ustvarili podlago za napredek. Tu pred vami in vsem delavskim razredom socialistične Jugoslavije pa lahko danes rečem, da je naloga voditeljev in naše ljudske oblasti skrbeti, da bo z graditvijo raznih tovarn, lepih poslopij in stanovanj hkrati napredoval tudi standard. Standard in izgradnja morata iti vsaj vstric. To pa je danes poglavito v vseh naših razpravah pri sestavljanju sedemletnega plana. Človek bodi v njem prvi in to je treba imeti vedno pred očmi. Mi to danes moremo. Malo manj bomo gradili impozantna poslopja. Malo zmerneje in mirneje bomo napredovali, pa bomo imeli sredstva za zboljšanje standarda.«

rov zvezne skupščine predlagali spremembo delitve dohodka. Na vidiku so tudi že ukrepi za hitro sanacijo tistih gospodarskih organizacij, ki delajo z izgubami, da ne bi hiteli izgube reševati s pritiskom na povišanje cen. Predvideni so tudi ostrejši ukrepi v zvezi z investicijsko potrošnjo, ki občutno vpliva na naraščanje cen. S tem se uresničuje Kardeljeva misel: večji standard — četudi na račun investicij.

Napravimo že vendar nekoliko reda!

»Za vrsto let, tovariši,« je rekel tovariš Tito v svoji razpravi na plenumu, »imamo prenapete plane. In ne le, da so bili ti plani prenapeti, temveč smo tudi plašene investicij zmeraj presegali tako v zveznih kot republiških in komunalnih okvirih. Zato je nujno, da v tem pogledu napravimo nekoliko reda.«

Kaj je mislil s tem tovariš Tito? Odgovor lahko najdemo v smernicah za predkongresno dejavnost, kjer je med drugim rečeno, da iz sistema planiranja čedalje bolj izrivamo in odstranjujemo elemente

etatistično-tehnokratskega gospodarstva. To je res: bolj kot osvobajamo planiranje vsega, kar diši po ostankih preteklega, administrativnega, bolj se oči področje birokratizma, subjektivizma, neodgovornosti in vsakovrstnih oblik samovolje. Predvsem tu so korenine negativnih pojavov, ki jih je treba čimprej izriniti, da se ne bi negativnosti še bolj razrastle. Čim bolj bo izhajalo planiranje iz materialnih interesov človeka, njegove delovne organizacije in skupnosti, tem bolj se bo širil prostor za svoboden razmah proizvodnje, za njeno modernizacijo, za racionalno proizvodnjo, popolno izkoriščanje zmogljivosti itd.

So nekateri posamezniki, ki jih je groza take »liberalizacije«, češ če bo razširjena reprodukcija čedalje bolj stvar samih delovnih kolektivov, bo vse na robe. Kdo pa bo potem skrbel za tako imenovane prenapete bilance, ki v imenu »hitrega razvoja« sploh ne računajo s činitelji družbene proizvodnje? Dejansko pa so prav ti činitelji tisti, ki bodo naredili nekoliko več reda, o čemer je govoril tovariš Tito.

Ali potemtakem v prihodnje ne bomo več investirali? Tega nihče ne trdi. Kdor bi se zavzel za kaj takega, ta bi s tem dokazoval, da je ob pamet ali pa da mu je vseeno, če se ustavimo v napredovanju in se zadovoljimo s stopi-

nico, ki trenutno sicer životari, velikokrat na račun nizkih osebnih dohodkov članov kolektiva. Brž ko predstavnik take delavnice — pogosto tudi občinski možje — opazijo, da take proizvode, kot jih proizvajajo oni, uvažamo, zaženejo vik in krik, češ: Nezaslišano! Nam dajte kredit, da bomo zgradili moderno tovarno, pa ne bo treba več uvažati... Pri tem pa se ne vprašajo, ali bi bilo to smotno in gospodarno, in če morda le ni boljše odločiti se za nekaj, kjer imamo več možnosti za visoko produktivno proizvodnjo, te proizvode pa še nadalje kupovati pri tistih tujih proizvajalcih, ki bodo imeli še lep

ODKRIT RAZGOVOR

čas prednosti visoke produktivnosti in cenene proizvodnje...

Edvard Kardelj: Večja produktivnost in večja proizvodnja terjata tudi večjo potrošnjo. Kaj bi bilo, če bi v nedogled povečevali proizvodnjo, ne pa tudi potrošnje? Naša industrija že danes dela z nepolno izkoriščanimi zmogljivostmi.

Miko Tripalo: O investicijah še vedno odločajo izven tovarne. To spodbuja breznačelen boj za investicije po vsej sili, na vseh stopnjah, od tovarne prek komun in republike do federacije. To je pravi pravcati lov za investicijami. V ta namen so pripravljene tudi potvarjati investicijske elaborate, iščejo zveze in podobno. In posledice: večina objektov nas stane več, kot je bilo planirano!

In naše vprašanje: Zakaj je potrebno, da nekatera podjetja prikrojijo svoje materialne stroške tako, da naraščajo, kar jim omogoča urejanje svojih investicij? To res ni več potrebno. Ustvarimo tak mehanizem investiranja, da bodo o tem odločali tudi v tovarni, ne pa predvsem izven tovarne! Predvsem pa zavarujmo delovne kolektive, da jim ne bo nihče odvzemal tistega, kar so sami zaslužili!

Več reda v notranji organizaciji delovnih organizacij

»Notranja organizacija dela«, je nadaljeval tovariš Tito, »mora biti boljša, kot je zdaj, ker — kot je v debati dejal neki tovariš — naši inženirji niso pravilno izkoriščeni. Izkoriščeni so drugod, tam, kjer delajo honorarno, ne pa tudi v tovarni, kjer so plačani in kjer morajo dati od sebe vse, kar zmorejo.«

V tovarni naj bo tak sistem delitve po delu, da bo vsak, ki bo priden in ki bo dal od sebe vse svoje sposobnosti, tako rekoč svojo ustvarjalnost, tudi temu primerno nagrajen. Delitev po delu mora biti zadeva trdnega in dolgotrajnega sistema, ki bi ga oblikovali in sprejemali sami neposredni proizvajalci. Kako? V odvisnosti od osebnega dela in kolektivno ustvarjene proizvodnje in dohodka. Če bo prispevek posameznika velik, naj bo izdaten tudi njegov delež v skupnem dohodku. Tudi tu se ne bi smeli bati razločkov v prejemkih. Tak strah pred posledicami, ki bi nastale, je odveč. To je že rahla kapitalulacija pred težnjami po uravnilovki.

»Kadar govorimo o potrebi po boljšem nagra-

vanju in povečevanju standarda,« je nadaljeval, »seveda ne moremo inventirati vse Jugoslavije, ne moremo izvesti uravnilovke. Pri nas so kraji, kjer so dosegli visoko delovno produktivnost, ki je na evropski ravni, so pa tudi takšni, kjer je produktivnost zelo majhna in ne znaša niti 50 odstotkov produktivnosti drugod. Zato je treba tam, kjer je delovna produktivnost zelo majhna, storiti vse, da bi jo povečali. To pa ni odvisno samo od delavcev, temveč tudi od tistih, ki vodijo, ki organizirajo delo. Ne smemo dovoliti, da bi glede norm imeli danes takšen sistem, ki je včasih obstajal v kapitalističnem sistemu, zdaj pa ga niti tam ni več. Na primer: delavec se trudi, da bi povečal svojo delovno produktivnost, in ko se dokoplje do določene ravni, ko jo poveča za 10, 20 odstotkov, se zgodi, da mu rečejo: Vi diš, to je meja, do tod moraš delati za plačo, ki jo zdaj prejemaš; prizadevaj si še naprej! — Tako ne moremo ravnati v neskončnost. Da bi stimulirali ljudi, jim moramo dati, kar zaslužijo, sicer ne bodo imeli nikakršnega interesa, da dobro delajo, to pa je škodljivo tako za delavca kot tudi za skupnost kot celoto.«

K tem Titovim besedam ni potreben komentar. Misel je tako točna in tako presenetljivo resničen odsev stvarnega stanja tudi v marsikaterem podjetju na našem območju, da bi jo morali prizadeti še in še prebirati. Vodilnim v podjetjih se mora po taki čudovito točni analizi posvetiti v glavi, da tako ne gre več naprej in da s tako politiko ničesar ne prihranijo. Narobe: s takimi normami upravljajo vse možnosti, ki so potencialno obstajale za večanje produktivnosti dela in proizvodnje, s tem pa tudi dohodka.

- Rešitev tega problema
- je v proizvajalcih same
- mihi, ki ne smejo dovo-
- liti, da bi delitev ostala
- v rokah olžega kroga
- vodilnih ljudi.

Komunisti morajo biti venomer obrnjeni k problemom človeka

Sedaj, ko se začne predkongresna aktivnost, ki ne bo zajela le komunistov, temveč vse napredne sile, si velja zapomniti ugotovitev plenuma, da si je treba nenehno prizadevati za nadaljnje razvijanje samoupravnih odnosov in popolno uveljavljanje načela, da izvira družbeni in materialni položaj človeka iz njegovega dela in prispevka družbi. Izpolnjevanje teh nalog Zveze komunistov — v kovanju enotnosti in v vsakdanjem idejnem boju — je najtesneje povezano z bojem za premagovanje tistih nazorov in teorij, ki v bistvu ustrezajo mezdni odnosom, mezdni psihologiji in miselnosti.

- »Potrebna je vsestranska debata,« je na koncu svoje razprave rekel
- Tito, »na naših predhodnih sestankih, na katerih bomo tolmačili oziroma predelovali te smernice... Razume se, da je neogibno, da se v predkongresnih pripravah angažirajo vsi člani
- Zveze komunistov, da bi na kongresu lahko zares sprejeli dobre sklepe.«

Ne pozabimo: ČLOVEK JE PRVI!

S'm Rib'nčan Urban...

S'm Rib'nčan Urban,
po caji'm svajt s'm znan.
Jest bistre s'm glavje,
pa žlice 'mam novje.

Širok, prešeren nasmeh,
zvrhan koš dobre volje, šal
in dovtipov, zraven pa vi-
soko naloženo krošnja do-
mače suhe robe, kar pride
prav v vsakem gospodinj-
stvu, vse to je Urban iz
Ribnice nosil s seboj po
svetu, stoletja dolgo. Ni-
kdar se ni utrudil, nikdar
mu korak ni zastal, razen
tedaj, ko je šlo za kupčijo.
Pri tem pa je imel nama-
zan jezik kot le malokdo.
Popotoval je križem sveta,
povsod ponujal svoje žlice,
rešeta, rete, brente 'us'ga
šmjenja. Razen denarja si
je za plačilo navadno »zgo-
varjal« tudi prenočišče,
hrano: »Kislu mlajku s'
zgovarja, u tuorbu krūha,
u mošnja gnarja. Ku ruo-
bo uso proda — na! naj
gnarja naj blaga... k' use
za vince da.«

Od šroc'h ujst so mjero
uzjel',
so žlice dajlat' začjel'
so sturl' ruobe tje
z' caji'e deželje.

Vesetje do predelave lesa
je menda ribniški človek
prinesel že s seboj iz pr-
votne domovine. To prav-
zaprav ni bilo veselje, zgolj
veselje, le znanje, ki ga je
izpopolnila do kasnejše vi-
soke stopnje nujna. Skopa
ribniška zemlja ni mogla
preživljati vseh ljudi, ni
zmogla kruha za vsakogar.
Zatekli so se v gozd, pri-
čeli delati vse, kar dom ra-
bi, in se odpravili po sve-
tu. Cesar Friderik III. je
na prošnjo Kočevarjev in
Ribničanov, v kateri so ob-
razložili svoje težko gospo-
darsko stanje zaradi vedno
hujših turških vpadov in v
kateri so prosili za svobod-
no trgovanje z živino, plat-
nom in drugimi domačimi
izdelki (suha roba), izdal
leta 1492 dovoljenje. S tem

so dobili Ribničanje pravi-
co do krošnjarjenja, ki jim
je bila potrjena še v letih
1571, 1596, 1774 in 1780.

Vre, vre, vre, mi smo pa
Rib'nčanje!
Po svajt' okul' furamo
jen lonce tam ponujamo,
pa küllkr muč' dragu!

Medtem ko se je izdela-
vanje suhe robe razvilo v
okolici Ribnice, predvsem
pa na območju Sodražice
in hribovskih vasi, so na
južnem koncu, v Nemški
vasi, Prigorici, Dolenji va-
si, izdelovali lončeno poso-
do in druge lončene izdel-
ke. Kakor suhorobarji so
tudi lončarji tovorili svoje
izdelke križem sveta, le ne
na svojem hrbtu, ampak
vedno z vozniki...

Eno in drugo je sedaj
preteklost, suha roba in
lončarstvo. Medtem ko su-
ha roba še ni popolnoma
izumrla, je lončarjev le
prav malo še. Najbolj znan
je France Pogorelec iz Dole-
nje vasi. Videti je, da bo
s starimi lončarji tudi lon-
čarstvo popolnoma izumr-
lo, ker mladih ni več.

Jest dajlam žlice usake
suorte,
kar s' ih ranku zmis' it
muorte,
ribežne, škat'lee,
pa tūd' kühavnce.

Suhorobarstvo je še ve-
dno precejšen vir dohodkov
ljudi v hribih, na Sleme-
nih, na Gori, v okolici So-
dražice. Odkupna postaja
»Suha roba« v Sodražici
ima dovolj dela. Predvsem
pozimi imajo ljudje dovolj
časa za domačo obrt, vse
režlja in oblikuje, »kar iaj-
ze inu grje«. Druga oblika
domače obrti pa so prizna-
ni ribniški spominki, mi-
niaturni izdelki suhe robe,
ki se v vsem, tudi v bistvu,
mnogo razlikujejo od vsa-
kovrstnega kiča, ki ga lah-
ko dobimo v trgovinah in
turističnih krajih. Ribniški
spominki so prodrli že v
številne turistične kraje
Jugoslavije, turistično dru-
štvo, ki skrbi za izdelava-
nje spominkov, pa je pože-
lo z njimi že veliko pri-
znanj na sejmihi (Mari-
bor, Zagreb, Bohinj, Koper
itd. itd.). Ribniški spomin-
ki so prava ljudska umet-
nost, njihovi izdelovalci pa
umetniki. Najbolj znani so
»ribniški pušelja«, kroš-
nje, krošniki vseh oblik in
velikosti z značilnimi vitra-
mi, šatulje, majhni spo-
minčki, kdo bi vse mogel
našteti! Ne, Ribničan Ur-

ban ni umrl, ni se postaral
do betežnosti: znova je
oprta krošnja in krenil v
svet s svojo miniaturno su-
ho robo. Njegovi izdelki ni-
so zdaj mik samo za gos-
podinjne, ampak predvsem
za turiste vseh vrst in na-
rodnosti. Ribničan Urban
še živi in ustvarja.

Kok žalost'n ta svajt
je biu zmjeraj poprajt,
k' blu tac'h naj l'di,
d' b' žlice dajlali.

Ribnica napreduje. Od
kmetijske občine postaja
vedno bolj industrijska. V
Ribnici se je z obrati v še
petih krajih v dveh obči-
nah razvil moderen lesno-
industrijski kombinat IN-
LES, ki je osnova ribniške-
mu gospodarstvu, sam pa
ima osnovo v bogatih in
obsežnih ribniških in ko-
čevskih gozdovih. Inles z
nad tremi milijardami let-
nega bruto proizvoda zapo-
sluje v ribniški in kočevski
občini že nad 1200 delav-
cev, kolektiv kombinata pa
ima pred seboj še pomemb-
ne naloge. Proizvodnja naj
bi se še nadalje večala, po-
trebna je le še nadaljnja
in še hitrejša modernizaci-
ja proizvodnje, osvajanje
novih tehnoloških postop-
kov ter specializacija pro-
izvodnje.

Razen lesne industrije je
potrebno razvijati pred-
vsem kovinsko industrijo,
ki je v zadnjih letih poka-
zala že lepe uspehe. Ob
vsem tem pa je nujna skrb
za strokovne delavce, kajti
le tako je možna kvaliteta
in poceni proizvodnja,
kajti le v tem je uspeh gos-
podarske organizacije in s
tem celotne skupnosti.

Velike naloge čakajo ob-
čine še v krepitvi družbe-
nih služb, zdravstva, šol-
stva, v skrbi za standard
delovnih ljudi (stanovanja,
družbena prehrana). Obča-
ni v Sodražici in v Loškem
potoku so veliko prispevali
lastnih sredstev in prosto-
voljnega dela, da so si ure-
dili zdravstveni postaji,
kjer imajo sedaj stalne
zdravnike, vendar zdrav-
stvena služba predvsem v
Ribnici zaradi pomanjka-
nja zdravstvenih delavcev
še ni popolnoma rešena.
Vsa povojna leta je bilo
tudi vloženi premoški sred-
stev v šolstvo. V prihodnje
bo treba zagotoviti za šol-
stvo več sredstev, saj je
nujna adaptacija oz. nova
gradnja šole, ker sedanja
že dolgo ne ustreza več.

Po drugi strani bo treba
vse sile usmeriti v iz-

boljšanje in podružblje-
nje kmetijske proizvodnje.
Predvsem bo treba preiti
iz drobne v sodobno druž-
beno obdelavo kmetijskih
zemljišč, posebno na pod-
ročjih, kjer so za to po-
goji. Poskrbeti pa bo treba
tudi za stare ljudi, ki ne
morejo več sami obdelo-
vati zemlje, kar bo ureje-
no z občinskimi odlokom o
preživninah. Položaj kme-
tjskih proizvajalcev v od-
daljenih hribovskih prede-
lih naj bi se izboljšal z no-
vo, stimulatívnejšo davčno
politiko, ob čemer pa bo
treba zagotoviti še ostale
pogoje (odkup, strokovna
pomoč ipd.).

Usak muora b't učen,
prodajat ruobo sam.
Če muodru govori,
s' žje kaj p'rdoči!

Prav te dni občani ribni-
ške občine razpravljajo o
svoji »lokalni ustavi« —
občinskem statutu. Statut
bo konkretiziral vsa dose-
danja prizadevanja družbe-

nega in gospodarskega raz-
voja in dal smernice za na-
daljnji še hitrejši napre-
dek.

Občani z zanimanjem sle-
dijo statutarim razpra-
vam, saj se dobro zaveda-
jo, da je od dobrega sta-
tuta odvisno marsikaj; sta-
tut pa bo dober, če ga bo-
do pomagali ustvarjati tu-
di oni, vsi. Na dosedanjih
zborih volivcev so osnutek
že temeljito preresetali in
našli marsikaj, kar bo tre-
ba popraviti. Popraviti ta-
ko, da bo statut postal
resnično last vseh. Istočas-
no občani sklepajo tudi o
ustanavljanju krajevnih
skupnosti, s čimer bo do-
končno uresničeno ustavno
načelo o samoupravi obča-
nov.

Letošnji občinski praz-
nik 26. marec praznuje rib-
niška občina v znamenju
lepih gospodarskih in druž-
benih uspehov, vsi pa se
pri tem zavedajo še velikih
nalog, ki jih čakajo v pri-
hodnjem obdobju.

France Grivec

Danes praznuje ribniška občina

(Nadaljevanje s 1. str.)

rec povezan z nenehnimi
prizadevanji občine po še
hitrejšem gospodarskem in
družbenem napredku, po-
vezan s prizadevanji sle-
hernega občana, delavca za
strojem, kmeta, učiteljev
in učencev. Nikomur pa ni
26. marec le občinski praz-
nik, je simbol žrtev in mla-
de rasti, ki je poglata iz
krvi naših narodov v boju
za nacionalno, socialno in
ekonomsko svobodo; je za-
gotovilo za uresničitev
vseh dosedanjih in prihod-
njih prizadevanj.

Zelje in prizadevanja ni-
so majhna. Od pretežno
kmetijske prerašča občina
Ribnica vedno bolj v indu-
strijsko, istočasno pa si
prizadeva zagotoviti čim
ugodnejše pogoje za so-
dobno kmetijsko proizvod-
njo. V naslednjih letih bo
treba vključiti v sodobno
proizvodnjo čim več kme-
tjskih površin, predvsem
v nižinskih predelih, kjer
je taka proizvodnja mogo-
ča, v hribovskih krajih in
tam, kjer zemlja ni spo-
sobna za družbeno proiz-
vodnjo, pa omogočiti lju-
dem boljše življenjske in
proizvodne pogoje.

Posebno lepi rezultati so
bili v zadnjih letih doseže-
ni pri razvijanju industri-
je. Razen lesnoindustrij-

skega kombinata Inles in
drugi domači podjetji se
vedno bolj uveljavljajo tu-
di obrati iz drugih občin,
kot so Torbica v Sodražici,
Zičnica v Ribnici ter
tekstilna tovarna Sukno v
Jurjevici, kjer so našle za-
poslitev predvsem ženske
iz okoliških vasi. V pri-
hodnje bo treba zagotoviti
v občini še več delovnih
mest, in to morda prav z
odpiranjem novih obratov
podjetij iz drugih občin.

Mejniki v gospodarskih
prizadevanjih občine in ob-
enem potrdilo kulturne
razvitosti je tradicionalni
Ribniški festival, ki je v
treh letih že prerasel v ši-
ro kulturno manifestacijo.
Vsakih pet let bo v okviru
festivala prikazan gospo-
darski napredek občine.
Tako je bilo že v dneh pr-
vega festivala, ko je bil od-
prt obrat Zičnice, prihod-
nje leto pa bo festival pri-
kazal sadove prizadevanj
zadnjih petih let.

Občinski praznik naj ne
bo povsem navaden praz-
nik; naj bo spodbujevalec
in vodnik v nove čase, v
napredek. Občino in sle-
hernega občana naj vodi v
prizadevanjih za zagotovi-
tev boljših življenjskih po-
gov, pri formiranju so-
dobnih, socialističnih in
humanih odnosov med
ljudmi.

Širok nasmeh, polna krošnja rešet, žlic, košar in
kar je še »poduobn'ga šmjenja«, zraven pa zvrhan
koš dobre volje in namazan jezik, vse to je ribni-
škega krošnjarja — zdomarja vedno, skozi stoletja
spremljalo po svetu. Zdaj krošnjarjev ni več...
(Foto: inž. M. Briški)

»Najboljše ,arcnije' so dobra volja, sploh volja...«

Skoraj že petinsedemdeset
let je Ribničan, Ribničan z
dušo in telesom, kakor se te-
mu reče. Kar nekako zrasel
se je z njo (Ribnico narmec),
nič manj, kakor tudi z ljud-
mi, ki so ga in ga še bodo
hranili v sebi, v tistem delu
svojega srca, kamor sicer
spravljamo, svoje najdražje.
To pa predvsem zaradi njego-
ve globoko človeške požrtvo-
valnosti, nesebičnosti, skrom-
nosti, ljubeznivosti in dobre
volje, ki jo je skoraj kar raz-
sipno razdal vsem in vsako-
mur. Prav zato bi težko našli
človeka v Ribniški dolini in
še daleč naokrog, ki bi ga
ne poznal in spoštoval.
Spoštoval kot pravega
ljudskega zdravnika in kot
človeka v najboljšem pomenu
besede.

Tak je dr. JANEZ ORAZEM
iz Ribnice in tak bo v ljudeh
dolgo živel. Zdaj, ko uživa
svoj ne le enkrat zasluženi
polkoj, ima dovolj časa za raz-
govore, ki mu ga je včasih
manjkalo. Rad govori, toda

ne o sebi; o njegovem življe-
nju in delu moraš vse počasi
izvabiti iz njega, pri čemer
vneto pomaga njegova žena.
In njegovo življenje je pest-
no, bogato, polno, da je lah-
ko ponosen nanj...

V medicino ga je vpeljal
in mu bil mentor prof. Slaj-
mer, študij na Dunaju pa mu
je pretrgala prva svetovna
vojna in ga za sedem dolgih
let z vso brezobzirnostjo vr-
gla v svet. Ze prvi dan na
fronti v Galiciji je bil ranjen,
po vrnitvi iz bolnice pa so ga
s številnimi drugimi zajeli
Rusi. Vojna se mu je zamr-
zila, saj je kmalu spoznal nje-
no nesmiselnost. Kakor v toli-
ko drugih se je tudi v njem
prebudilo slovanstvo in jugo-
slavstvo. Precej časa je bil
zdravnik v Turkestanu, pre-
živel oktobrsko revolucijo.
1918 je z nekaterimi krenil
proti domu čez Kašmir in Af-
ganistan, pa se do 1920. leta
ustavil v Buhari, dokler ni tu-
di tu izbruhnila revolucija in

je krenil spet v Moskvo, Pet-
rograd, ostal tu osem mese-
cev in se končno jeseni 1921.
leta znašel v svoji Ribnici.
Po končanem študiju je 1923
prišel zdraviti Ribničane in
je to v svoje in splošno po-
liko zadovoljstvo opravljal
do upokojitve in še deset let,
do pred nekaj meseci.

Zdravilstvu se je posvetil
z vsem srcem in dolga leta
oral ledino na tem področju.
Delal je v silno težkih raz-
merah, ko je bil sam za Rib-
niško dolino, Loški potok in
Struge, pri tem pa bil noč in
dan pripravljen pomagati člo-
veku v nesreči. Skratka, bil
je vedno tam, kjer ga je člo-
vek potreboval. Njemu pa je
bilo zdravljenje, pomoč člo-
veku najtežje zadoščenje.
Zgodilo se je tudi, da je re-
nemu pacientu, namesto da
bi »zaradunala«, celo sam dal
denar za zdravlilo. In kakšno
notranje zadovoljstvo je te-
daj čutil, kako je bil srečen,
če je lahko pomagal tudi na
ta način.

— Katero je po vašem naj-
boljše zdravilo?

Ja, od vseh »arcnija« je naj-
bolj pomagala dobra volja,
smeh, sploh volja. Volja do
življenja... Če je bilo kdaj
le prehudo, sem pacientu po-
magal tudi s smehom, pove-
dal sem kakšno prav neum-
no, pa sva se oba smejala.
In, verjemi, obema je odleg-
lo... Seveda tudi drugih
»arcnija«, ki jih dobiš v apo-
teki, ne gre zametavati!

— Povejte kak posebno te-
žak doživljal iz svoje zdravni-
ške kariere?

Težko je bilo ves čas, iz
dneva v dan. Včasih, posebno
med vojno, pa je šlo človeku
še posebno za nohte. Česa se
spominjam najbolj? Kdo bi
vedel: morda tedaj, ko sem z
avtomobilom prepeljal težko
ranjenega partizana iz Travne
gorje v bolnico v Ljubljano,
pa so mi Italijani nekje pri
Ortneku celo pomagali pre-
nesti avto čez razkopano ce-
sto. Ali tedaj, ko je za novo

leto 1944 pogorel ribniški
grad. V njem sem imel v le-
tih 1942-43 bolnico, po ita-
lijski kapitulaciji, za parti-
zane. Ko je grad pogorel, me
je sam general Rösener na-

Priljubljeni zdravnik
Ribniške doline
dr. Janez Oražem

hrulil, da sem »der Haupt-
banditenführer«, zakričal, za-
kaj »nobena svinja ne gasi«,
in če v treh urah ne bo poga-
šeno, me bo obesil. Le po na-
ključju sem odnesel glavo.

Ali tedaj, ko so Italijani po
porazu v Jelenovem žlebu
(26. marca 1943) grozili, da
bodo Ribnico »zravljali z zem-
ljo«, pa sem jih komaj pre-
prosil, da tega niso storili.
Od tedaj je občinski praznik
(26. marec) tudi moj praznik,
vedno se tedaj spomnim na
to.

— Kako je organizirana
zdravstvena služba sedaj v
Ribnici, če jo primerjate z
nekdanjo, in kako bi se od-
ločili, če bi bili še enkrat mla-
di?

Zdravstvo je doseglo ogo-
romen napredek in ga ne more-
mo primerjati z nekdanjim.
Z zdravstvenimi postajami v
Sodražici in Loškem potoku
se je tudi približalo ljudem,
manjka pa še zdravnikov. In
če bi bil mlad? Postal bi še
enkrat zdravnik, spet bi šel
po isti poti. Cutim, da vsega
še nisem napravil, še ne dal
vsega od sebe. Še bom zdra-
vil, pomagal starim ljudem
po vaseh, obiskoval stare
znance, »stare fantes« in »sta-
ra dekleta«. Predvsem »dekle-
ta«...

FRANCE GRIVEC

Posebna turistična zanimivost Ribnice je adaptirani stari ribniški grad ob Bistrici sredi Ribnice. V gradu je veliko letno gledališče, narodopisni muzej in lična kavarnica v grajskem stilu. Letos bo v gradu že 4. ribniški kulturni festival

POZDRAV VSEM DELAVCEM IN USLUŽBENCEM V DELOVNIH KOLEKTIVIH, VSEM TOVARIŠEM IN TOVARIŠICAM, KI DELAJO V UPRAVNIH SLUŽBAH, PROSVETNIH, ZDRAVSTVENIH IN KULTURNIH USTANOVAH, V PROMETU, OBTI, GOSTINSTVU, VSEM ZADRUŽNIKOM IN DRUGIM KMETOM, NAŠI MLADINI, TOVARIŠEM V VRSTAH JLA IN LM TER VSEMU PREBIVALSTVU NA OBMOČJU OBČINE!

OBČINSKA SKUPŠČINA RIBNICA

OBCINSKI KOMITE ZKS • OBCINSKI ODBOR
SZDL • OBCINSKI SINDIKALNI SVET •
OBCINSKI ODBOR ZZB • OBCINSKI KOMITE
ZMS • OBCINSKI ODBOR RK
IN OSTALE ORGANIZACIJE

KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO KOČEVJE

GOZDNI OBRAT RIBNICA

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM V OBČINI, POSEBNO PA GOZDARSKIM IN KMETIJSKIM PROIZVAJALCEM, PRISRČNO ČESTITAMO ZA PRAZNIK IN JIM V PRIHODNJE ŽELIMO SE VEČ USPEHOV PRI DELU!

Podjetje »DOM« – LJUBLJANA
in poslovna enota

SUHA ROBA SODRAŽICA

ČESTITATA ZA OBCINSKI PRAZNIK VSEM OBČANOM IN JIM ŽELITA SE MNOGO DELOVNIH USPEHOV!

Poslovna enota v Sodražici je v sestavi podjetja DOM dobila široke možnosti za razvoj in delovanje. Matično podjetje zagotavlja prodajo v 23 tujih držav na 3 kontinenta ter preko lastne prodajne mreže na vse jugoslovansko tržišče. Poslovna enota v Sodražici namerava svojo suhorobarsko dejavnost še hitreje vključevati v izvoz in skupno sodelovanje vseh suhorobarjev pri prodaji v inozemstvo.

OBRAT JURJEVICA PRI RIBNICI

TEKSTILNA TOVARNA SJKNO ZAPUŽE

POZDRAVLJA ZA OBCINSKI PRAZNIK VSE DELOVNE LJUDI, ZLASTI PA POSLOVNE PRIJATELJE IN ZNANCE.

TOVARIŠICAM IN TOVARIŠEM V PODJETJIH IN USTANOVAH, KAKOR TUDI ZASEBNIKOM, SE SE NADALJE PRIPOROČA IN JIM ČESTITA ZA OBCINSKI PRAZNIK

KOVINSKO PODJETJE RIBNICA

DELOVNIM LJUDEM NA SVOJEM OBMOČJU ČESTITA ZA OBCINSKI PRAZNIK

ZDRAVSTVENI DOM RIBNICA

Z ZDRAVSTVENIMA POSTAJAMA V SODRAŽICI IN LOŠKEM POTOKU.

ŽIČNICA LJUBLJANA OBRAT RIBNICA

PRIDRUŽUJEMO SE ČESTITKAM DELOVNIH KOLEKTIVOV ZA OBCINSKI PRAZNIK IN ŽELIMO OB TEJ PRILOŽNOSTI VSEM GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM V OBČINI NADALJNJI NAPREDEK.

PLETILNICA ŽIČNIH MREŽ SODRAŽICA

VOŠCI ZA PRAZNIK RIBNIŠKE OBČINE VSEM DELOVNIM LJUDEM Z ŽELJO, DA BI SE SE NAPREJ USPEŠNO TRUDILI ZA ČIM HITREJSI RAZVOJ NA VSEH PODROČJIH.

KMETIJSKA ZADRUGA RIBNICA

VOŠCI ZA PRAZNIK VSEM KMETOVALCEM V OBČINI, ZLASTI PA TISTIM, KI Z ZADRUGO POGODBENO SODELUJEJO.

Naravne lepote naših krajev so sposobne privabiti številne izletnike in turiste. Naša skrb pa je, da bomo lepo uredili kraje in naselja in nuditi turistom prijetno bivanje.

Za občinski praznik čestitamo vsem občanom z željo, da bi se skupno zavzeli za hitrejši razvoj turizma pri nas!

TURISTIČNO OLEPŠEVALNO DRUŠTVO RIBNICA

Pred novo turistično sezono smo se dobro založili z že znanimi turističnimi spominki.

Turisti, obiščite Ribnico in našo trgovino s spominki! Ne bo vam žal.

ISKRENA VOŠČILA VSEM DELOVNIM LJUDEM NA OBMOČJU NAŠE ZADRUGE!

KMETIJSKA ZADRUGA LOŠKI POTOK

TRGOVSKO PODJETJE

„JELKA“ RIBNICA

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI V LOŠKEM POTOKU, SODRAŽICI, RIBNICI, DOLENJI VASI IN GRČARICAH

NUDI BOGATE IZBIRE BLAGA PO SOLIDNIH CENAH IN DOBRO POSTREŽBO. — VSEM POTROŠNIKOM ČESTITA ZA PRAZNIK OBČINE RIBNICA IN SE JIM TUDI VNAPREJ PRIPOROČA!

O dolenjskih lovskih razmerah

V zadnjem času se zelo veliko razpravlja in polemizira o lovskih razmerah v Sloveniji. Zato smo tudi dolenjski lovci prisiljeni, da javno spregovorimo o lovskih problemih, ki so za Dolenjsko, predvsem pa za najbližje okolice Novega mesta, še posebno problematični. Mnenja smo, da so naši problemi stvar vseh občanov, ker je lovstvo za skupnost gospodarska panoga ter samo za posameznika šport. Vendar se v naši občinski skupnosti lovstvo obravnava popolnoma drugače kot gozdarstvo in kmetijstvo, čeprav so to tri gospodarske dejavnosti, ki morajo živeti v sožitju. Lovci, predvsem iz najbližje okolice Novega mesta, se v zadnjem času nimamo kaj pritoževati glede sodelovanja z gozdarji oziroma z gozdnimi upravami. Toda to sodelovanje je bolj prijateljskega značaja, sloni predvsem na osebnem poznavanju med lovci in gozdarji. Ni pa to sodelovanje nikjer uzakonjeno z občinskim statutom. Verjetno se pristojni organi premalo zavedajo, kam spada lovstvo v občinski skupnosti.

Občinska skupščina mora po zakonu o lovu odločati o mejah LD, o oddaji ali odvzemu lovišča posameznim LD; ima pravico odrediti znižanje števila divjadi, če bi bila le-ta škodljiva za kmetijstvo ali gozdarstvo; imenuje komisije za ugotavljanje lovske škode; imenuje izpitne komisije za lovce in lovske čuvaje; postavlja in razrešuje lovske čuvaje, zapre lovske čuvaje, izdaja dovoljenja za nastavljanje strupov itd.

Iz tega vidimo, da so pristojnosti občine v tej gospodarski panogi obsežne, žal pa jo nekateri nelovci smatrajo za izključno športno panogo. Da bi lovstvo dobilo enako-pravno mesto z drugimi gospodarskimi in ostalimi organizacijami, mora biti zajeto v občinskem statutu, saj bo v bodoče vse bolj odvisno od politike, ki jo vodijo družbeno-politične skupnosti in delovne organizacije na področju kmetijstva in gozdarstva, o čemer že dalj časa teče polemika. Seveda smo lovci v veliki meri sami krivi, ker o teh problemih nismo razpravljali na širši osnovi z občani in jim skušali to problematiko pojasniti. Naš namen je torej zamujeno nadoknaditi.

Lovstvo je za skupnost gospodarska panoga

Divjad je splošno ljudsko premoženje. Zakon o lovu v 3. členu objavlja splošno načelo, da je lov pod nadzorom organov ljudske oblasti ter da je občinski LO (prej okrajni) tisti organ, ki upravlja in gospodari s splošnim ljudskim premoženjem. Iz tega sledi, da je sedaj občina temeljna družbeno-politična in ekonomska skupnost, v kateri si občani zagotavljajo materialne in druge pogoje. Torej je nujno, da ureja občina tudi odnose med posameznimi organizacijami oz. odnose med posameznimi gospodarskimi panogami. Zato smo dolenjski lovci mnenja, da mora tudi lovstvo v naši občini najti mesto, ki mu po dejavnosti pripada. Če poudarjamo, da je lovstvo za skupnost gospodarska panoga, ker praktično naš lovci od lova nima oziroma ne sme imeti materialnih koristi, je upravičena zahteva lovske organizacije, da naj bi družba prispevala del sredstev

za lovske čuvajske službe in povračilo škode, ki jo napravi divjad.

Mogoče se bo ta zahteva nekaterim gospodarstvenikom zdelala smešna, toda upoštevati moramo, da v naših loviščih prevladuje črna divjad, ki povzroča največ škode poljedelstvu. Divji prašiči in medvedi so potepuška in nestalna divjad, ki danes vpadajo na polje tukaj, jutri tam. To pa zahteva od lovcev veliko truda in prečutih noči. Zato bi bilo prav, ko bi del sredstev za povračilo škode in za vzdrževanje čuvajske službe morale prevzeti kmetijske organizacije, del pa lovske.

Ta problem načenjamo iz sledečih razlogov: Smo tik pred uveljavitvijo novega lovskega zakona, ki postavlja predvsem na Dolenjskem lovske družine (organizacije) pred pereč ekonomski problem; vsaka LD bo morala imeti poklicnega lovskega čuvaja, ki bo z minimalnimi osebnimi prejemki obremenjeval posamezno lovsko organizacijo (LD) za okrog 630.000 din letno. Vzemimo za primer LD Novo mesto, ki ima 25 članov; to znesa na posameznika 25.000 din letno. (V bodoče bodo verjetno člani z manjšimi osebnimi dohodki odstopili, ker ne bodo zmogli finančnih bremen.) Potem moramo k tem izdatkom prišteti minimalno lovske škode, to je 250.000 din letno, letno nabavo 15 zajcev, 50 fazanov, 30 jerebic, 200 kg kamene soli, 1500 kg kornuza, 200 kg kostanja, 500 kg travnate krme, 150 kg semen za remize, 800 kg gnojil za remize, pripravo 5 remiz, obnovitev letno najmanj 5 visokih prež, vzdrževanje 5 krmišč za srnjad in jelenjad ter vzdrževanje okrog 20 fazanjih krmišč. To zneslo skupno okrog 1.123.750 din. Posebej pa moramo v LD Novo mesto prišteti še izdatke za medvedje krmišče, ki ga zalagamo povprečno 8 mesecev v letu, kar je v minulem lovskem letu zneslo okrog 112.000 din. Vsi navedeni izdatki so minimalni.

Različni pogoji za lovske gospodarjenje

Poudarjam, da ta primer LD Novo mesto navajamo zgolj v ilustracijo, ki naj prikaže na-

šim občanom, da so nekatere LD v danih razmerah le dobro gospodarile za zaupanimi lovišči po dosedanjem načelu: »Kolikor iz lovišča, toliko v lovišče.« To potrjujejo tudi gospodarske analize.

Vendar so pogoji za dobro gospodarjenje na Dolenjskem zelo različni. Verjetno smo vsi dolenjski lovci enakega mnenja glede tega, da se naše lovske razmere zelo razlikujejo od razmer v loviščih, ki se trenutno vzdržujejo predvsem z lovskim turizmom, ker je ta v zadnjem času postal v nekaterih predelih Slovenije že prava manija. O lovskih razmerah pri nas smo zelo malo pisali, tako v našem strokovnem glasilu kot v ostalem časopisu.

— Torej bomo glasovali za uvedbo čuvajske službe? Manj jih bo, kot je zdaj lovcev, pa bomo imeli potlej le več miru...

najmanj pa v našem pokrajinskem glasilu Dolenjskem listu. Če danes ne moremo razpravljati o lovskem turizmu v naših nižinskih loviščih, tega mi, dolenjski lovci, nismo krivi. Po vojni smo storili vse, kar je bilo mogoče, za nasaditev in gojitev poljske perjadi. Uvozili smo na stotine fazanov in tisoče fazanjih jajc, na stotine jerebic ter desetine zajcev za osvoboditev krvi, toda brez pravega uspeha. Da bi omogočili poljski perjadi vsaj skromno življenje, smo zgradili desetine krmilnic ter jih v zimskih mesecih redno zalagali s krmom. Samo LD Novo mesto je v zadnjih treh letih nabavilo čez 5000 kg kornuza na storžih. Naši člani so v najslabšem vremenu raznašali krmno po lovišču, prirejali smo prave »hajke« na roparice in poljske škodljivce. Toda komaj se je pojavila ta prelepa perjad na poljih, so kmetje že začeli godrnjati: »Se tega uničevala poljskih kultur nam je bilo treba!«

Razlika med dolenjskim ter štajerskim in pomurskim kmetom

Kolikokrat smo našli podrti krmišča za fazane, ob košnjah in žetvi je bilo uničenih nešteto gnezdi, pobitih nešteto jajc. Seveda so tudi med našimi kmeti ljubitelji naravnih lepote, vendar so bolj redki.

Kako drugače je to v Pomurju in na Štajerskem, kjer kmetje sami fazanja ali jerebičja jajca polagajo domači perjadi v valjenje, ker se dobro zavedajo, kako koristna je ta poljska perjad pri uničevanju poljedelskih insektov. Analize zahodnoevropskih kmetijskih institutov dokazujejo, da tvorijo tri četrti hrane pri fazanu škod-

ljivci, medtem ko poljska vrana uniči nad 6 kg žitaric letno. Znano je, da fazan in poljska jerebica vzdržujeta štajerski in pomurski lovski turizem, seveda poleg poljskega zajca, ki ga pa v naših razmerah tudi ni mogoče toliko gojiti, da bi prišel v poštev za odstrel v večjih množinah. Saj je splošno znano, da tuji lovci in lovski turisti žele veliko upleniti in niso zadovoljni z dvema ali tremi živalmi, za katere bi se morali po naših gričih pehati ves dan. Na Dolenjskem so v zadnjih letih zelo redki primeri, da bi v enodnevnem lovu 15 lovcev uplenilo 15 zajcev. Dolenjski lovci bi bili s takim plenom zelo zadovoljni, lovski turist pa bi se ob njem kvečjemu pomilovalno nasmešnil. Vse več poljedelskih površin prehaja iz osebne lastnine v družbeno last, kjer se obdelujejo predvsem s stroji (kosilnice itd.) ter uporablja vse več agrokemičnih sredstev. Kako pa

— Kaj pa Črnuh tako ošabno viha svoja okla?
— Mar ne veš, da je eden redkih »kapitalnih kosov« v našem revirju?

Če ni dogovorov med lovci in gozdarji...

Razumljivo, da na vse te pereče probleme v nižinskem predelu lovišč lovci brez pomoči organov komune in ostalih občanov ne moremo veliko vplivati. To je tudi eden izmed glavnih vzrokov, da je v lovišču LD Novo mesto stalež plemenite parkljaste divjadi tako porazen. Navedli bomo samo en primer iz preteklosti, katerega posledice bomo še dolgo

vezujejo k zorečim poljskim pridelkom. Toda zdajraj jih navadno odvežemo, da se ti »dobri« nočni čuvaji potem potepajo po lovišču. Njihov plen pa je mlada plemenita divjad, saj se divjega prašiča ali medveda tak vaški »bevskač« ne upa lotiti.

O »domačih« in o roških medvedih

V centralnem delu lovišča LD Novo mesto je precej medvedov. Nekaj od teh je avtohtonih, še več pa je »prišlekova« iz roških gojitvenih lovišč. Ti prihajajo, ko zori trta, iz kočevskih gozdov na gostijo. Tudi oves, proso in mlečna kornuza jim gredo v slast. Za lovišče pa so škodljive posebno vodeče medvedke v poznih pomladnih in prvih poletnih mesecih, predvsem za mlado srnjad. V izredkih teh kosmatincev smo že velikokrat našli diaško srnjadi. Seveda najde tak medvedka, ko išče vse noči hrano zase in svoj zarod, tudi kako poginulo srno, toda v zadnjih treh letih je srnjad, ki je preživevala »gozdarsko selekcijo« v letih 1957 do 1958 v revirju Brezova reber, zdrava.

Trditve nekaterih izkušenih lovcev v LD Novo mesto, da medvedje uničujejo srnjad, je točna. Kot smo že omenili, smo lovci temu predelu lovišča posvečili največ skrbi. Zgradili smo lovske kočice s pomočjo gozdarjev, uredili oziroma zasadili 5 remiz v okolici najbolj ogroženega naselja Brezova reber, uredili za medvede v bližini tega naselja centralno krmišče, ki ga zalagamo povprečno 8 mesecev v letu, kar je veliko finančno breme za LD. Morda bo kdo od lovcev dejal: »Saj vam služi za odstrel medveda, liste in ostalih lovske škodljivce!« Toda krmišče vzdržujemo že 13 let, v tem času pa smo imeli samo tri izozemske lovske turiste, oziroma smo uplenili 3 medvede, kar nikakor ne krije izdatkov za krmišče. Smo pa s krmiščem zmanjšali škodo na okoliških poljih, zaradi česar ga tudi vzdržujemo. Zgradili smo 23 visokih prež za opazovanje in odstrel divjadi, 31 solnic in postavili dve večji krmišči za jelenne in srne ter uredili nekaj napajališč v revirju.

To je samo nekaj naprav, katerim posvečamo glavno pozornost. Ne moremo pa naštevati vseh ostalih dejavnosti, ki zahtevajo od lovca ogromno truda, ter nešteto noči, prečutih ur in visokih prežah ob zorečih poljskih pridelkih ali sredi gozdov, ko včasih viharji tomijo vrhove dreves. Za tako dejavnost je pač potrebno precej idealizma, ki pa je največkrat nasajen z neuspehom in kritiko občanov.

Parkljaste divjadi imamo premalo

Kljub vsem naporom pa so rezultati gojitve skromni. Lovišče je revno s parkljasto divjadjo. Ima sicer primerna pasišča, vendar je skoraj brez vode. V lovišču se nahajata dve dobri napajališči, vendar sta stalno onesnaženi po divjih prašičih in medvedih. Kjer pa se ti »smrdljivci« kalužijo in napajajo, tja srne in jeleni ne hodijo pit. Zaradi tega je bilo pred vojno v tem delu lovišča veliko več srnjadi. Takrat je bil medved redkost, divjih prašičev pa sploh ni bilo, v lovišču je bil mir in dobro organizirana čuvajska služba.

Imamo pogoje za organiziran lovski turizem?

Ali po vseh naštetih težavah, ki so v loviščih v okolici Novega mesta približno

(Nadaljevanje na 9. str.)

Takole so pred nedavnim »lovili« divjega merjasca nekje v Suhi krajini...

Mladina pravi: več sredstev za kadre!

Občinski komite ZMS v Novem mestu je organiziral v Šmarjeških Toplicah od 4. do 8. marca seminar za svoje člane in predsednike nekaterih večjih aktivov ZMS. Na seminarju so predavali družbeno-politični delavci o kmetijskem vprašanju v novomeški občini, delu družbenih služb pri skupščini občine, aktualnih nalogah ZK, SZDL in sindikalnih organizacij ter o delu občinskega komiteja ZMS z mladinskimi aktivimi.

V razpravi so mladinci kmetijstvu največ nevalificiranih delavcev. Menili so, da je težava vaške mladine, ki odhaja v mesta, ker ne vidi bodočnosti v kmetijstvu. Zlasti je res, da delajo kmetovalci v težjih pogojih kot industrijski delavci, osebni prejemki pa so v kmetijstvu precej nižji.

Udeleženci seminarja so poudarili, da je treba v kmetijskih delovnih organizacijah organizirati sistem izobraževanja, ker je prav v

metijstvu največ nevalificiranih delavcev. Menili so, da je težava vaške mladine, ki odhaja v mesta, ker ne vidi bodočnosti v kmetijstvu. Zlasti je res, da delajo kmetovalci v težjih pogojih kot industrijski delavci, osebni prejemki pa so v kmetijstvu precej nižji.

Na seminarju so naglasili, da morajo mladinski aktiviti tesneje sodelovati z družbeno-političnimi organizacijami, zlasti z ZK, Socialistično zvezo in sindikalnimi združenji. V skupni akciji vseh teh v podjetju bi hitreje reševali razna vprašanja.

Mnenje, naj bi mladinski aktivni skrbeli le za kulturno-zabavno ter športno življenje ni pravilno, ker odvraca mladino od reševanja njene problematike.

Ko je tekla beseda o izobraževanju in kadrovanju mladine, so ugotovili, da je za kadre namenjenih še vse premalo sredstev. Kdor investira le v stroje in zidove, še ne bo imel moderne proizvodnje. ZMS mora zahtevati, da bodo pripravljena tudi sredstva za kadre.

Razen tega je bila na seminarju obravnavana tudi ostala problematika, ki jo mladina rešuje pri svojem delu. Dijaki srednjih in strokovnih šol bi se morali bolj prizadevati za uveljavljanje dijaške samouprave. Poudarili so, da morajo dijaki sodelovati pri izdelavi statuta šol. V njih naj bodo zastopane vse dosežane pridobitve razredne in šolske skupnosti.

Z vsemi sklepi seminarja so občinski komite ZMS seznanili aktivne ZMS. Vsa ta in podobna vprašanja bo obravnavala tudi republiška konferenca ZMS, ki bo v Ljubljani 3. in 4. april.

H. V.

Miha Maleš: MLADOST (barvna litografija, 1957)

Navidezna ali resnična nedelavnost?

V tovarni šivalnih strojev na Mirni šteje mladinski aktiv okoli 90 članov. Toda o njegovem delu je kaj malo slišati, vsaj o delu organizacije ne, čeprav si posamezniki tu in tam po svoje prizadevajo.

Zanimivo je, da nedelavnost mladine v tem kolektivu že več let pojasnjujejo z istimi argumenti: mladina se vozi, vajenci nočejo na sestanke, vodstvo aktivne ne zna organizirati privlačnih sestankov itn. Resnica pa bo

bržas druga. Potrebno bi jo bilo iskati v zanemarjenih odnosih vodstva delovne organizacije do mladinskega aktiv. V tem smislu so znatno popustile tudi politične organizacije in samoupravni ter upravni organi v podjetju. Če to, da nekateri od vodilnih ugotavljajo, da so nekako vabili mladince na seje delavskega sveta, da pa zdaj ni več tega, je zelo važno dejstvo za razumevanje razmer, v katerih se je znašla mladinska organizacija. Vodilni prav tako spregledajo delovne programe mladine. Mladina nam je včasih dostavljala zelo pregledne programe, zato smo ji pomagali, ne da bi nas bilo treba posebej prepričevati. Tudi zdaj bi lahko, če bi imeli kaj otpljivega v roki. Tako pa... saj niti ne vemo, če mladinski aktiv sploh obstaja.

Prav gotovo je res, da vsaka takšna in podobna izjava (beri sugestivna) cilja na to, da je resnica o nedelavnosti mladih slej ko prej v pomanjkanju stikov in spodbud. Če pa je glavna ovira res v tem, da posamezniki v vodstvu podjetja ne dobe v roke delovnih programov mladine, bi se morali podvzati in vprašanje rešiti. Vendar mladina (tista v organizaciji) menda ni sama sposobna napraviti tak program. Zato bi morali poklicati na pomoč mlado inteligenco (iz vrst tehnične in strokovnega kadra), ki bi se v danih razmerah bolje znašla od povprečno izobražene mladine. Toda spet se vsiljuje pomislek, če je to dovolj za delo neke organizacije. Čeprav bi formalni strani pogoja za boljše delo zadostili, pa bi zelo težko pričakovali vidnejši uspeh. To bo vse dotlej, dokler bodo nedelavnost mladine v tovarni pojasnjevali z dvomljivimi razlogi.

Vprašanje nedelavnosti mladinske organizacije je kljub navidezni zainteresiranosti vodstva delovne kolektiva TSS za pomoč aktivu ZMS vredno obdelave, za katero bi našli na tem mestu premalo prostora. Možna je trditi, da je omenjena otopelost v neaktnem skladu s splošnim razpoloženjem v kolektivu, čemur so bolj ali manj podvržene vse množične organizacije v podjetju. Zakaj tudi glas teh organizacij je večkrat tak, da se sprito odgovorijo v podjetju skoraj ni slišati. To pa je najbolj zaskrbljujoče. Zaskrbljenost je močnejša zlasti pri nekaterih posameznikih, ki jim ni vseeno, kako si podjetje urejuje življenje. To tem bolj, ker so tudi pred TSS mnoge pomembne naloge in težave. Omenimo naj samo boj za 42-urni delovni teden, skrb za plan in rekonstrukcijo podjetja. Za samo ta vprašanja nalagajo političnim silam nenehno budnost in skrb za pravilno izvajanje nalog. Pri tem pa bi morali slišati tudi glas mladih, glas tiste generacije, ki bo zasedala mesta starejših tovarišev. Če pa bo šla mladina po sedanjem poti, bodo došli starejši slabega naslednika. Ni dovolj, da mladi čutiljo potrebo po izboljšavah, to morajo tudi primarno uveljaviti. Mladinska organizacija jim daje vse, da lahko to dosežejo.

Ne bi mogli reči, kdaj bo mladina (ne le aktiv ZMS) spoznala, da je vsaka otopelost škodljiva. Ne bi tudi mogli reči, kdo bo tičal, ki bo naposled začel prebiti še preveč pretirano strpnost mladim. Lahko bi pa povedali, da bodo razmere in življenje v kolektivu tisti, ki bodo začeli dražiti, najprej posameznike, potem pa organizacijo v celoti. Zeleni bi le, da bi do tega kmalu prišlo. Tovarna šivalnih strojev je menda tak kolektiv, kjer je to možno pričakovati.

V letošnjih prvih dveh mesecih so v kombinatu svinebnic-cinkovih rudnikov v Traplji dosegli vidne proizvodne rezultate. Proizvodnja cinkovega koncentrata se je povečala za 32 odstotkov, proizvodnja svinečnega koncentrata pa za 24 odstotkov. Svinca so proizvedli več za 12, srebra za 9 in bliznuta za 11 odstotkov.

ZAKAJ SE JE MLADINA PREMALO UVELJAVILA

Nedavno tega je bila v Črnomlju razširjena seja občinskega komiteja ZMS, na kateri so razpravljali predvsem o vzgoji in izobraževanju mladine. Ko so analizirali sodelovanje mladine v organih samoupravljanja, so ugotovili, da ne opravljajo svojih nalog tako, kot smo pričakovali. Vse premalo posegajo v razprave o proizvodnih problemih podjetij, o izboljšanju tehnologije, o strokovnem usposabljanju in tudi premalo sodelujejo pri pomembnih odločitvah. Vzroke za to pa so udeleženci plenuma kaj kmalu našli.

Mladina, ki je bila izvoljena v organe samoupravljanja, ni bila pripravljena na tako odgovorno delo in ni bila dovolj seznanjena z vlogo, pravicami in dolžnostmi teh organov, zato je jasno, da kaj posebnega ni mogla prispevati. Vse to je plenum privedlo do sklepa, da bo v kratkem organiziral več seminarjev za mlade proizvajalce — upravitelje.

V razpravi so poudarili, da bi morale šole posvetiti več pozornosti idejni in moralni vzgoji mladega rodu in njihove sile usmerjati v ustvarjalnost, izobraževanje in socialistično vzgojo. Mladini bi bilo treba nuditi več pravega razvedrila, razen tega pa jo pritegniti v organizacije in društva, kot so: Počitniška zveza, taborniki, Planinsko društvo, Društvo jamarjev ter razna kulturno-umetniška društva. Tu naj bi mladostniki našli take oblike dela, ki bi jih privlačile bolj kot gostinski lokali.

Ko so člani plenuma razpravljali o strokovnih kadrih in stipendiranju, so ugotovili, da stipendijska politika v črnomljski občini doslej ni bila dovolj smotna. Razen tega so stipendije prenizke. Visokotični iz domače občine dobe povprečno 8.000 — 12.000 din stipendije, podjetja iz drugih krajev pa nudijo študentom še enkrat več, zato ni čudno, če je nekaj visokošolcev že razpislo stipendijske pogodbe. Ker pa je pomanjkanje strokovnjakov prav v Beli krajini posebno pereč problem, bi bilo treba že zdaj računati na posledice take stipendijske politike.

Plenum, na katerem so bili prisotni vsi predsedniki mladinskih aktivov, predsedniki komisij pri občinskem komiteju ter predstavniki družbeno-političnih organizacij in društev, kakor tudi občinske skupščine, je zelo uspel. Upamo, da bo glas mladih vendarle prodrl do odgovornih organov v občini in da bo v bodoče čutili več skrb za vzgojo mladega rodu in strokovnjakov.

JOŽE SKOF

O dolenjskih lovskih razmerah

(Nadaljevanje z 8. str.)

povsod enake, še lahko govorimo o organiziranem lovskem turizmu? Brez pomoči odgovornih komunalnih ozioroma občinskih organov ne bo šlo. Potrebna je predvsem dobro organizirana čuvajska služba. Toda s tem se nekateri lovci ne strinjajo povsem. Ali bodo finančni izdatki za čuvajsko službo tudi upravičeni? Ali bodo uspehi gojitve boljši kot so danes, ko večina lovcev vlaga skoraj ves svoj prosti čas v lovišče? Nastane tudi prasanje, kdo bo to zmogel. Dosedanja finančna bremenost na lovske organizacije reševale po načelu: kolikor iz lovišča, toliko v lovišče, plus lovska škoda. Toda zaradi naštetih problemov, ki veljajo predvsem za revna in ogrožena lovišča, nastane resno vprašanje, odkod sredstva za čuvajsko službo, ki naj bi pospeševala lovski turizem, od katerega je odvisen obstoj nekaterih lovskih organizacij.

Medved in divji prašič ne čakata za vsakim drevesom...

Vsi smo si verjetno enotni, da za izvajanje lovskega turizma v naših loviščih pride v poštev predvsem črna divjad, to je medved in divji prašič. Toda kandidatov za odstrel medveda je med ino-

zemskimi lovskimi turisti vedno manj, divji prašič pa je znan potepuh, ki se pojavlja zdaj na tem koncu lovišča, zdaj na drugem. Za odstrel bi bili primerni predvsem trofejni merjasi, kajti za vo-dečo svinjo ali mišiča se lovski turist ne bo zanimal. Vemo pa iz izkušnje, da mora biti trofejni merjasec star vsaj 5 do 7 let. Tak pa so v naših loviščih bolj redki in veliko bolj previdni kot medved. Ali bo potem kakšen polklicni lovec oziroma lovski čuvaj lahko v vsakem primeru tudi jamčil za uspeh lova? Inozemski turist pač ne bo v kakršnih koli pogojih prečkal več noči zapovrstjo ob zorečem polju, kot se to dogaja pri nas! Ni problem upleniti medveda na krmišču, mnogo težje je upleniti takega previdnega in preračunljivega potepuškega parkljanja. Vprašanje je tudi, koliko te-rena lahko uspešno nadzoruje lovske čuvaje. Vsako naše lovišče presega 4000 hektarov. Če hoče lovski čuvaj uspešno nadzorovati lovišče, pa je 2000 hektarov več kot dovolj.

Kaj govori proti združevanju lovskih družin?

No, praksa je pokazala, kdo je imel prav. Mnogo razpravljamo o združevanju lovskih organizacij, češ da je v tem rešitev. Po našem

mnenju bi bilo treba nekatere pojave v zvezi s tem problemom nekoliko bolj pretehtati. Integracija je postala v zadnjem času precej splošen pojav in v nekaterih predelih Slovenije v lovskih organizacijah se poteka ali pa se je že izvršila. Toda glavni namen pri tem je bil koncentrirati finančna sredstva za vzdrževanje lovske čuvajske službe ter lovski turizem. Kako je vse to izvedljivo pri lovskih družinah ali združenih lovskih organizacijah na Dolenjskem, je vprašanje zase. Ne moremo enostavno prenašati šablona iz Pomurja ali Štajerske, ko je na Dolenjskem še precej lovcev, ki poznajo fazana samo po sliki, pač pa dobro poznajo divjega prašiča in medveda! Razumljivo je, da našeti in ostali problemi ne govorijo ravno v prid združevanju LD v dolenjskih razmerah. Nekateri lovci vidijo v združevanju samo povečanje težav, drugi pa samo ožji problem — rešitev finančnih sredstev, kar bi z združenimi lovskimi organizacijami verjetno bilo tudi rešeno. Toda samo finančno vprašanje še ne bo rešilo lova na Dolenjskem kot celote. Kjer ni idealizma, tudi ni uspehov! To velja za vsako organizacijo, toliko bolj za lovsko. Zeleli bi še razpravljati o tem vprašanju.

V imenu LD Novo mesto
Janko Kastelic

Mladinski seminar v Brežicah

Občinski komite ZMS Brežice je 11. marca organiziral v dijaškem domu seminar za odbore vseh mladinskih aktivov v občini. Seminar je delal v dveh skupinah. Dopolodne so se mladinci med drugim seznanili z aktualno problematiko v gospodarstvu in v ta namen poslušali primerna predavanja. Mladincem je najprej spregovorila Milica Avsec, šef oddelka za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini Brežice. Predavala je o gospodarstvu in o odstotki podkrepila posamezna povečanja po družbenem planu za leto 1964. Drugo predavanje je imela Špela Pirnat, občinski sodnik za prekrške, in sicer o statutu občinske skupščine. Trenutno te teme najbolj zanimajo občane, kar je dokazala tudi zelo živahna razprava. Mladinci so poročali o gospodarskih uspehih in problemih v svo-

jih podjetjih in razpravljali o izboljšavah. Dali so nekaj predlogov za statute, ki bodo predloženi komisiji za sestavo statuta pri občinski skupščini.

Dopolodne so se mladinci razdelili v dve skupini. Ideološka skupina aktivov je imela predavanje o idejnosti in idejni vzgoji človeka; predaval je tovariš Škalar, Mitja Pipan, predstavnik Ideološke komisije pri okrajnem komiteju ZMS v Celju, pa je vodil razgovor o metodah in oblikah idejno-vzgojnega dela. Ostali mladinci so razpravljali o nalogah mladine v komuni ter o organizacijsko-tehničanih vprašanjih. Po končanem predavanju so mladinci na skupnem plenarnem zasedanju, ki ga je vodil Vlado Deržič, predsednik občinskega odbora SZDL, sprejeli več sklepov in smernic za delo v aktivih.

Pred sto leti v Novem mestu

Ta program je občina poslala posameznim uradom in društvom v mestu, okolici in v Ljubljani, ne da bi bila koga izrečno povabila. »Samo to je občina napravila!« pristavlja programu dopisnik Lajbaherice, hoteč s tem iznova podčrtati vse očitke, ki so v zadnjih letih leteli na občinski odbor v tej zadevi.

Ce občinski odbor ni vabil nikogar, so se zato toliko bolj podvzivali meščani sami: novomeški »Schützengilde« je vabil ljubljanskega garda je pozvala v goste gardo iz Krškega in domoljubi so povabili »Južnega Sokola«. To je moral izvedeti tudi feljtonist A. R. v Ljubljani, in da bi se vse skupaj ne izmaličilo v kako »slovenarsko« manifestacijo, je 13. avgusta podrezal: »Kot čujemo, so ali bodo povabljeni vsa tukajšnja društva,« misleč pri tem na turnerje, nemško telovadno društvo in filharmoni-

ha zagrenjena Lajbaherica je 17. avg. pisala v svojem ljubljanskem dopisu, da bo »Južni Sokol« v Novem mestu močno zastopan, »Laibacher Turnvereine« in »Filharmonische« družba, pa, ki sta sicer prejela program, ne pa vabila, na slavnost ne bosta prišla. Obenem ugotavlja, da tudi Zgodovinsko društvo, ki je jubilejnim svečanostim že dlje časa posvečalo vso pozornost, ni prejelo vabila, kar da ne more biti dovolj opravičeno s principom slavnostnega odseka, da sploh nobenega društva posebej vabilo ne bo.

»Veliko govore — nič ne delajo...«

Novomeščani pa so imeli medtem samo to skrb, kako bi slavnostne dneve kar najbolj slovesno preživeli. Nihče ni več mislil na velike načrte preteklih dveh let. Stotero drobnih brig je rodilo stotero drobnih načrtov in stotero pre-

in Valentin Zarnik, zvesta vodilu, ki ga je Zarnik leta 1862 napisal Levstiku: »Politika naša, mislim, je ta, da narod budimo, budimo in budimo iz zaspanstva na vsih oglih, kjer se le da, posebno pa svoje mestjanstvo.«

Ob poteku novomeškega praznika so vsi naši časopisi prinašali obširna poročila: v »Novicah« Viljem Ogrinec in Valentin Zarnik, v celovškem »Slovencu« Josip Noll, v »Triglavu« neki R. in v Lajbaherici njen dopisnik Karel Kastelic.

Da je bilo vse mesto v zastavah in vencih, mlajih in cvetju, ni treba poudarjati; lokalna posebnost pa so bili venci iz trte z zelenimi grozdi. Dva slavaloka s slovenskimi napismi in številni slovenski transparenti so pričali o uspešni agitaciji pešice rodoljubov, zavest povezanosti z ostalimi kranjskimi mesti pa so ponazarjali grbi kranjskih mest na slavalokih in

hvali Nikodema Ravnikarja je vsa množica ob zvokih godbe in vzklikanju spremljala goste do mostu, kjer je vrsta deklet pričakovala Sokole in njihovo zastavo okrasila z dvema lipovima vencema in narodnim trakom. Množica je rasla vedno bolj, pozdravljanje ravno tako in ob zvokih »Naprej, zastava slave« je vkorakal »Južni Sokol« v Novo mesto. Na pot jim je sijalo sonce kot Napoleonu pri Slavkovem, pravi Zarnik, ki meni, da je bil ta pohod »za nemškutarijo, ki se je 500 let tam gnjezdila, šopirila in na videz že popolnoma vkoreninila, pravi Waterloo (= belgijska vas, pri kateri je Napoleon izgubil svojo zadnjo bitko)«.

Po pogostitvi občinskih ubogih v drevoredu (ob nekdanjem pokopališču) in skupnem obedu meščanstva Slavek« je vkorakal (okrožno sodišče) je popoldne vse hitelo na Trate. Do 6000 ljudi po Kastelcu, 3—4000 po Ogrincu in nad 4000 po Zarniku se je zbralo na veselici. Godba in ples in obilno založene mize osmih krčmarjev so ustvarjale pravo razpoloženje, središče vsega zanimanja pa so s svojo telovadbo in petjem narodnih pesmi bili Sokoli, ki so po Zarniku imeli neznan- sko radovedno občinstvo od moža v prtenih hlačicah do najodličnejšega Novomeščana... kmetje, delavci, strgarji, stražarji, uradniki vseh oddelkov, fajmoštri, kaplanje, patri in fratri, prosti, mestni župan, predsednik deželne sodnije, vse se je gnetlo okoli njih, med njimi tudi vitez Bosizjo, zastopnik deželnega namestnika.

Plezanje na mlaj in srečolov, ki ga je priredila občina, sta imela obilo vnetih tekmovalcev in kupovalcev (prodanih 2500 sreč po 10 krajcarjev), mnogi so za spomin kupovali Tandlerjev spominski list z nemškimi in slovenskimi verzi, kmetsko prebivalstvo pa je s skrbjo ugrabilo o Sokolih, katerih garibaldinske rdeče srajce so bile zanj nekaj čudno skrivnostnega. Ko se je primikal večer, je Josip Noll v razigranost množice ukresal še nekaj zubljav narodnega navdušenja, zahvaljujoč se meščanom za gostoljubnost in želeč, naj bi petstoletnica »ne ostala v našem spominu samo zavoljo dobre pi-jače in obilne pojedine, temuč zavoljo tega, ker bo gotovo in mora biti mati narodnega preporoda, ma-

Postavljanje novomeškega vodnjaka v gorenjeavstrijskem Trabergru. Vodnjak so mestni očetje prodali leta 1903 prof. C. Pammerju (desni za patrom, s persom za klobukom)

no družbo, ki bodo z zastavami in deputacijami »zgodovinsko« važno slavnost najpomembnejšega mesta na Dolenjskem spremenili v pravi »Landesfest« (= praznovanje dežele Kranjske).

Ko so Novomeščani brali te pobožne želje, je dr. E. H. Costa že imel v rokah povabilo na Sokole s sporočilom, da bodo za prevoz iz Krškega do Novega mesta in nazaj, kot tudi za hrano in stanovanje gostov skrbeli meščani sami. To je dr. Costa sporočil Sokolom s pristavkom, da bi bilo prav »to častno vabilo ne odreči, temveč v prav obilnem številu Novo mesto obiskati«, nakar se je prijavilo 57 članov, o čemer so »Novice« veselo zapisale: »Kakor slišimo, bode »Sokol« radostno splošni Novomeščanom to željo in si pridružil še čitavničnih pevcev, da se z domačo pesmijo in domačo umetnostjo povzdigne slovesnost zgodovinskega glavnega dolenjskega mesta,« pristavljajoč željo, »naj slovesna 500-letnica obenem bode prvoletnica pravega narodnega življenja v Novem mestu. Saj ne bo prezgodaj!« Na vabilo ljubljanskemu »Turnvereinu« pa so se podpisali le trije meščani! Zaradi tega neuspe-

pirov; B. Jentl, odposlanec Sokolov, ki naj bi predvsem poskrbel vse potrebno za besedo, ki so jo nameravali Sokoli prirediti izven najavljenega programa, je v pismu dr. Costi takole označil praznično vročico Novega mesta: »Novomeščani so vsi na nogah in mrgolejo sem ter tja, ter veliko govore in nič ne delajo«, in ob koncu pisma zopet: »Vsi govore in nobeden ne dela. Sem ter tje tekajo, pripravijo se in reči vravnujejo, ki niso omena vredne.«

S kakšnimi občutki je vse to vrenje opazovala kazinska družba, kateri je bil prihod »Južnega Sokola« in neudeležba turnerjev zlovešče znamenje nove, nji manj prijazne ere, nam odkrivajo besede, ki jih je po pričevanju prof. F. Seidla izrekel občinski odbornik J. Pollak in jih je V. Zarnik postavil za moto svojemu opisu tistih dni: »Blessens bos, majne Herren, vor bos ich am majsten fürchten thu — vor zwaj Dingen: vor die Cholera und die Sokole!« (Veste kaj, gospodje moji, česa se najbolj bojim — dveh stvari: kolere in Sokolcev!) Ta strah pa ni bil čisto neupravičen, saj sta se takrat iz Zagreba v Novo mesto ravnala tudi nepovabljeni Fran Erjavec

mlajih. Na rotovžu je poleg drugih visela tudi velika mestna zastava v modro—belo—rdeči barvi.

V petek, 18. avgusta, so prihajali prvi gostje, ljubljanski strelci, ki so v soboto po pozdravu grmskega graščaka Antona Smole prišli z nagradnim streljanjem. V soboto, 19. avgusta zvečer je okoli 300 meščanov zamen pričakovalo Krčane, ki jih je držal dež, ob osmih pa sta dva možnarska strela dala znak za razsvetljavo. Vse je bilo na nogah in spremljalo godbo pri njenem obhodu po mestu, in Kastelic pravi, da se je ob 10. zvečer človek komaj preril skozi množico.

Petstoletnica — »rojstni dan narodnega gibanja«

V nedeljo, 20. avgusta, se je po sprejemu krške garde, maši pri franciškanih in paradi obeh gard nagrnlo do poldruga tisoča ljudi v Kandiji k sprejemu Sokolov, ki jih je pozdravil L. Ravnikar z željo, »da bi današnji dan za dolenjsko stran zlata zora lepše dobe nastopil« in »da svečanost 500-letnice in prihod Sokolcev bil je Novomestu rojstni dan narodnega gibanja«. Po za-

(Nadaljevanje in konec)

2. marca je brigada odšla po ranjence iz Dolenjskega odreda in brigad, ki so se bojevali severno od železnice Ljubljana — Novo mesto. Toda pri vasi Lešče je padla v zasedo in se morala vrniti. Ranjen je bil komandant brigade poročnik Karel Dimnik — Cale, ki je vodil brigado od septembra 1944.

10. marca je bila huda borba z domobranci na vršičku in koti 374. 12. marca je skupno z jurišnim bataljonom 15. divizije brigada izvedla napad na Hince in jih zavzela. Po boju je imela za boj sposobnih samo še 285 borcev. Sovražnik pa je dobival okrepitve v ljudeh in orožju tako rekoč neprestano, kolikor bolj so ga stiskale sile JA in zaveznikov proti Nemčiji. Brigade 7. korpusa so trpele izgube, okrepitve pa ni bilo od nikoder, razen 5. prekmorske, ki je prispela iz Dalmacije. Toda ti borci so bili slabo izvežbani za premikalno vojno in so v nekaj tednih pretrpeli strahovite izgube. Kljub temu so se morale naše brigade umikati vedno globlje v kočevske hribe.

15. brigada je 31. marca odbila izpad iz Novega mesta in pobila 12 domobrancev iz 4. pokretne bataljona. 5. aprila 1945 je odšla na sektor Lašče — Primož. 9. aprila je bila na sektorju okoli kote 870. Tu jo je zopet napadel sovražnik in ji prizadejal hude izgube. Padli so: komandant bataljona Anton Znidaršič, operativni oficir bataljona Franc Kobe iz Gabrja, pomočnik komisarja Mile Milčinič iz Metlike. Isti dan je pri Topli rebri umrl za ranami pomočnik komisarja brigade Miran Vrančič. 10. aprila 1945 je bila zopet precej ostra borba z domobranci na koti 897. 16. aprila pa je padel poročnik Ludvik

RUDI PUŠENJAK — URAGAN:

»Belokranjska brigada«

Vider, komandant 1. bataljona. Nato je nastopilo čudno zatišje, ki si ga je malokdo znal razlagati. Sovražnik se je umaknil v svoje postojanke. Od 24. aprila do 2. maja 1945 je trajal ta čuden mir, vrstili so se samo drobni patroljni spopadi. Tega dne pa je 15. brigada odšla za sovražnikom in pri Grčaricah napadla kamion umikajoče se nemške vojske ter ga zažgala, posadko pa pobila. Sovražnik je imel 17 mrtvih.

3. maja je 15. brigada zavzela Gotenico. Domobranci in Nemci so pričeli brez boja bežati. Takrat je brigada zaradi novincev iz 5. prekmorske štela 461 borcev. 6. maja je prispela brigada v osvobojeno Ribnico, 7. maja v Grosuplje, kjer je sovražnik dal manjši odpor. Še istega dne je prispela na Molnik pri Ljubljani in se tam borila ves 8. maj.

9. maja se je v osvobojeni Ljubljani 15. brigada srečala z borci 29. hercegovske divizije, ki so prišli iz smeri Vrhnike. Tako je bila 15. brigada 9. maja ob 3. uri zjutraj na Orljah, ob 4. uri na Bizoviku, ob 6.30 pa v Ljubljani, kjer se je nastanila okoli železniške postaje. Odtod je krenila proti Kamniku.

10. maja je v Kamniku prevzela in razorožila 5000 Nemcev, 13. maja je razorožila 800 ustašev in poslala v ujetništvo 4000 Nemcev. 14. maja je imela tudi zadnjo borbo v okolici Kamnika. Pobila je 150 četnikov, 50 pa jih je ujela.

Vojna je bila torej končana. V Kamniku je bil miting, na katerem je bila proslava, toda obenem se je razvedelo, da bo brigada razpuščena. Brigada, ki je postala v marčnih bojih 1945 v Suhi krajini udarna pod vodstvom vršilca dolžnosti komandanta brigade poročnika Lojzeta Goloba, je dala svoj kader v KNOJ, UDV in v razne oficirske šole. Malo je bilo takrat v njej Belokranjcev. Veliko jih je ostalo po bojiščih širom po Dolenjski in posebno Suhi krajini, precej jih je odšlo v druge enote na razne vojaške in politične položaje. Toda dali so brigadi svoje ime, in še vedno so ljudje imenovali 15. brigado »belokranjsko«, čeprav je bilo leta 1945 v njej ravno Belokranjcev najmanj.

ti prve dolenjske čitavnice! Spontanemu navdušenju, ki je sledilo tem besedam, pa Zarnik sam ni preveč verjel, ker v svojem opisu želi, naj bi Novomeščani tudi ostali mož beseda in res ustanovili čit-

talnico, da bo »stala trdnokot skale ob Krki in svetila sijajno v izgled vsi deželci«. Da Zarnik in Erjavec tudi nista mirovala, ampak »budila in budila narod in mestjanstvo«, ni treba še posebej omenjati.

Novo mesto pred zgraditvijo novega mostu

MK: „Razgledi v književnosti“

● »Mladinska knjiga« v Ljubljani že dolgo ni postregla slovenski javnosti s tako tehtnim izborom, kot so »Razgledi v književnosti 1918–1941«, ki so nedavno izšli v zbirki »Kondora«. V knjigi je zastopanih sedemnajst najvidnejših predstavnikov slovenske kritike in esejistike, katerih predstavljene izbor 20 esejev in 12 kritik je bil napisan in objavljen med dvema vojnoma. Najbolj je zastopan Josip

Vidmar s svojimi kritikami S. Gruma, A. Gradnika, M. Kranjca in Prežihovega Vornanca ter z deli, v katerih je obdelal van Goghova pisma in v katerih razmišlja o družbenem pomenu književnosti kot umetnosti. Ivo Brnčič je predstavljen z dvema esejema in tremi kritikami, ostali (S. Kosovel, F. Kozak, B. Ziherl in drugi) pa imajo manjši izbor.

Kot pravi urednik knjige France Zadravec so na te knjižne strani uvrščene le najbolj značilne sestavine tiste literarne teorije in kritike, ki je v času med dvema vojnoma krepila kritično in progresivno pogledovanje v čistost umetniškega izraza in odraza vseh moralnih in socialnih posebnosti slovenskega naroda. Zbrana publicistika si je torej prizadevala opisati nazor kot tak in določiti njegovo mesto v umetniških stvaritvah in njegovem družbenem udejstvovanju. Priznati je treba, da sta tako založba kot Zadravec z »Razgledi« precej prispevala k spoznavanju publicistike tistega obdobja na Sloven-

skem, ki je danes že zgodovina, tako da hoče biti izbor že neke vrste učbenik. To pa delu vsekakor ni v škodo. Knjigi je dodana spremna beseda s pojasnili nekaterih manj razumljivih mest in besednih vez.

■ V isti zbirki so pri isti založbi izšli »Izbrane pesmi« Otona Zupanciča, ki jih je uredil in jim spremno besedo dodal Janko Glaser. Glas-

ser je s tem opravil nedvomno pomembno in težko delo, saj se je bilo pri pesniku Zupancičevih kvalitativ in življenjskega dela težko odločiti za izbor, ki naj bi umetnika predstavil v njegovi popolnosti, ne da bi bila pri tem izpuščena kakšna bistvena sestavina njegovega dela.

OB NOVIH IZDAJAH »BORCA«

»POHORSKI BATALJON«

Naročniki in bralci knjig ter knjižnih zbirk, ki jih izdaja Zavod »Borec«, so pred kratkim obogatili knjižne police z dvema novima knjigama. To sta »Pohorski bataljon« Franceta Filipiča in »Oblaki nad sončno deželo« Črtomira Sinkovca. Deli sta dragocena pridobitev literature o našem narodno-osvobodilnem boju.

Filipičev »Pohorski bataljon« je podnaslovljen kot poglavje iz zgodovine narodno-osvobodilne borbe v severovzhodni Sloveniji. Knjiga se torej ne omejuje le na opis, dejanja in konec slavnega Pohorskega bataljona, v katerem je padel legendarni Alfonz Šarh-Izток s svojimi mladoletnimi sinovi, ampak zajame čas od pojava partizanov na Pohorju do dogodkov po uničenju omenjenega bataljona. Zdi se, da vzbudi v bralcu posebno pozornost način prikazovanja dogodkov, ki so si sledili v tem koncu Slovenije prva tri leta narodovega odpora proti fašističnemu nasilju. Pri tem se je pisec naslonil na vrsto pisanih dokumentov in ustne virove očividcev dogodkov izpred več kot 20 let. Priznati je treba, da si je Filipič pri pisanju krepko prizadeval. Omembe vredno je, da je zbiral gradivo in druge dokazne materiale celih 18 let. Naloga, ki jo je opravil, je zato vzorno opravljena. Knjigi daje precejšnjo vrednost tudi slikovna oprema, med katero so našli mesto mnogi pretresljivi dokumenti o naj-

težjih trenutkih iz zadnjih dni Pohorskega bataljona. Z vsem tem si je Filipič priboril eno zgornjih mest med osvetljevalci NOB.

Črtomir Sinkovec je podobno nalogo opravil, ko je napisal knjigo »Oblaki nad sončno deželo«. Ze sam naslov napoveduje, da se bo bralec na straneh te knjige seznanil z eno najbolj prizadetih pokrajin slovenskega ozemlja, s slovensko Primorsko. Ko knjigo prebiramo, se iz opisanih dokumentov izluči resnica, ki je primorsko ljudstvo ne bo nikoli pozabilo. Sinkovec se ni omejil le na leta vstaje in odpora proti fašističnemu nasilju, ki ga je Primorska trpela dolga desetletja. Njegovo pero je pisalo po obsežnejšem konceptu: zapisati je hotelo zgodovino slovenskega predela, najbolj izpostavljenega nevarnostim, ki so ogrožale narodovo nacionalno in kulturno samostojnost. Pisec se je celotno dogajanje posrečilo prikazati s precej izvirnim prijemom. Delo je nedvomno dokumentarna vrednost, ker verno prikazuje, kako se je boril slovensko ljudstvo.

P. Leonard Kalac

Pretekli teden je za vedno zaprl oči pesnik in knjižničar frančiškanskega samostana v Novem mestu p. Leonard Kalac. Umrl je komaj poldrugi mesec zatem, ko je tih in skromno praznoval 82-letnico svojega življenja.

P. Leonard Kalac je prišel v Novo mesto pred več kot 30 leti. Takrat je bil že znan kot pesnik domoljubnih pesmi, posvečenih lepotam in življenju rodne Istre, kjer se je rodil 8. januarja 1882 v manjšem kraju blizu Pazina. Družina, iz katere je izšel, je dala hrvaški kulturi več pomembnih moči. Na tržaški gimnaziji je bil sošolec znanega kulturnega delavca in prevajalca dr. Rudolfa Moleta, v tem času pa je spoznal prežganih umirlega Dragotina Ketteja. Kalac je začel pesniškotvni na tržaški gimnaziji in njegove prve pesmi objavljene prav v slovenskih

in hrvaških dijaških rokopišnih listih tistih dni. Najraje je sodeloval s tistimi naprednimi duhovi, ki so budili narodno zavest med prebivalstvom Istre, kamor je začela že ob prelomu stoletja vse bolj prodirati romanizacija. Čeprav je Kalac živel v samostanu, ni prenehal z začasnimi in nedvomno obetajnim delom. Svojo globoko domovinsko zavest in narodni ponos je izražal v pesmih, ki jih je od leta 1908 objavjal v najrazličnejših hrvaških listih in revijah, kot so bili: »Pučki prijatelji«, »Hrvatska škola«, »Naše kolos«, »Naša misao«, »Hrvatska prosveta«, »Istra« itd. Zlasti pomembno je bilo njegovo sodelovanje v »Istri«, ki je zbrala okrog sebe mnoge slovenske in hrvaške napredne ter od italijanskih oblasti preganjane ljudi. Kalac se ji je miselno pridružil predvsem potem, ko je bil iz rod-

Jaz, vihar, vas bom stri nocoj,
ko pride na mojih krilih pomlad,
čez polje vihar bom in čez goró
in divjo svobodo proslavljal in rast.

In lomil bom krone in cvetje bral,
ki se bo še v popkih skrivalo,
da sok, ki se v njih prelival je,
šumeč valoval čez dolino bo.

— Jaz sem majhno, majhno drevo,
ko pride veter, igra se z menoj,
in če, vihar, pozoveš me v boj,
kako naj se borim — kako? —

Vihar poplavlja polje in les
— kako, kako ti je, malo drevo? —
V svobodi razstrlo je roke drevo
in raste z viharjem do sinjih nebes.

(SREČKO KOSOVEL, DREVEŠA V DOLINI)

18. marca je minilo šestdeset let, ko se je v Sežani na Krasu rodil najpomembnejši pesnik svoje generacije — Srečko Kosovel. V svojih delih ni ovekovečil le tihih kraških gmajn, trpke rdeče zemlje med kraškimi skalami in temnih borov, marveč je vanje vnašal vso družbeno in socialno problematiko slovenskega naroda in svojega časa. Umrl je še mlad, v trindvajsetem letu, 27. maja 1926 v Tomaju. Po njem se je poimenovala ena izmed najboljših primorskih partizanskih brigad, po njem se je poimenoval partizanski moški pevski zbor, ki je ponel hotenje svojega ljudstva prek narodnostnih meja.

ne Istre pregnan zaradi svojega patriotizma.

P. Kalac tudi po prihodu v Novo mesto ni odložil peresa. Svojih pesmi ni nikoli izdal v samostojni knjigi, pač pa so njegovi verzi, ki jih je pisal do zadnjega dne, raztreseni po revijah in listih. O njegovih pesniških plodovitosti je toliko, da je zabeležila jugoslovanska bibliografija samo do leta 1940 kar 93 Kalacovih del.

S književnostjo p. Kalac ni ni-

koli izgubil stika. Kof hrvaško pa je ljubil tudi slovensko knjigo. To se je kazalo tudi v njegovem knjižničarskem delu v samostanski knjižnici v Novem mestu, katero je vzorno urejeval in povečeval.

Nedvomno je izgubila Hrvatska s p. Kalcom kulturnega delavca, ki je bil dolga leta in desetletja eden najpomembnejših moči, kar jih je dala Istra. Z zlatimi črkami bo zapisan p. Kalac zlasti kot narodni buditelj.

I. Z.

VABILO

na

IV. redni občni zbor PREŠERNOVE DRUŽBE

bo v nedeljo, 5. aprila 1964, ob 10. uri v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani, Puharjeva 7.

DNEVNI RED:

1. Poročilo tajništva.
2. Poročilo nadzornega odbora.
3. Volitve glavnega odbora.

Prof. Jovo Vasič

Na Bledu je umrl profesor Jovo Vasič, tam so ga 7. marca tudi pokopali. Njegova smrt je težko prizadela njegove domače, pa tudi njegove številne znanke in prijatelje. Jovo je bil po rodu Novomešan, imel je vse znake pristnega Dolenjca: njegovo strokovno znanje — bil je zgodovinar, filozofsko fakulteto je dokončal v Ljubljani — je bilo bogato in temeljito. Učno snov je znal podajati zanimivo. Tudi v pogovoru je bil zmeraj temperamenten, živahen, razborit, šegav in duhovit.

Z Jovom sva se spoznala brž po vojni. Službovala sva že v poletju leta 1945 v isti hiši: v ljubljanski kazini. On je bil v oddelku za srednje šole na ministrstvu za prosveto, ki ga je vodil takrat minister dr. Ferdo Kozak, jaz sem bil urednik Državne založbe Slovenije.

Profesor Jovo je bil stalen gost v našem uredništvu, ki ga je vodil tudi novomeški rojak prof. Jože Kos. Jovo se je zanimal za vse naše delo in knjige, mnogo je bral in je bil izredno tenkočuten kritik. V prostem času smo se mnogo družili in Jovo nam je pripovedoval o svojem bednem življenju v italijanskem taborišču v Gonarsu in Trevisu.

Pri pomenkih je bil navzoč tudi pesnik Igo Gruden, ki je vse vtise iz laških internacij opisal v svoji pesniški zbirki »V pregnanstvu«. Prav tedaj je urejal prvo pesniško zbirko. — Z zamolklim glasom je pravil Jovo spomine na dneve v italijanskih barakah.

Potem pa je prof. Vasič postal povsem drug človek, ko je začel odpirati svoje spomine na partizansko dobo. V partizane je vstopil po razsuli italijanske Mussolinijeve vladavine in se vključil v kulturno skupino na Primorskem. Postal je član ISDK (Igralske skupine IX. korpusa), ki je bila ustanovljena v decembru 1943 v Cerknem na Primorskem. Ta skupina, ki ji je bil Jovo važen člen in sodelavec, je delovala vse do 12. junija 1945 ter je prirejala uspele gledališke predstave in mitinge po vsem Primorskem.

Jovo je znal povedati iz svojega partizanskega življenja mnoge vesele zgodbe. Če jih ni zapisal in ohranil, je storil škodo. Znaniti se bo oglasil kdo njegovih tovarišev iz Igralske skupine in nam ohranil njegove anekdo-

te in spomine. Jovo je bil tudi zelo sposoben klavirist. Na izletih DZS nas je zmeraj spremljal in razveseljeval.

Pogreb Jovana Vasiča je dokazal, kako je bil m'adi mož in pedagog priljubljen. Ob njegovi smrti so izšli nekrologi v Glasu Gorenjske, Delu, pa tudi v tedniku TV 15. Prav je, da se ga spomni tudi Dolenjski list, saj je bil Jovo dolenjske gore list. Rojen je bil sicer v mestu pod Gorjanci, a je služboval zmeraj na Gorenjskem: na Bledu, na senicah in v Kranju. Naj mu bo ohranjen prijazen spomin!

JOZE ZUPANČIČ

Budakov „KLOBČIČ“ na novomeškem odru

Prejšnji četrtek in petek je novomeška gledališka družina prvič po lanskem uspehu nastopila z ljudsko veseligrsko Pera Budaka »KLOBČIČ« in tako prekinila mučen mojk domače gledališke sezone. Ne morem trdit, da si je igralsko močno in talentirani gledalški kader novomeškega gledališča tokrat izbral tri oreh, gotovo pa drži, da je taka vrst odskih uprizoritev za gledalca dokaj prijeten oddih.

Pero Budak je v »Klobčiču« hotel prikazati preprostejšega človeka, ki se mu prav zaradi neproblematičnosti vsakdanjosti spontano poraja problem reševanja ljubezenske etike. Avtor je s spretnim zapletom povezal ljubezenski četverkotnik v voz, ki se ob koncu razvzroja v splošno zadovoljstvo.

Interpretatorji vlog z režiserjem Francem Kraljem na čelu torej niso imeli težke naloge, morda nekoliko več režiser sam. Uspelo mu je

igralski ansambel zediniti v enovit in enakovreden interpretacijski pojem, nekoliko manj v homogeno povzanost nastopajočih. Če mu je bila pred očmi stitina doslednost, ki ji ni oporekali niti v maski, kostumih in ustrezni sceni, bi izrazno moč prav gotovo dvignila tudi doslednost odrskega jezika in nekoliko močnejše podčrtana mizanscena.

Glavna teža je slonela na gostilničarki Roži (Mara Gionar), ki kot štiridesetletna vdova pri živem možu razposajeno, včasih celo premišljeno prodaja žganje, vino in sebe in ki ji priligrana Anica (Nežica Cigler) niti ni v napotje. S svojo dostojno podano vlogo je v nekem pogledu celo presenetila, saj smo jo vajeni gledati le v karakternih vlogah. Če bi svoji uglajeni, čeprav tu in tam zastareli govornici dodala kaneč boljše gostilniške slahkotnosti, bi postavljal adut hke lepote nedvomno podvoji

simpatije oboževalcev.

Josino, ki je zlasti v drugem delu dogajanja osrednja osebnost, je igral Emil Bratož. V prvih prizorih sicer še ni našel sebe, kasneje pa je nekaj epizod izvedel prav mojstrsko. Da je tu in tam z dodanim ali izpuščenim besedilom pri hoji, prenašanju rekvizitov in kajenju pozabil na svoja leta, gledalca niti ni motilo, morda nekoliko bolj občasn timerični poudarek pri sicer nepomembni dogodivščini.

Njegova žena Antuša (Marija Sal), pastor družine in nedolžni zmerni alkoholičar, je izstopala zlasti glede dikcije. Pozna se ji sproščenost, rutina in študij. Morda je bila njena interpretacija od vseh edina, ki bi ji mogel po psihološki plati prisoditi pravi umetniški prizvok.

Njeno hčerko Vranico je uspešno igrala debutantka Tatjana Gros. Predvsem ji je štet v dobro umirjenost in čisto dikojo. Ima vse pogoje,

da po začetni plahosti in nezaupanju vase postane z vztrajnostjo dobra igralka. Škoda, da njen kostum ni bil skladen.

Prvič sta bila na odru tudi Nežica Cigler, v vlogi Rožine hčerke, in Jože Bračiča v vlogi Ilje. Pri obeh se mi vsiljuje misel, da to ni bil njun prvi nastop. Neprisiljena prikupnost Ciglerjeve, če izvzamem njene kite in začetno tremo, ter Bračičova nekoliko površna, a Liki približana uglasenost hoje, to potrjuje. S pogostnejšimi nastopi bosta oba lepo dopolnilo ansamblu tudi v zahtevnejših vlogah.

Ivo Pavšič je bil kot trgovski potnik Skorič prijeten vložek k enovitosti celote, in če izvzamem govorni izraz, kljub temu za gledalca prikladen. Bilo pa je v njem nekaj premalo trgovskega potnika.

Mijačov vdovec Poldeta Ciglerja je bil dobro zasnovan lik. Morda je bila od na-

stopajočih najmarkantnejša figura Merline Franca Starna, sejmajra in prekupevalca, le škoda da ni jasno govoril.

Slavica Canič je vlogo Jeke, služkinje pri Roži, oblikovala prikupno, prisrčno predvsem v ljubezenskih scenah. Lepo ji je pristajala lahka hoja in neprisiljena gestikulacija, motil je le njen izraziti dialekt.

Jurmana je v stilu poamerikanjenega Lidana igral režiser sam solidno in z rutino, morda v trenutkih s komaj zaznavno, nepotrebno klasično držo.

Uspehu zaigrane veseligrske ni oporekali. Gledalci so namenjani zapuščeni dvorano, s tem pa je bil glavni namen uprizoritve dosežen. Ob zaključku predstave so bili režiser in igralci nagajeni s spontanim aplavzom kot potrdilo želje, da si ljubitelji gledališke umetnosti poleg umetniško dozorelih in psihološko poglobljenih uprizoritev žele tudi lahkega, zabavnega repertoarja.

Riko Urh

Najpogostejši prekrški zoper javni red

Pretepi, kladeštvu, beračenje, vinjenost voznikov in ostali prekrški so v preteklem letu pri sodniku za prekrške občine Črnomelj dosegli številko 822, tako da vseh do konca leta niti niso mogli rešiti. V 29 primerih so se kaznovani pritožili, samo enemu obdolžencu pa je bila kazen odpravljena. Pritožujejo se v glavnem dobro situirani ljudje, medtem ko občani z nizkimi zasluškami prekrške priznavajo, jih obžalujejo in kazni sprejmejo.

V preteklem letu je sodnik za prekrške občine Črnomelj izrekel od 744 primerov, kolikor mu jih je uspelo obravnavati, 648 kazni. Največ je bilo kršiteljev javnega reda in miru, sorazmerno precej obdolžencev pa je bilo kaznovanih tudi zaradi kladeštva, beračenja in izmikanja delu, čeravno je večina za delo sposobna. Zaradi storjenih prekrškov je bilo odvzetih 5 samokresov, 3 nepregibni noži, nekaj nabožnih slik, 13 parov

ženskih nogavic ter denar, pridobljen na igrah na srečo.

Po storjenih prekrških so na drugem mestu cestnoprometni prekrški zaradi prehitre vožnje, nepravilnega prehitavanja ter vožnje brez vozniškega izpita. Kaznovanih je bilo 27 voznikov, od teh 15 voznikov motornih vozil, katerim so vsem, razen enemu, odvzeli vozniško dovoljenje za dobo enega do treh mesecev.

Lani se je število kršiteljev zakona v okrožju povečalo, saj so pri več ljudeh našli orožje, za katerega niso imeli orožnega lista, zato so bili ti predmeti zaseženi. Mimo teh je bilo kaznovanih precej sezonskih delavcev iz drugih republik, ki so povzročali nered. Le-tim pa bo treba posvečati v bodoče več pozornosti, posebno zdaj, ko bomo ob gradnji ceste Metlika-Črnomelj potrebovali še več sezonske delovne sile.

Od tujih državljanov je bil eden kaznovan zaradi cestnega prekrška, dva sta brez dovoljenja krošnjarija, dva pa sta se pregrešila zoper pravilnik o bivanju in gibanju tujcev.

Med storilci, ki so bili večkrat kaznovani, sta dva dosegla rekord. Prvi je bil v šestih mesecih osemkrat kaz-

novan, drugi pa je bil zaradi vožnje s traktorjem brez vozniškega dovoljenja petkrat kaznovan. Pri slednjem kazni seveda niso zalegle, ker mu jih je plačevala kmetijska zadruga!

Mladolletni storilci prekrškov ne predstavljajo posebnega problema, razen izjemnega primera, ko je sodnik za prekrške moral izreči nekemu mladolletniku zaporno kazen zaradi potepanja, presenetljive zakrknjenosti in izmikanja delu. Ugotovljeno pa je bilo, da omenjeni mladolletnik izhaja iz neurejene družine, v kateri so starši vdani pijači.

Zanimiv je tudi podatek, da so v 566 primerih predlagali upravno-kazenski postopek organi za notranje zadeve, za 41 primerov so sprožili postopek inšpekcijski organi, za 37 organ občinskih skupščin, za 9 javno tožilstvo, za 17 primerov pa je bil uveden postopek na ovadbe podjetij in zasebnih oškodovancev.

Ker je skupščina občine Črnomelj pred kratkim sprejela odlok o komunalni ureditvi in zunanji podobi naselij v občini, ki ga bo kazalo zaradi razvijajočega turizma dosledno izvajati, je v bodoče pričakovati več kazensko upravnih postopkov tudi s tega področja. Prizadeti občani bi morali o tem že zdaj razmišljati, sicer bodo verjetno s sporočilom, da so v upravnokazenskem postopku, neprijetno presenečeni.

Ko se je Leopold Kumelj, posestnik iz Drenj 9 pri Soteski, 4. marca v poznih popoldanskih urah vrnil iz vrnograde, je bil zelo iznenaden zaradi nereda v stanovanju in pobitih okenskih šip. Sklepal je, da so bili med njegovo odsotnostjo na domu vlomilci. Ugotovil je, da mu je tega dne zmanjkalo 138.700 dinarjev. Na mizi v sobi je našel listek (kos cigaretna škatle) z napisom: »Ako me javiš, ti zapalim...«

Oškodovanec je še istega dne tatvino prijavil postaji Ljudske milice v Dolenjskih Toplicah. Med podrobnejšo preiskavo pa se je zadeva skoraj postavila na glavo. Pozornost je namreč obrnila nase 32-letna Kumljeva sorodnica Terezija Koncilja z Vinkovega vrha pri Dvoru, ki je tiste dni vsa nervozna hodila okrog. Slednjič ni mogla več zdržati. 14. marca je prišla h Kumlju in pustila pred njegovo gostilno 119.000 dinarjev.

Nobenega dvoma ni bilo več, da je dejanje na Kumljevem domu zagrešila Konciljeva. Dognano je, da je pri tem izbrala skrajno podel način. Ko je bil Kumelj usodnega dne z doma, je ostal v hiši samo njegov 11-letni

»Če me prijaviš, ti zažgem...«

nečak. Ko je prišla Konciljeva in spraševala po tem in onem, je dečka tudi vprašala, če ve, kje ima stric denar. Rekel ji je, da ve. Tedaj se je Konciljevi utrlila iskra poželenja po tem denarju. Dečka je nagovorila, naj le pokaže »stričev kupček«. Nato je segla po denarju (138.700 dinarjev) in ga hitro spravila v žep. Da bi zabrisala sum, oziroma da bi morebitno preiskavo spravila na napačno pot, je tedaj velela dečku, da bi skupaj razbila šipe in razmetala reči po stanovanju. Ko je bilo to opravljeno, je deček napisal na kos cigaretna škatle, kar mu je velela Konciljeva: »Ako me javiš, ti zapalim!« Potem je odšla. Takoj nato je Konciljeva v dečkovem imenu Kumljevim napisala pismo, češ da je denar vzel njihov nečak, da pa ga bo kasneje vrnil. Vsi poskusi, da bi storilka zabrisala sledi za seboj, so bili sicer zvižajni, vendar neuspešni. Na zahtevo varnostnih organov je morala Konciljeva najprej povrniti še ostali denar.

Zdaj čaka Terezijo Konciljo zaslužena kazen. Kazen mora biti toliko težja, ker se je hotela storilka zaščititi z mladolletnim nečakom, ki v nobenem primeru ne more biti sam odgovoren za kakršnokoli dejanje, najsi ga zagreši sam ali v sodelovanju z drugimi. Se manj odgovoren pa je, ker je v tem primeru delal po naročilu Konciljeve, ne da bi vedel, kaj ta pravzaprav hoče.

GABRJE: brez krivde kriv

Jože Mrak, upokojeni rudar iz Gabrja, je lani septembra s kladivom in motiko pobil svojo ženo Marijo, ki je poškodbam nekaj ur zatem podlegla. Za uboj je te dni odgovarjal pred okrožnim sodiščem v Novem mestu. Dejanje je priznal, vendar ga sodišče ni obsodilo na zaporno kazen, ker je obtoženeц hud duševni bolnik, ki se je že petkrat zdravil v bolnici za duševne bolezni.

Petič je Jože Mrak prišel iz bolnice spomladi 1963. Nekaj časa je bil povsem v redu, ko pa je začel po malem pitju, je postal napadalen. Tako je dan pred zločinom že zgodaj zjutraj odšel z doma in po Gorjancih nabiral gobbe. Prodaj jih je izletnikom in z denarjem zavil v planinsko kočjo, kjer je nekaj malega spil, vendar dovolj, da je bil čez mero glasen in korajžen. Vaščani so ga takega videli in so ženo na to opozorili.

Ni ga prvič zamikala tuja lastnina

Iz orodjarne frančiškanskega samostana v Novem mestu je v začetku letošnjega februarja izgubil kotel za kuhanje žganja, vreden okoli 25.000 din. Kmalu so ugotovili, da ga je izmaknil Franc Bartolj, nezaposleni delavec iz Irče vasi. Ta je kotel prodal in denar zapravil.

Samostan je kmalu dobil kotel nazaj nepoškodovan, občinsko sodišče v Novem mestu pa je Bartolja kaznovalo s 6 meseci zapora. Tatvino je namreč zagrešil, preden mu je potekla prejšnja pogojno izrečena kazen, ki jo je dobil za podoben prestopok. Zato je sodišče pogojno kazen preklicalo in izrekel enotno, nepogojno kazen.

Razpasle so se igre za denar

Odborniki črnomaljske skupščine so na zadnji seji načeli tudi vprašanje kvartanja po gostilnah. Opazili so, da se je igranje za denar zelo razpaslo v vseh črnomaljskih lokalih, pa tudi v nekaterih vaseh. Težko prislужeni denar ob vinu in kartah hitro kopni v žepih igralcev, drugi dan pa jih boli glava in svojo nejevoljo stresajo nad družinski-mi člani.

Nobenom omizje, ki igra za »masne pare«, nima denarja na mizi, ker ljudje dobro vedo, da je to prepovedano. Marsikdo pa lahko vidi, da si igralci potiskajo v žepo tudi petiškočke. Če to opazijo občani, naj bi budneje pazili na kvartoprice tudi organi LM in jih predlagali za kaznovanje sodniku za prekrške.

Ker se je že od nekdaj umikala možu, kadar je pil, je tudi v noči od 1. na 2. septembra sklenila s sinom Martinom prenočiti na podstrešju, kamor sta se spzela po lestvi. Ponoči je sina željalo, zato se je splazil v kuhinjo po vodo. Oče ga je zaslišal, takoj začel prepir in ga hotel s steklenico udariti. Mati je vse to slišala, zato se je pa lestvi spustila v vežo. Moč pa jo je začel brez vzroka tolči s kladivom po glavi, nato pa še z motiko. Medtem je sin v strahu pred očetom stekel po vasi in klical ljudi na pomoč. Ko so vaščani pritekli v hišo, je bila Marija Mrak že v zadnjih zdihih. Takoj so jo odpeljali v bolnišnico, vendar ji ni bilo več pomoči. Miličniki so Jožeta Mraka odpeljali v zapor.

Na razpravi so kot priče nastopili številni Gabrčani. Vsi so povedali, da je bila pokojna Marija Mrak mirna in delavna žena, njen mož Jože pa že od mladih nog nagnjen k prepirom in pretepom. Zaradi hude telesne poškodbe je bil že večkrat oddan v bolnico za duševne bolezni. Vaščani so se ga izogibali, kolikor so mogli, izrazili pa so močno nejevoljo nad tem, da so iz bolnice od-

pustili tako težkega bolnika, kot je Jože Mrak.

Primarij bolnice za duševne bolezni v Polju, ki je bil pri razpravi navzoč, je ocenil Jožeta Mraka za hudega bolnika, nevarnega okolici.

Petčlanski senat Jožeta Mraka zaradi duševne nepristevnosti ni mogel kaznovati, obsodil pa ga je na trajno oddajo v bolnico za duševne bolezni.

Ta primer je vzbudil pri prebivalstvu silno ogorčenje in kritiko nad razmerami v bolnici za duševne bolezni. Verjetno so Jožeta Mraka odpustili zaradi pomanjkanja prostora, da bi na njegovo mesto lahko prišel drugi bolnik, ki je okolici še bolj nevaren. Če je v tej bolnici takaka stiska, bi se pač morala najti družbena sredstva za gradnjo novega poslopja, v katerem bi domovali vsi bolniki, ki ogrožajo varnost občanov.

Za tatvino 1 leto in 2 meseca zapora

Antona Hrvojića, 29-letnega brezposelnega delavca iz okolice Bjelovara, bivajočega v Zabjaku, je novomeško okrožno sodišče obsodilo zaradi več tatvin na 1 leto in 2 meseca zapora.

Hrvojić je v Novem mestu služil vojaški rok. V tem času se je seznanil s Ciganji iz Zabjaka in se zaljubil v Ciganko, zato se je po odhodu od vojakov spomladi 1963 naselil pri Ciganih. Zaradi prestopkov ga je sodnik za prekrške že julija 1963 obsodil na izgon v domači kraj, vendar se je Hrvojić že septembra vrnil. Sredstev za preživljanje ni imel, ciganska hrana mu ni dišala, zato je začel krasti, predvsem živila.

V Koštalovi ulici je iz neke kleti vzel sladkor in nekaj drugih živil ter v isti ulici smuknil volmeno odejo in nekaj otroške obutve. V Kettejevem drevoredu je iz dobro zoločene shrambe vzel razna živila, cigarete in pijače v vrednosti 24.000 din. V Ločni je izmaknil plašč, čevlje in aktovko, v Pugljevici ulici pa sekuro in več kosov perila, ki je viselo na vrvi.

Vse tatvine je priznal, izgovarjal pa se je, da je duševno bolan. To trditve pa je zdravniški pregled ovrgel. Obtoženi Hrvojić je bil že štirikrat kaznovan zaradi tatvin in je 7 let prasedel v zaporu. Sodišče je ob izreku kazni upoštevalo obtoženočvo težko mladaost: očeta in brata so mu usmrtili Nemci, in ko je mati kmalu zatem umrla za rakom, je prepuščen samemu sebi začel na stranpota.

Poklicni zmikavti pred sodiščem

Na občinskem sodišču v Novem mestu so bili te dni obsojeni Rudi Belc, Pero Komurski in Davorin Starčević zaradi številnih tatvin, ki so jih zagrešili ob semanjih dneh v Novem mestu.

Razprava se je odvijala pred tričlanskim senatom občinskega sodišča pod predsedstvom sodnice Marije Mejak. Navedeni žeparji, doma iz Zagreba, Vukovara in Sarajeva, so lani prihajali ob prvih ponedeljkih v mesecu na službeno potovanje v Novo mesto. Ob vstopu v vlak ali avtobus so se pomešali med množico potnikov in jim v gneči izmikali denarjce. Vedeli so, da imajo semarjli s seboj precej gotovine, zato jim je ničvredni posele lepo cvetel, vse dokler jih niso odkrili.

Dokazano je bilo, da je Rudi Belc iz Zagreba lani 2. septembra ob vstopu v avtobus, ki pelje proti Sentjerneju, nekemu kmetu iz Gradišča vzel 130 tisočakov, razen tega je na podoben način okradel še dva občana.

Svaka je napadel

Roman Hudoklin, gostilničar iz Gabrja, in njegova žena Franciška sta bila na občinskem sodišču v Novem mestu obsojena vsak na 8000 dinarjev kazni, pogojno za dve leti.

Franciška Hudoklin in njen brat Jože sta že več let sprta. 23. januarja letos pa sta oba Hudoklinova izvalila svaka oziroma brata Jožeta v svojo gostilno. Ko je stopil v gostilniško sobo, ga je Roman Hudoklin večkrat udaril po glavi in levi ključnici s palico, ki mu jo je dala v roke njegova žena z besedami: »Zdaj ga pa udari, kolikor moreš!« Brat Jože je namreč nekaj dni prej baje sestro ozmerjal z neprimernimi izrazi, Hudoklinova pa sta z njim sama obračunala. Tako maščevanje pa ni dovoljeno, in ker se je dogodilo celo vpricho otrok, je toliko bolj vredno obsojanja.

50-letni Pero Komurski iz Vukovara pa je 2. decembra 1963 Janezu Brinovcu smuknil denarnico s 113.000 dinarji in vsemi dokumenti. Vsi trije pa so nastopili v skupni akciji letos 6. januarja, ko so poizkušali Anici Špelič ukrasti denarnico z 8000 dinarji.

Belc in Komurski že 18 let nista imela stalne zaposlitve in sta se preživljala v glav-

nem z žeparskimi posli, zaradi katerih sta bila že večkrat kaznovana.

Senat je obsodil vse tri obtožence na dokaž ostre, a pravice kazni, ki jih brezobzirni zmikavti v resnici zaslužijo: Rudi Belc je bil obsojen na 3 leta strogega zapora, Pero Komurski na 2 leti in 6 mesecev strogega zapora, Davorin Starčević pa na 10 mesecev zapora.

Informacije glede posojila je iskal v gostilni

Kaj vse si ljudje izmislijo, da bi prišli do denarja za pijačo, pove tudi primer, ki ga je nedavno tega obravnavalo okrožno sodišče v Novem mestu. Nekako pred letom dni je prišel v poslovalnico št. 7 trgovskega podjetja »Resa« v Vidmu-Krškem Franc Kelhar, delavec iz Reštanja, in tvezil poslovođji, da bi rad v trgovini kupil radioaparato, odeje in obleko in da ima že vse »zrihtano« za posojilo v banki, le denar za polog da mu še manjka. Poslovođji je govoril toliko časa, da mu je ta posodil 10.000 din. stranke pa ni bilo več v trgovino.

Na sodišču je Kelhar trdil, da je denar res nameraval po-

rabiiti za polog za potrošniško posojilo, da pa ni poznal postopka. Namesto da bi šel po informacije glede posojila v banko (vzrihtanega sploh ni imel nič), jih je iskal v Murkovi gostilni, kamor je zavil z denarjem. V banko sploh ni prišel, posojila ni dvignil in blaga pri »Resi« ni kupil, zato sodniki niso mogli verjeti Kelharju, ki je trdil, da je imel namen vzeti posojilo.

Kazen 1 mesec zapora, pogojno za dve leti, bo verjetno prebrisanca iz Reštanja spametovala. V bodoče bo gotovo vedel, da se potrošniška posojila urejajo v banki in ne v gostilni.

Izmišljen roparski napad

2. oktobra lani je v dopoldanskih urah mladi pismonoša M. J. naznanil službojočemu milicniku v Loki pri Zidanem mostu, da sta ga prejšnjega večera med raznašanjem pošte na kolovozni poti v Radežu napadla dva neznanca in mu iz torke vzele 110.716 din. Varnostni organi so začeli s preiskavo, vendar so se že naslednjega dne zglašili pri M. J. na dom pismonoša je kmalu priznal, da si je rop izmislil, njegov oče pa je takoj oddal denar, za katerega je bila pošta prikrašana.

Zakaj je to storil, pa se je te dni razkrilo pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu. 25. septembra lani je prispelo na naslov J. K. iz Obreža 100.000 din. pismonoša pa mu jih ni izročil, temveč jih je obdržal zase in jih zapravil. Nekaj dni zatem je J. K. spet dobil po pošti denarno nakaznico, kjer je pisalo: »S tem je moj dolg poravnán, ker sem 100.000 din nakazal pred tednom dni.« Ker J. K. tega denarja ni dobil, je ob prvi priložnosti vpra-

šal pismonošo in zahteval denar. — Ja, denar je prišel, samo malo potrpite, ker pošta nima toliko gotovine. Saj boste dobili — se je izgovarjal poštar.

Nekaj dni zatem je imel v pošti torbi 736.002 din, ki bi jih moral raznesti upokojujencem in invalidom. Od tega denarja je vzel 100 tisočakov in jih nesel J. K. v Obrež, za upokojujence pa mu je seveda zmanjkalo, zato si je izmislil roparski napad.

Sodišče je starejšemu mladolletniku M. J. prisodilo leto dni zapora, pogojno za dobo štirih let, pri odmeri kazni pa je upoštevalo več olajševalnih okoliščin. Pošta ni utrpela nobene škode, fant se ni bil prej kaznovan in je verjetno storil to kaznivó dejanje iz mladolletne lahkomyšljenosti.

Mali oglasi v domačem listu: zanestljiv uspeh!

Poštenost na tehtnici

Poštenost je na tehtnici. Na rešetkastih policah samopostrežnice je razstavljeno blago kot v najlepši urejeni izlozbi. Ljudje hodijo ob pul-
tih, si ogledujejo, izbirajo in dajejo blago v žične košare. Pri blagajni pred izhodom pa je hkrati s plačilom stehšana tudi človeška poštenost.

Samopostrežnica je nova zvrst trgovine. Potrošniku sta v njej pri-
hranjena nadležno čakanje in razlaga, kaj bi rad, česar je še vedno de-
ležen v stari trgovini. Ko hodi brez nadzorstva med rešetkastimi polica-
mi, izbira blago in si streže sam, ga mora spremljati spoznanje, da je
blago na policah d r u ž b e n a l a s t. Le z velikim zaupanjem v potroš-
nikovo zavest, poštenost in moralo lahko gradijo družba in trgovski
kolektivi samopostrežnice.

Madež na redkih posameznikih, ki tega ne upoštevajo in samopo-
strežbo zlorablajo za krajo, je toliko hujši zato, ker meče temno sen-
co na tisoče poštenih potrošnikov. Kaže pa, da tu ne bo imelo smisla
mnogo »prepričevati« odrasle kupce o poštenosti in da se bomo morali
v bodoče posluževati kar celih imen vseh tistih — resda čedalje
bolj redkih — izjem, ki v naših samopostrežnicah k r a d e j o ljudsko
premoženje.

Novo mesto: „Ena samopostrežnica je premalo!“

— Obratovati smo začeli
lani 27. aprila. Odtlej ima-
mo našo samopostrežno pro-
dajalno odprto ob delavnih
pozimi od 7. ure zjutraj do
9. ure zvečer, poleti pa od
7. ure zjutraj do 20. ure
zvečer. Ob nedeljah je odpr-
to od 7. do 11. ure. Za tak-
šen delovni čas smo se odlo-
čili zato, ker je prodajalna
na prometnem kraju in ker
nudimo potrošnikom gospo-
dinjske potrebščine, pa tudi
mleko, zelenjavo, sadje in
meso. Anketa, ki smo jo na-
redili med gospodinjami, je
pokazala, da so s takšnim
delovnim časom zadovoljne.
Morda največja pridobitev je
mleko, ki je strankam na raz-
polago ves dan v hladilnem
pultu. Dostava mleka je v
zimskem času tu in tam ma-
lo otežena, ker nam vozijo
mleko iz Ljubljane. — Tako
je povedal poslovodja Darko
Luzar, ki vodi samopostrež-
bo trgovskega podjetja »Do-
lenjka« v Novem mestu.

be so vsak dan večje, zato
je treba zelo resno razmiš-
ljati o gradnji nove samo-
postrežnice v našem mestu.

kot 24 ur. Naj omenim še
to, da je naša samopostrež-
nica v precejšen prid turiz-
mu. Tujci, ki so se zaradi

— Aha, še mleko! — Blago v samopostrežnici sproti
opominja kupce, kaj so še pozabili

— Kako ste zadovoljni s
poslovanjem?

— V redu je, vendar ugo-
tavljam, da je lokal pre-
majhen. Potrošniki, ki so v
začetku sprejeli samopostrež-
bo z nezaupanjem, so se kaj
hitro privadili. Največji na-
val je ob petkih, sobotah in
nedeljah ter ob praznikih in
pred njimi. Zmogljivosti pro-
dajalne le stežka zadoščajo,
zlasti kadar je naval. Potre-

Ta bi morala imeti večje
skladiščne prostore kot na-
ša. Razen tega bo dobro, če
bo imela tudi mesarja, ki
bo meso sproti sekal in ga
zavijal. Po obstoječih pred-
pisih meso, ki je razsekano,
ne sme biti v prodaji več

neznanja jezika v klasični
trgovini težko sporazumeli s
prodajalcem, lahko brez te-
žav hitro kupijo to, kar po-
trebujejo.

— Kako je s prometom?

— Prejšnja klasična poslo-
valnica je v teh prostorih
imela približno 3 milijone dan
prometa na mesec. V naši
samopostrežnici se je pro-
met večal iz meseca v me-
sec, v decembru lani, ko je
bil največji, pa ga je bilo
že za 12 milijonov dinarjev.
V 7 mesecih lanskega leta
smo opravili 80 milijonov di-
narjev prometa. To je vse-
kakor več, kot smo pričako-
vali.

— Kdo so najpogostejši
kupci?

— V začetku je bilo veliko
otrok, teh je zdaj vedno
manj. K nam zahajajo pre-
težno odrasli, največ gospo-
dinje. Dobra polovica je stal-
nih strank, ki jih opazimo
domala vsak dan, ostali pa
so prehodne stranke.

Prizorček iz črnomaliske samopostrežnice

SEVNICA: predmeti so označeni...

V samopostrežno poslo-
valnico št. 9 na Glavnem tru-
gu v Sevnici prihajajo ljud-
je iz vseh krajev v občini.
Obiskujejo jo moški in že-
nske, gospodarji, gospodinje,
delavci, uslužbenci, vajenci,
šolarji in predšolski otroci.
Samopostrežnica na Glavnem
trgu je med najbolj obiska-
nimi trgovinami v Sevnici. V
njej je lahko dobiti vse, kar
potrebuje potrošnik za v
usta, pa še marsikaj druge-
ga.

Samopostrežni način poslo-
vanja je ljudi sprva malce
zmedel, ker niso vedeli, kaj
se sme in česa ne. Toda od
lanskega oktobra, ko je bi-
la samopostrežnica odprta,
so se samopostrežbi že pri-
vadili. Nekateri celo preveč;
samopostrežbo so vzeli pre-
več dobesedno in vrsto pred-
metov »pozabili« plačati. O
poštenosti ljudi je povedal
poslovodja samopostrežne po-
slovalnice Karel Zlender na-
slednje:

»Tatvin, ki bi jih bilo tre-
ba omenjati, pravzaprav ni
bilo, čeprav je bilo več pri-
merov, ko je bilo treba na-
kupovalca ali nakupovalko
pri izhodu »razorožiti«. Pa
kaj smo hoteli? Da bi pre-
diagali za kaznovanje? Ne,
tega nismo storili, ker se
nakupovalci niso preveč upi-
rali, da bi vrnili neplačane
predmete.

Najtežje je s šolarji. Ko
je pouka konec, se jih usu-
je v trgovino cela vojska.
Saj veste, otroška radoved-
nost prebrska vse. Po več

skupaj hodijo otroci mimo
stojnic s slaščicami. Če opa-
zijo, da jih nihče ne kon-
trolira, hitro kaj skrijejo v
žepe. Vstopa ne moremo
prepovedati nikomur, kontrol-
ne službe pa ni. Pomagamo
si tako, da znikavtom, ki
jih ugotovimo, zaračunamo
dvojno vrednost predmeta,
medtem ko otroke javimo
staršem. Slaščice imajo »ra-
di« predvsem otroci izven
Sevnice.

»Kako pa ugotovite, da je

najdeni predmet res vaš, se
pravi iz samopostrežnice?»
»Vsak predmet ima svojo
šifro. To pa je pri kontroli
težko zatajiti, zato zmanjše-
ne artikole hitro polovimo.«
Tako se dogaja v samo-
postrežni poslovalnici št. 9.
Kljub tem spodsrlajem se
samopostrežni način poslova-
nja s strankami lepo uve-
ljavlja. Promet je velik, saj
pride na enega zaposlenega
tukaj že 1,5 milijona dinar-
jev mesečnega prometa.

Tri deklice iz 4. razreda osnovne šole so se od-
pravile na »izprehode« po samopostrežnici. Podrob-
nejši pregled pri blagajni je pokazal, da imajo vse
tri med knjigami in zvezki v šolskih torbicah pre-
cejšnjo zalogo čokolad in bonbonov... Vodstvo sa-
mopostrežnice je otrokom, ki so bili zelo skrušeni
in preplašeni, vse, kar so si prisvojili, odvzelo in o
tem obvestilo starše. Starši dveh deklic so se takoj
prišli osebno opravičiti. Zahvalili so se za uvidevnost
in so otroke doma še primerno podučili. Staršev
tretje deklice dolgo ni bilo na spregled, toda ko so
prišli, so začeli z obtožbo, da ni prav, da njihovega
otroka dolžijo nečesa, česar ni storil...

Bralcem prepuščamo presojo, kateri izmed star-
šev so bili dostojnejši.

ČRNOMELJ: »S strankami smo zadovoljni«

Lani junija je ljubljansko pod-
jetje »Prehrana« odprlo v Črnomlju
prvo samopostrežno trgovino. Lo-
kal je nov, velik, v njem pa do-
bite lahko 2600 različnih predme-
tov: hrano, meso, kemične izdel-
ke, zelenjavo, kratki tekstil in vse
ostalo, kar spada v gospodinjstvo.
Poslovodkinja Irena Vrščaj nam je
povedala, da so se kupci kaj hi-
tro navadili na novi način prodaje
in da je promet v tej samopostrež-
ni trgovini zelo lep. Vsakodnevni
izkupček znaša povprečno nad 300
tisoč dinarjev, blagajna pa pokaže
včasih dosti več ali pa tudi manj
prometa. Iztržek je večji okoli pr-
vega v mesecu in ob dnevi, ko iz-
puščajo zaslužek tovarne, odvi-
sen pa je tudi od vremena in dru-
gih okoliščin.

V 9 MESECIH 15 TATVIN

O poštenosti kupcev pa je po-
slovodkinja Irena povedala:
»Belokranjci so poštene, to la-
ko trdim. Bila sem v službi v sa-
mopostrežni trgovini v Ljubljani,
kjer je bilo vsak dan privedenih
v pisarno več strank, ki so kradle.
V Črnomlju smo v devetih mesecih
poslovanja odkrili 15 večjih in
manjših tatvin, kar res ni veliko.
Največkrat se zgodi, da smukne
čokolado ali drugo sladkarijo otrok,
ki teh stvari od staršev ne dobi-
va. Takega otroka kličemo v pisarno,
ga pošteno posvarimo, tatvine pa
ne javimo nikamor. Če pa bi iste-
ga otroka večkrat dobili pri kraji,
bi ga prav gotovo javili šoli in
staršem.

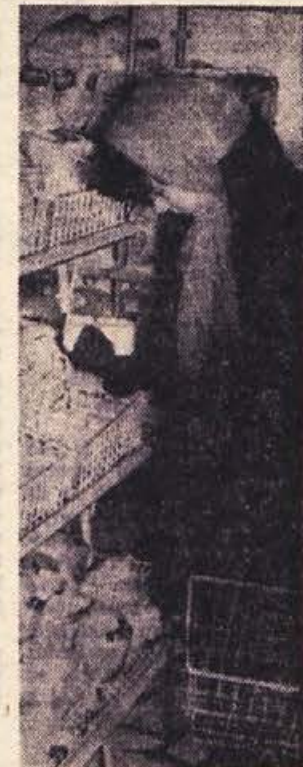
Najbolj so obsojanja vredne ma-
tere, ki vzamejo kako stvar in jo
skrijejo v otrokovo obleko. Tak
primer smo imeli pred nedavnim.
Oba smo povabili v pisarno, in ko
smo iz otrokove bluze potegnili
konzervo, je mati rekla:

— Ja, kdaj si pa to smuknil?

— Mamica, saj si mi ti dala!

V navalu strank je neka novomeška »go-
spa« vzela iz hladilnega pulta piščanca in ga
spravila v mrežo. Njen poseg ni ušel budne-
mu očesu prodajalca. Ko je »gospa« pri bla-
gajni plačevala blago, nabrano v žično ko-
šaro, jo je prodajalec opozoril: »Oprostite, na
piščanca, ki ste ga dali v mrežo, ste pozabili!«
»Gospa« se je naježila: »Kaj, kraje boste
dolžili?! Tega piščanca mi je podarila prija-
teljica!« Osebe samopostrežnice se je z raz-
burjeno »gospo« sporazumelo, da bo prodaj-
lec odšel z njo k prijateljici in se tam prepri-
čal o njenih trditvah. Toda ko sta prišla pred
prag »prijateljčinega« stanovanja, je bila
»gospa« iznenada pripravljena piščanca pla-
čati, še preden sta potrkala na vrata...

Svojo čast je »gospa« pred kopico strank,
pred katerimi bi morala spodsrljaj v proda-
jalni javno priznati, vsaj navidezno
rešila. Kako bi ji bilo pri srcu, ko bi objavili
njeno ime? Zdi se nam čedalje bolj, da je v
takih primerih vsaka obzirnost do posamezni-
ka ali do njegove družine in okolice brez
pomena. V socialistični družbi t a t o v ne bo-
mo trpeli!

Blago lahko pogledaš, po-
težkaš in se nato odločiš
za kupčijo ali pa tudi ne...

Bizeljske vinograde že prekopavajo

Na obnovljenih površinah bosta rasli šentlovenka in žametna črnina - V novi vinski kleti bodo lahko predelali do 20 vagonov grozdja na dan - Uredili bodo tudi zapuščene ribnike za krape in postrvi

Za razvoj vinogradništva so na Bizeljskem ugodni pogoji, zato se je tamkajšnja kmetijska zadruga odločila za obnovo vinogradniških površin. Investicijski kredit je odobren in občinska skupščina Brežice je že v preteklem letu dala del sredstev kmetijskega sklada kot posojilo za soudeležbo. Skupna površina obnovljenih vinogradov bo znašala 50 hektarov.

Z obnovo so že začeli na 15 hektarih. Računajo, da bo veljala ureditev enega hektara 1.800.000 dinarjev. Prevladujejo srednje strme površine, nekaj je strmih, nekaj pa jih je na ravnini. Ravne in srednje strme vinograde rigolajo, a strme bodo obdelali terasasto. Obnovitvena dela so v teku, čeprav se zima še ni do kraja umaknila pomladi. V aprilu pride na vrsto kopanje jam. Na Bizeljskem bodo to prvič delali s stroji.

Nove površine bodo zasadi pretežno z rdečimi sortami, s šentlovenko in žametno črnino. Zadruga je vzgojila lastne cepljenke. Do sedaj so v teh krajih prevladovali bele trte. Za rdeče sorte se je zadruga odločila zaradi večjega povpraševanja po rdečem vinu. Potrošniki se zanj odločajo tudi iz zdravstvenih razlogov. Zdravniki običajno priporočajo pacientom rdeča vina in tako vplivajo njihovi nasveti na želje številnih kupcev. Letos zasajena trta bo dala prvi pridelek čez tri leta, leto kasneje pa bo trgalev nateh nasadil že normalna. Trta bo zasajena tako, da bosta za ročno delo ostala samo rez in trgalev. Vse ostalo bodo opravili strojno. Vez na suho in zeleno bo odpadel zaradi visoke vzgoje (trta se bo oprijela na žice).

Letos 65 milijonov za predelovalni obrat

Kmetijska zadruga Bizeljsko namerava zgraditi tudi novo vinsko klet. Letos bodo sezidali predelovalni obrat,

Dober začetek kljub neurejenemu prevozu in zastarelim strojem

Obrtna zadruga METAL z Jesenice na Dolenjskem je dobro zastavila letošnjo proizvodnjo. Sočasno po dosedanjih proizvodnih uspehih ji letnega plana ne bo težko doseči. Ustvarila je za 36 milijonov izdelkov, letni plan pa predvideva realizacijo 140 milijonov. Trenutno jim primanjkuje finančnih sredstev, kar v januarju in februarju skoraj niče ni vplačal prejetih izdelkov. Težave jim povzročata tudi nabava materiala, katerega v začetku leta vedno primanjkuje. Domnevajo, da zaradi tega, kar tovarne prve mesece v letu izdelujejo predvsem izdelke večjih dimenzij, da dosežejo plan, in se šele potem usmerijo na proizvodnjo manjših, bolj razumljivih proizvodov.

V Metalu si želijo nove stroje, ker ob zastareli strojni opremlitvi težko govorijo o rentabilnosti. Tudi novih delovnih mest ne morejo veliko odpirati, dokler se ne bodo modernizirali.

Živahen sejem v Brežicah

V soboto, 21. marca, je bilo na brežiškem sejmu kupcem na voljo 1000 manjših in 60 večjih prašičkov. V jutranjih urah med sejmarji ni bilo posebne živahnosti, ker so bile cene previsoke, kasneje pa so si živahno segali v roke, predvsem zato, ker so prodajalci popustili. Manjšim pujskom je bila cena 700-800 din za kilogram žive teže, za nad 3 mesece stare pa do 330 din.

prihodnje leto pa bodo z deli nadaljevali. Načrte za predelovalni del kleti imajo naročene in bodo v kratkem napravljeni. Zadruga je do zdaj vedno odkupovala več vina in manj grozdja, z zgraditvijo predelovalnega obrata pa se bo to razmerje spreminilo. Od zasebnih proizvajalcev bo v prihodnje odkupovala predvsem grozdje. V novem predelovalnem obratu

BREŽIŠKE VESTI

bosta zaposlena dva človeka. Upravljanje s stroji bo elektronsko in tako bosta dva uslužbenca dnevno lahko sprejela 20 vagonov grozdja, ki bo predelano v enem dnevu. Predelovalni obrat bo veljal 65 milijonov, medtem ko je za celo klet predvidena investicija 500 milijonov

Tovarna pohištva ni dosegla planiranega izvoza

Januar in februar sta bila za Tovarno pohištva v Brežicah slaba meseca. Zaradi preselitve v nove prostore je proizvodnja zastala. Plan izvoza so dosegli v obeh omenjenih mesecih komaj z 80 odstotki. Potrebno bo precej naporov, da bodo dohiti zamujeno in se do konca leta približali letnemu planu. Na zmanjšano proizvodnjo je vplivalo tudi veliko število izostankov zaradi bolezni. Minuli teden je bilo na bolniškem dopustu 8,83 odstotka vseh zaposlenih. Tolikšne številke še nikoli niso zabeležili.

V podjetju bodo ta mesec zvišali osebne dohodke za povprečno 16,5 odstotka. Kljub povečanju bo v tovarni še vedno precej delavcev, katerih osebni prejemki znašajo manj kot 25.000 dinarjev mesečno.

Lepa spodbuda v Cerkljah

Pred kratkim smo imeli mladinci in mladinke 8. razreda osnovne šole v Cerkljah sestanek, kjer smo se pogovarjali o našem delu. Učenci osmi razred smo začeli šele delovati v mladinski organizaciji. Sprva nam je na sestankih pomagala tovarišica Marija Hrovat, zadnje čase pa sestanke vodi predsednik Silvo Lopatič. Pohvalo za službo Stanko Gramc in Anica Stefanič, ki se na naših sestankih največ oglašata, pa tudi zapisničarica Jožica Mladkovič, ki pošilja zapisnike v Brežice.

Na zadnjem sestanku smo sklenili, da bomo mladinci in mladinke uredile šolski vrt in igrišče.

IVAN BEVC

dinarjev. Zgradili naj bi jo v treh letih.

V Pišecah, kjer je izredno ugodno podnebje za gojenje marelic, bo zadruga v letu 1965 začela urejati plantažne nasade na površini 65 hektarov. Načrti so pripravljani. Marelice so v Pišecah že zasajene na desetih hektarih in lepo uspevajo. Stroški za ureditev enega hektara bodo predvidoma znašali 1.300.000 dinarjev.

Zamočvirjene površine bodo spremenili v ribnike

Kmetijska zadruga ima v načrtu tudi ureditev ribnikov na Bizeljskem in v Pišecah. Vseh skupaj bo 30 hektarov: 26 na Bizeljskem in 4 v Pišecah. Na Bizeljskem stari ljudje pomnijo, da so tam nekoč gojili ribe. Nasipi še stojijo in površine ribnikov bo treba predvsem izčistiti. Zemlja, kjer nameravajo urediti ribnike, je neplodna in zamočvirjena. Trave, ki zraste na njej, ne morejo odpeljati od tam niti v največji suši; konji bi le težko prišli iz močvirja. Ureditev ribnikov na neuporabnih površinah je torej prav dobra zamisel. Celotna investicija bo znašala okoli 20 milijonov dinarjev. V bizeljskih ribnikih bodo gojili krape, v Pišecah pa postrvi. Letos bodo uredili ribnike samo na Bizeljskem, prihodnje leto pa še v Pišecah. Glede prodaje rib si zadruga ne dela skrbi; povpraševanje je veliko in jih ne bo težko spraviti v denar.

Stroji bodo nadomestili ljudi

Kmetijska zadruga Bizeljsko zaposluje 96 ljudi. V naslednjih letih delovne sile ne bo povečevala, čeprav širi lastne površine. Delovno silo,

Dobovski kovinarji o statutu podjetja in občine

V kovinarskem podjetju v Dobovi že mesec dni pripravljajo o statutu podjetja. Razmnožili so ga v več izvodih, da ga je vsak delavec lahko preštudiral. Pripomba se je nabrala kar precej. Želja delavcev je, da bi čim bolj obdelali poglavje o upravljanju v delovni organizaciji. Po njihovem mnenju je to poglavje eno izmed najvažnejših.

V podjetju so predelovali tudi občinski statut. Pobudo za to razpravo so dale organizacije, ki delajo v kolektivu. To so aktiv Zveze mladine, osnovna organizacija ZKS in sindikalna podružnica.

ki bi jo potrebovala zaradi pridobivanja novih kompleksov, bo nadomestila z mehanizacijo. Zadruga sestavlja ekonomska enota posestva Bizeljsko z obratoma Bizeljsko in Pišecah, vinskih odsekov v Pišecah in na Bizeljskem za odkup vinskega pridelka ter trgovina z reprodukcijskim materialom prav tako na Bizeljskem in v Pišecah. V obeh trgovinah prodajajo stroje, orodje, gnojila, zaščitna sredstva, semena in podobno. Posestvo se ukvarja z vinogradništvom, živinorejo, sadjarstvom in poljedelstvom.

Kooperacijske odnose z zasebnimi kmetovalci razvija zadruga pretežno v vinogradništvu, delno tudi v travništvu in poljedelstvu. Živinoreja je slabo zastopana, ker so odkupne cene za bekone in govejo živino prenizke. Kmetje so se preusmerili na vzrejo odojkov. Zadruga jih bo ta teden začela odkupovati za pitališče Agrokombinata v Sentjurju.

Zadruga je že pripravila svoj statut in ga oddala statutarni komisiji pri občinski skupščini v Brežicah. Onem je razpravljalo do sedaj le upravni odbor, kolektiv pa ga bo obravnaval te dni.

J. Teppey

SPLOŠNO LIVARSTVO se uveljavlja

Splošno livarstvo v Dobovi je mlado podjetje, vendar zelo hitro povečuje proizvodnjo. Ustanovljeno je bilo sred. septembra 1962 in je tedaj zaposlovalo 9 ljudi. Zdaj jih je 20. Lani so delali pod težkimi pogoji, v slabih delovnih prostorih in so kljub temu precej presegli planirano realizacijo. Delno zaradi povečanja zaposlenih in delno na račun povečanja delovne storilnosti.

Podjetje dela vse po naročilu. Svoje izdelke prodaja kovinski industriji, raznim remontom v tovarnah, a za široko potrošnjo jih trenutno še ne izdeluje. Poslovne stike navezuje po vsej državi in za naročila nikoli ni pomanjkanja. Kupei so zado-

voljni s kvaliteto izdelkov, zato se na podjetje obračajo vedno znova. Verjetno ni več daleč čas, ko bodo dobili naročila za izvoz. Trenutno se o izvažanju odlikov dogovarjajo z nekaterimi izvozniki in upajo, da bodo s kakovostjo svojih izdelkov uspešni tudi na tujih tržiščih.

Letošnji plan predvideva, da bodo ustvarili za 60 milijonov dinarjev vrednosti. Lanska realizacija je znašala 50 milijonov 400 tisoč. Proizvodnja v januarju in februarju je potekala normalno,

zato računajo, da bodo plan v celoti dosegli. Težave jim je v minulih dveh mesecih povzročalo neredno plačevanje vseh odjemalcev po vrsti. Upajo, da se bo zdaj uredilo.

Podjetje nima lastnih delovnih prostorov, vendar jih je že adaptiralo. Za te namene je porabilo 1.900.000 dinarjev. Lani so nabavili tudi brusilni stroj in mešalnik za pesek. Za osnovna sredstva so dali 5 milijonov. Da bi se proizvodnja lahko še povečala, imajo za prihodnje leto v načrtu nakup stroja za čiščenje odlikov. Za to bodo potrebovali 8 milijonov dinarjev, ki jih nameravajo ustvariti sami.

Podjetje ima lastnih delovnih prostorov, vendar jih je že adaptiralo. Za te namene je porabilo 1.900.000 dinarjev. Lani so nabavili tudi brusilni stroj in mešalnik za pesek. Za osnovna sredstva so dali 5 milijonov. Da bi se proizvodnja lahko še povečala, imajo za prihodnje leto v načrtu nakup stroja za čiščenje odlikov. Za to bodo potrebovali 8 milijonov dinarjev, ki jih nameravajo ustvariti sami.

TMl.

SPLOŠNO LIVARSTVO se uveljavlja

Voljni s kvaliteto izdelkov, zato se na podjetje obračajo vedno znova. Verjetno ni več daleč čas, ko bodo dobili naročila za izvoz. Trenutno se o izvažanju odlikov dogovarjajo z nekaterimi izvozniki in upajo, da bodo s kakovostjo svojih izdelkov uspešni tudi na tujih tržiščih.

MIRO KUGLER:
Žena s sejmšča

Letošnji plan predvideva, da bodo ustvarili za 60 milijonov dinarjev vrednosti. Lanska realizacija je znašala 50 milijonov 400 tisoč. Proizvodnja v januarju in februarju je potekala normalno,

zato računajo, da bodo plan v celoti dosegli. Težave jim je v minulih dveh mesecih povzročalo neredno plačevanje vseh odjemalcev po vrsti. Upajo, da se bo zdaj uredilo.

19 gasilcev je opravilo izpit za strojnike

22. marca je bil v Brežicah zaključen tečaj za gasilske strojnike. Obiskovalo ga je 24 gasilcev v starosti od 18. do 40. leta. Predavali so strokovnjaki iz Celja in Brežic. Izpit za gasilske strojnike je v nedeljo uspešno opravilo 19 tečajnikov. Občinska gasilska zveza čestita novim kvalificiranim strojnikom z željo, da bi svoje znanje kar najkoristneje uporabili pri gasilskem delu.

O krajevni skupnosti na Bučki

Prejšnji teden smo brali v Dolenjskem listu članek Ivana Pungersiča »Zakaj ne krajevna skupnost na Bučki?«, v katerem terja pisec odgovore na nekatera vprašanja. Skušal mu jih bom dati kot član občinske komisije za sestavo osnutka občinskega statuta.

Najprej odgovor glede števila osnutkov, ki so jih dobile posamezne KO SZDL. Ko je komisija za izdelavo osnutka statuta razpravljala, kdo vse naj bi dobil statut, smo bili vsi mnenja, da ga mora dobiti vsako gospodinjstvo v naši občini. Vprašali pa smo se, kaj je primernejše: dati vsakemu gospodinjstvu osnutek statuta ali pa šele dokončno sprejeti in dopolnjeni statut. Odločili smo se za drugo rešitev, saj vemo, da bo občan redno uporabljal statut, ki bo že dokončen, sedanjí osnutek pa bo prav gotovo doživel še marsikatero spremembo. Nikakor pa ni mogoče, da bi statut dvakrat tiskali in razdeljevali; zato žal ni na razpolago

dovolj denarja. Tu je vzrok, da so osnutek dobili le odbori KO SZDL oz. krajevni politični aktivisti; menimo, da naj bi predvsem ti dajali zares dobre pripombe. Zato pa bi morali biti (in bi tudi zares lahko bili!) s statutom dobro seznanjeni odborniki KO SZDL in odborniki občinske skupščine še pred zborom volivcev; njihova naloga je, da bi ljudem dobro pojasnili osnutek našega statuta. Tudi predavatelj iz Sevnice, ki je sodeloval na zboru, je moral temeljito obrazložiti osnutek statuta, tako da bi volivci lahko dajali pripombe. Predavatelji so imeli pred kratkim zares dober seminar, zato tudi ne dvomimo, da predavatelj na Bučki svoje naloge ni zadovoljivo opravil. Sicer pa je pisec članka tudi član KO SZDL Bučka, in bi mu morale biti take zadeve vsaj glede opisanih vprašanj jasne, če seveda v odboru zares redno dela.

Kaj pravi republiška ustava o krajevnih skupnostih

Glede ustanavljanja krajevnih skupnosti pa tole: 94. člen republiške ustave določa, da se s statutom občine v okviru ustave in zakonov določijo med drugim tudi način ustanovitve, območja, organizacija in pravice krajevnih skupnosti. Naša komisija se je tega pooblastila poslužila in v osnutku občinskega statuta v členih od 172. do 189. tudi opisala ureditev tega vprašanja kot predlog, ki naj ga zbor volivcev dopolni. Zato se je pisec zato, da bi svoje mnenje čimbolj podkrepil, poslužil le 2. odstavka čl. 174. osnutka. Seveda ta odstavek brez prvega in tretjega ne pove vsega. Celotni člen se namreč glasi:

»Krajevna skupnost se lahko ustanovi na območjih, ki so urbanistično zagotovljena materialna osnova vsakdanjega življenja posameznikom in njihovim družinam. Krajevno skupnost lahko ustanovijo občani na zborih volivcev na območju mesta Sevnice in naselja Krmelj. Krajevno skupnost lahko ustanovijo občani tudi v drugih naseljih.

SPODNJE

Doklej bo dotok surovin neurejen?

Zaradi pomanjkanja surovin in sestavnih delov za proizvode obrat »METALNE« v Krmelju januarja ni dosegel proizvodnega plana. V februarju se je stanje malo izboljšalo, marca pa bo obrat verjetno na istem, kot je bil takoj po Novem letu. Znakov za izboljšanje pa na surovinskem trgu še ni. Zato se zaskrbljeno vprašujejo domala vsi proizvajalci kovinskih izdelkov v Sloveniji in tudi v državi, doklej bo dotok surovin neurejen.

»METALNI« manjka pretežno material, ki ga navadno dobijo iz domačih železarn. Zlasti ni profilnega železa ter »I« in »U« nosilcev, ki so osnovne sestavine krmeljskih izdelkov. Vse naprežanje kolektiva, ki si je letos zadal nalogo, da izpolni in celo preseže letni plan (ta je za 15 odstotkov večji od lanskega), so zaman. Namesto da bi delavci delali v redni proizvodnji, morajo biti večkrat in za dalj časa na reži. To obratu ne prinaša dobička, kvečjemu zgubo.

Ob tem zatikljaju s surovinami ugotavljajo v Krmelju vsestranski kvaliteten skok v proizvodnji. To le potrjuje dejstvo, da je zmaga volja nekdanjih rudarjev, ki so se ukinitvi rudnika preusme-

rijli v kovinarski poklic. Še več, delavci krmeljskega obrata so tolikanj napredovali, da se že lahko kosajo z delavci v matičnem mariborskem podjetju. Vendar šola zanje še ni končana. Znova in znova se udiho, pričujoče na novih delovnih mestih in osvajajo tehnologijo, ki je še pred nedavnimi niso poznali. Prizadevnost delavcev krmeljske »METALNE« je izražena tudi z lanskoletnim uspehom: ob koncu leta so presegli proizvodni plan za 10 odstotkov, finančnega pa celo za 30 odstotkov. Izboljšali so se vsi pogoji. Naj na prvem mestu omenimo osebne dohodeke zaposlenih, ki se bodo s 1. aprilom letos povečali kar za 20 odstotkov. Osebnih dohod-

ke bodo povečali predvsem na podlagi večje delovne storilnosti. Istočasno obrat skrbi za čim boljše počutje članov kolektiva na delovnem mestu in zunaj njega. Obratna menza za 600 ljudi je ena največjih pridobitev kolektiva, letos pa nameravajo zgraditi še 8-stanovanjski blok. Dobro je poskrbljeno tudi za dopustniško sezono. V ta namen urejajo te dni svoje letovišče v Lopatovu ob jadranski obali. Letovišče bo imelo okrog 40 ležišč in bo eno najzgodnejših, kar jih imajo delovni kolektivi ob Jadranu.

Ce se ob koncu znova povrnemo na težave, ki so zanjele krmeljski obrat zaradi pomanjkanja surovin, se upravičeno sprašujemo, ali bomo mogli posledice (izgube) v mnogih gospodarskih organizacijah opravičiti z »objektivnimi« razlogi ali celo s »posegom« nepredvidene »višje sile«. Za gotovo lahko rečemo že zdaj, da ne. Ne dvomimo bo potrebna velika operacija, da bo trajno usposobila dobavitelje surovin, se pravi železarska podjetja.

Pralnica in krpalnica premalo izkoriščeni

Sevniška stanovanjska skupnost, ki zlagoma prerašča v krajevno skupnost, eno izmed treh v tej občini, opravlja celo vrsto raznih komunalnih dejavnosti. Skrbijo za vodovod, kanalizacijo, pokopališče, družbeno prehrano in podobno. V svoji sestavi ima lepo število servisov in delavnic, razen tega pa skrbi s svoje strani za otroško varstvo, vodno inštalaterstvo ter tudi druge usluge.

Stanovanjska skupnost je prispevala velik delež k ureditvi družbene prehrane v Sevnici. Ustrezne obrate je vrsto let razbremenjeval domača gospodinjstva. Zdaj je nadomestil postal prenamenen in zadošča več za krajevne potrebe. Stanovanjska skupnost se je zato odločila za ureditev novih prostorov v te namene. Izbrano stavbo že adaptirajo. Ko bo začel novi obrat redno delati, bo dnevno pripravil okrog 500 obrokov. To bo glede na sevniške

potrebe zadoščalo. Obrat bo soobno urejen.

Ce je vprašanje družbene prehrane rešljivo z ureditvijo novih prostorov, pa je vse drugače z nekaterimi servisi. Med temi še zlasti izstopata pralnica in kopalnica, ki imata vse urejeno, le da dela

SEVNIŠKI VESTNIK

imata premalo. Ta neizkoriščenost je cokla za vso dejavnost stanovanjske skupnosti, ki bi rada poslovala na podlagi čistega gospodarskega računa in bila hkrati čim cenejša. Spritno tega ne bi bilo nič čudnega, če bi začeli razmišljati o ukinitvi takih servisov ali pa o preusmeritvi njihove dejavnosti. Bržkone tega ne bi nihče pozdravil, saj je bila ustrezna servisna služba ustanovljena glede na

potrebe, da ne rečemo pobude občanov. Morda je neizkoriščenost samo prehodnega značaja in bosta pralnica in krpalnica zlezi na zeleno vejo v doglednem času.

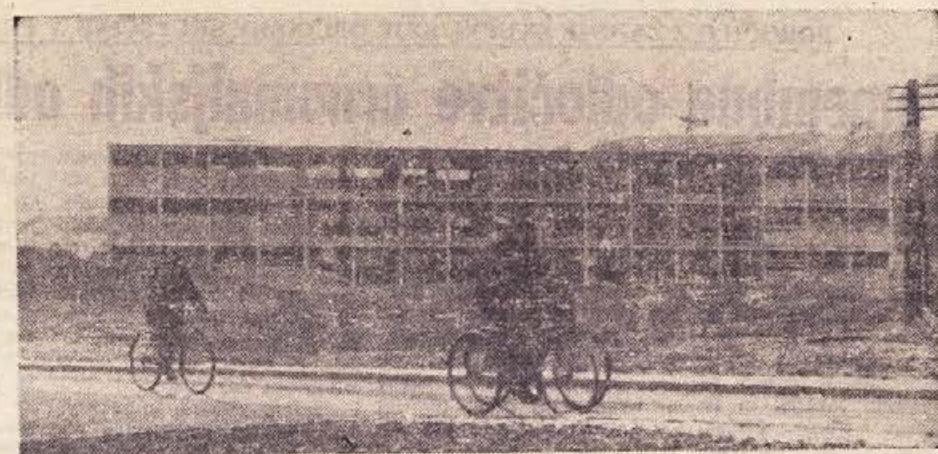
Glede na to, da stanovanjska skupnost ni dotirana, se bodo taka vprašanja še zastavljala. Pričakovati jih je treba zlasti zato, ker se bodo nemara vse bolj in bolj začela med seboj prepletati vprašanja zahtev in potreb občanov in cen uslug. Težko bo ustreči pogodu, da bi ta ali oni servis lahko živel ob nizkih (simboličnih?) cenah in z malo dela. Slej ko prej se je treba zavedati, da zadeva vse težave tudi ob vprašanje osebnih dohodkov zaposlenih pri stanovanjski skupnosti. To toliko bolj, ker bodo morale servisne dejavnosti zagotoviti delavcem in uslužbencem take življenjske pogoje, ki bodo vsaj približno podobni pogojem zaposlenih v gospodarstvu, kmetijstvu ali kje drugje.

Dvakrat na loškem odru

Dramski odsek PD »Primož Trubar« v Loki je našel v postavi na domači oder kriminalno Agate Christie. V režiji tovariša Mlinarja so jo uprizorili 22. in 23. februarja. Obe predstavi v popoldanskem urah sta bili dobro obiskani in pozdravljeni od domačega občinstva.

S. Sk.

S. Sk.

Nova osnovna šola v Sevnici (na sliki) zlagoma raste. Pod streho je bila že pred zimo, zdaj pa ji dograjujejo zidovje in notranjost. Velika želja prebivalstva, učiteljsva in šolskih otrok je, da bi bilo poslopje kmalu povsem gotovo. No, dela se bodo nemoteno nadaljevala tudi letos, saj predvideva plan negospodarskih investicij v prvi vrsti sredstva za šolo.

Amaterizem naj bo plod zavestnega dela

Teze za kongres Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije so bile osrednji predmet obravnave na nedavnem občnem zboru Sveta Svobod in PD v Sevnici. S tezami so se v Sevnici strinjali, pripomnili pa so, da so premalo prodrla v bistvo nekaterih vprašanj. Pomanjkljivo je po mnenju sveta obdelano zlasti vprašanje kulturnega amaterizma (ljubiteljstva), ker mora ta temeljiti na zavestnem prizadevanju posameznikov in skupin. Ni dovolj, da kdo kaj goji in da »tako velja za amaterja«. Če že dela, naj dela z zavestjo, da bo oplemenitil ne le svojega duha, ampak človekovega duha sploh.

Te in podobne misli so na občnem zboru podčrtavali tudi v zvezi z novimi oblikami in vsebino dela na področju kulturnega amaterizma v občini. Tembolj, ker so ugotovili, da je delovanje društev lani (razen majhnega števila izjem) zamrlo. Zdaj pa imajo že vsa društva svoje programe. Začutila so, da je kulturna rast potrebna slehernemu občanu. Kot nekaj so tudi

tokrat postavila na prvo mesto javne prireditve (igre). Manj imajo pevskih in instrumentalnih zborov. Taki zbori so predvsem na šolah. Razveseljivo pa je, da se je močno razvejala klubska dejavnost in da dobiva ta vedno večji pomen. V vseh večjih krajih imajo ustrezne prostore, kjer se zbirajo ljudje ob televizijskih oddajah in na predavanjih. Predavanj je za zdaj manj, vendar jih utegne biti čedalje več, ker bodo društva k sodelovanju pritegnila javne kulturne in druge delavce. Kulturno življenje postaja nedvomno vse bolj in bolj organizirano in spontano, ne samo priložnostno. Velja omeniti organizirane oblike kulturnih prireditev, celo v oddaljenih centrih slovenske kulture. Zelo uspeša je pot za posameznih društev, ki so se odločila vabiti medse slovenske mladinske pisatelje, katerih dela imajo v svojih knjižnicah. S takimi živimi slovenskimi kulturnimi delavci ter umetniki bo še bolj utrjena vez med ustvarjalcem in »potrošnikom« kulture, predvsem iz tistega sloja ljudi, ki se ne zadovolji s »servi-

ranjem« kulture v zastarelih oblikah.

Novi veter v kulturni dejavnosti sevniške občine je zavzel tako rekoč že zgodaj, še preden je znan tir, na katerega bo postavil voziček svojih prizadevanj republiški kongres. Sodeč po tem, o čem govore teze za kongres, in po delovnih programih ter prijemih v sevniški občini, nikakor ne bi mogli govoriti, da tu gradijo kakšen zgrešen, stranski tir kulturnega prizadevanja.

Književniki v Loki

Skupina slovenskih književnikov, ki živijo v Celju, bo 5. aprila obiskala Loko in ob tej priložnosti priredila literarni večer. Književnike bo vodil Franjo Roš, katerega »Desetnico Alenčičov« so uprizorili lani na loškem odru. Podobno večer so imeli Ločani pred dvema letoma, ko so jih obiskali ljubljanski književniki.

V Loki je umrl Franc Zagorc

Pred kratkim je umrl v Loki ugledni vaščan in dolgoletni gasilec Franc Zagorc. Rodil se je 1893, kot 22-letni fant pa se je že udeležil prve svetovne vojne v Galiciji. 1917 je bil ujet pri Pivci v Furlaniji. Ko se je vrnil iz ujetništva, je zagospodaril na domačem posestvu. Rad je prebiral knjige in strokovno časopisje, tako da so se k njemu zatekali po nasvete mnogi kmetovalci. Med NOB je pomagal partizanom in bil izvoljen v prvi odbor OF. Nad 40-letno delo v gasilstvu mu je prineslo ugled tudi na tem področju. Prejel je več odlikovanj. Več let je bolehal, vendar tudi med boleznijo ni prenehal brati Dolenjskega lista in Kmečkega glasu. Ob grobu se je od pokojnega Zagorca poslovil predsednik PGD Luka Hočevar.

Tudi v Loki krajevna skupnost?

5. marca je bil v dvorani prosvetnega doma v Loki zbor občanov, katerega je vodil v imenu občinske skupščine Sevnica tovariš Keršič. Prebral je najvažnejše točke občinskega statuta, zatem pa so občani o statutu razpravljali. Postavili so zahtevo po lastni krajevni skupnosti v Loki, ki naj bi delovala kot tretja krajevna skupnost v občini poleg predvidene v Sevnici in Krmelju. Občani iz Celovnika so kritizirali vznožje in predlagali, naj bi se občini Sevnica in Laško sporazumeli glede vzdrževanja poti, ki pelje čez ozemlje obeh občin. Vaščani so pripravljeni pomagati, vendar sami vsega ne bodo zmogli, zato pričakujejo tudi pomoč družbe.

Občani so sprejeli tudi predlog, naj občina Sevnica, Krško in Brežice izposlujejo pri podjetju ZTP Ljubljana, da bi ponovno uvedlo ukinjeni motorni vlak iz Zidanega mosta do Dobove in nazaj.

Direktor KZ Sevnica tov. Cimperšek je dal pojasnila o arondaciji zemljišča ob Savi, kjer so predvideni hmeljski nasadi, razen tega je KZ Sevnica predvajala ozkometražni film o nasadih sadnega drevja v Sevnici in hmeljskih nasadih v Kompoljah. Za Ločane je bilo to zelo zanimivo, saj so v filmu videli marsikatero znanca pri delu.

S. Sk.

Družbena prehrana v Sevnici še vedno ni urejena

Sevniško gostinstvo je v zadnjem letu doživelo veliko kritike, ker ne dohiteva potreb občanov. V občini je eno samo gostinstvo podjetje s šestimi obrati na območju Sevnice in Smarja. Podjetje nima dovolj sredstev za povečanje svojih zmogljivosti. Tudi gostinski obrat v Krmelju ne ustreza več tamkajšnjim zahtevam in ga bo treba urediti.

Stanovanjska skupnost in nekatere gospodarske organizacije imajo lastne obrate, v katerih pripravljajo hrano za delavce. Vse to je razmeroma neorganizirano in kličo po

boljši, trajnejši rešitvi. Ena izmed njih je združitev sedanjih obratov v večji obrat družbene prehrane za potrebe Sevnice in Smarja. Iz skupnih sredstev bi se morda le dal zgraditi ali kako drugače urediti takšen gostinski obrat, ki bi lahko nudil abonementno dobro hrano po zmernih cenah. Nepravilno je, da se gospodarske organizacije ukvarjajo s prodajo raznih jedil in pijač, saj ti obroki največkrat tudi delavcu ne nudijo vsega tistega, kar njegov organizem nujno potrebuje. Jt.

POSAVJE

ki jih določa občinska skupščina s posebnim odlokom, ko bodo izpolnjeni pogoji iz 1. odstavka tega člena.

Prvi in najvažnejši pogoj: potrebe občanov!

Jasno je torej, da se ustanovi krajevna skupnost zaradi potreb prebivalcev nekega področja, kjer so problemi in dejavnost manjša, seveda ni pogoj za ustanovitev krajevne skupnosti. Razen potreb pa so zlasti nujni tudi dobri kadri, saj ima krajevna skupnost kar precej organov. Na Bučki pa dela aktivno le nekaj tovarišev in je tudi pisec znano, da imamo vseskozi težave tudi pri sestavljanju odbora KO SZDL, v katerem so aktivni le 2 do 3 tovariši. Tudi finančna sredstva so potrebna, saj niso povsod opravljali poslov bivših krajevnih odborov šefi krajevnih uradov (vsaj zadovoljivo ne!). Če je bilo delo šefa krajevnega urada na Bučki v tem smislu zadovoljivo ali ne, o tem prepuščam presojo občinski skupščini, njenim upravnim organom ter občanom. Sicer pa je splošno znano težnja v republiškem merilu, naj bi tajniki krajevnih skupnosti po pravilu

ne bili šefi krajevnih uradov. Osebnih dohodkov kake druge osebe pa bi prav gotovo znašali več stotisoč dinarjev na leto v bruto znesku. Kaj lahko s temi tisočaki napravijo občani na Bučki glede mnogih neresenih komunalnih vprašanj (slabe poti itd.), pa nam mora biti tudi razumljivo.

Predloge volivcev bomo seveda natanko proučili

Občinski odbor SZDL v Sevnici je na svoji zadnji razširjeni seji obsežno razpravljal o problematiki krajevnih skupnosti. Sestavili smo sklepe o teh vprašanjih in jih dostavili vsem KO SZDL, torej tudi Bučki. Ker je pisec članka član KZ SZDL, bi moral tudi on meniti, da je glavna naloga organizacije SZDL, da tolmačijo namen, vsebino in poslovanje krajevne skupnosti. Le v tem primeru se bodo občani lahko pravilno odločili, ali bodo nekeje ustanovili krajevno skupnost ali ne. Na seji smo bili še mnenja, da morajo biti vsekakor dani pogoji, da bi nekeje lahko ustanovili krajevno skupnost. Ta ki pogoji pa so trenutno resnično na voljo samo v Sevnici in Krmelju. Pod-

ročja, ki za zdaj ne bi bila vključena v krajevno skupnost, pa zaradi tega seveda ne smejo trpeti niti pri deležanju finančnih sredstev niti pri reševanju lokalnih problemov. Ti kraji bodo dobivali finančna sredstva iz raznih skladov tako kot doslej; tudi Bučka je že deležna sredstev za popravilo poti v letošnjem letu. Taka dela naj vodijo v teh krajih ali KO SZDL ali režijski odbori, sekcije in podobni organi. Omenim pa naj še to, da letos v občinskem proračunu za krajevne skupnosti ni nikakršnih sredstev.

Na koncu naj še dodam, da se bo v prihodnjih dneh sestala komisija za statut in da bo pregledala vse predloge zborov občanov v zvezi z osnutkom občinskega statuta. Tudi predlog zbora volivcev v Bučke bomo proučili in prebrinili, da komisija ne bo zavirala ustanovitve skupnosti na Bučki, če to volivci zares zahtevajo. Vprašanje pa je, če so take težnje najprimernejše in najkoristnejše za Bučko iz razlogov, ki sem jih navedel.

Dušan Brelih

član občinske komisije za statute

Pomembne odločitve črnomaljskih odbornikov

Na petkovi seji občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti občine Črnomelj, ki je trajala od 8. do 14. ure, so odborniki obeh zborov pretresali 11 točk dnevnega reda. Največ in najživahnejše pa so razpravljali o krajevnih problemih in samoprispevkih. K besedi so se oglasili tovariši in tovaršice: Plut, Juršak, Stariha, Vrlinčič, Vanovičeva, Čimerman, Malerčič, Vidmar, Kapš, Požek, Stajdohar, Vajs, Rems, Kocijan, razen teh pa tudi okrajni tržni inšpektor Srečko Hlebec in načelnik okrajne inšpekcijske službe Ludvik Tramte.

Po izčrpnem in obširnem poročilu o delu občinskega sodišča, ki ga je podal predsednik Franci Pavlinič, se je v razpravi pokazalo, da bi bila krajina nujno potrebovala službo pravne pomoči. Doslej je te posle opravljalo sodišče, vendar je pravna pomoč predstavljala dodatno breme za že tako prežepole-

prekrške. Največ je bilo govora o zaščitnih, ki se občasno ali stalno ukvarjajo z obrtjo brez obrtnega dovoljenja. Ker obrtna dejavnost v občini že tako šepa, so bili odborniki deljenega mnenja glede kaznovanja šušmarjev, načelnik medobčinske inšpekcijske službe pa je za tem obrazložil, da bi vsako gledanje skozi prste razvoju obrti več škodovalo kot koristilo.

Z zanimanjem smo sledili uspehe medobčinske inšpekcijske službe, ki jih je dodatno k obširnemu gradivu naševal inž. Rajčič. Odborniki so lahko spoznali, kako zelo koristno in odgovorno delo opravljajo tržna, sanitarna, veterinarska, delovna, cestna, gradbena in gozdarska inšpekcija in da se je prav zaradi vestnega dela inšpektorjev v zadnjem času le pokazal napredek na vseh teh področjih.

Odborniki so v razpravi po referatu zahtevali več raznih pojasnil. Predstavnik GG Črnomelj je izrazil pomisleke zoper gozdno takso kategorije C, češ da slabo vpliva na uspešno gospodarjenje v gozdovih, in predvidel rešitev za belokranjsko gozdarstvo v republiškem skladu. Odgovorila sta inž. Rado Dvoršak in inž. Rajčič, ki sta menila, da bi morali v domačem podjetju najti skrite denarne rezerve v dvigu produktivnosti dela, zmanjšanju režijskih stroškov in morda tudi v osebnih dohodkih. Poudarjeno je bilo, da oboje GG do občine še vedno niso razčiščeni in da bi jih bilo treba čimprej urediti.

Beseda je nanesla tudi na odkupne cene živini, ki povzročajo hudo kri, na večjo

skrb za človeka na delovnem mestu, zatem pa so člani občinske skupščine sklenili, naj sveti za industrijo, delo in obrt, svet za turizem in svet za kmetijstvo in gozdarstvo do 10. aprila razpravo in predloge današnje seje obdelajo ter sestavijo priporočila za rešitev problemov iz njihovega delokroga.

Predlog odloka o zaključnem računu predračuna občine za leto 1963 so odborniki soglasno sprejeli, prav tako odloke o potrditvi poslovanja rezervnega sklada, sklada skupnih rezerv, sklada za lokale in sklada, iz katerega se plačujejo nadomestila za nacionalizirana gradbena zemljišča.

Najprizadenejšim bo pomagala družba

Vaščani v Tribučah so se odločili za krajevni samoprispevek, s katerim nameravajo napraviti zid okoli pokopališča. Viničani in prebivalci okoliških vasi pa so sklenili vpeljati samoprispevek za popravila vaških poti. Vasi Streklevec, Brezova reber, Gradnik, Kal, Maline, Osojnik, Praproče, Omota in Sodji vrh so predvidele poseben samoprispevek vaščanov za popravilo šolskega poslopja, medtem ko so v Čudnem selu sklenili popraviti vaško pot prav tako s prispevkom vaščanov. Vse štiri odloke so odborniki soglasno potrdili, ob tem pa toplo pozdravili predlog predsednika skupščine, naj bi občina krajem, ki so se odločili za samoprispevek za ureditev komunalnih vprašanj, dodala iz svojih sredstev 50 odstotkov vrednosti krajevnega samoprispevka.

Ob tem vprašanju pa so se k besedi priključili številni odborniki. Med drugim so predlagali, naj bi k popravilu poti prispevali tudi vaščani Stare in Nove Lipe. Za krajevni samoprispevek so se v Črnomlju v nekaterih volilnih enotah ogrevali, v nekaterih pa so bili protijemu, zato je bilo sklenjeno, da bodo občani Črnomlja o tem odločili na enotnem zboru volilcev.

Precej razprave je bilo tudi ob sprejemanju odloka o uvedbi občinske doklade na dohodke od kmetijstva, obrti, samostojnih poklicev in

premoženja na območju domače občine. Opaziti je bilo, da so odborniki nižinskih predelov, ki so s tem odlokom prizadeti, stvar pravilno razumeli in novi odlok tudi lepo sprejeli, kar je skupščina še posebej pohvalila.

Nazadnje so obravnavali še nekatere poroštevne izjave ter sprejeli odlok, da se Komunalna uprava Črnomelj preimenuje v Komunalno podjetje, ker je njena razširjena dejavnost v zadnjem času že prerasla okvir poslovanja zavoda.

O posameznih pomembnejših točkah dnevnega reda bomo poročali še posebej.

Ker ni vode, so otroci brez malice

Odkar so se šolarji v Adlešičih po zimskih počitnicah vrnili k pouku, nimajo v šoli več malice. Šolska kuhinja, iz katere je prej med glavnim odmorom tako lepo dišalo, je hladna. Mnogi otroci hodijo daleč peš, malica pa je vsakemu izmed njih prijetno poživila želodec, da je laže vztrajal pri pouku, laže dojemal in vzel pot pod nogo, ko se je bilo treba vrniti domov.

In zakaj ni več malice, zakaj iz šolske kuhinje ne diši več? Verjemite ali ne: VODE

NI VEC! Vode, s katero bi skuhalj, vode, s katero bi pomili posodo, ni! Neverjetno se sliši, in vendar je res! V šolski kapnici je zmanjkalo vode. Dežja od jeseni ni bilo, sneg, kar ga je zamele na streho, pa je v času odjuge stopljen stekel čez žlebove, ker niso najboljše speljani. Za pomoč so prosili gasilce, da bi jim načrpali vodo v Kolpi, pa jim tudi ti niso mogli pomagati. Pot h Kolpi je bila tako zledenela, da vaščani še živine niso mogli napajati. Morda jim bo do lah-

ko gasilci v prihodnjih dneh, če ne bo dežja, pomagali, ker se je led že skoraj stopil, toda vprašanje je, če to ne bo preveč veljalo.

Sicer razigrani šolarčki so malce bolj tihi in manj razposajeni. Njihove oči dan za dnem nemo povprašujejo učiteljice: »Kdaj bo spet malica?« Učiteljice ne vedo odgovora, v Adlešičih pa je spet oživela misel na vodovod. Izvir pod vasjo so si strokovnjaki že nekoč ogledali in ugotovili, da je dovolj močan, pa tudi bakteriološke raziskave so pokazale, da je voda zdrava. Vse dosedanje prošnje na vodno skupnost, na republiške, okrajne in občinske organe, v katerih so Adlešičani prosili za vodovod, so bile zaman.

Adlešičani upajo, da se bo njihova želja morda le uresničila prihodnje leto, ko bo 22. marca minilo 20. let, odkar je na pragu svobode skupaj z Adlešiči zgorelo še 7 okoliških vasi, ki so jih požgali okupatorji vojak. Največ bi prispevali sami, opravili bi vsa težaška dela in izkope, morda pa bi se le dalo? Vodovod bi bil lahko za prihodnji krajevni praznik dragoceno in svojevrstno darilo prebivalcem, katerim je ogenj pred 20 leti upepelil domove. Pa tudi Adlešičkim šolarjem ne bi bilo treba več učiteljic vpraševati: »Tovarišica, kdaj bo spet malica?«

Kulturno-prosvetna dejavnost na Vinici

Novi odbor prosvetnega društva na Vinici se živahno udeležuje. Člani in mladinci pripravljajo pod vodstvom predsednika Ivana Moharja veselice. Upamo, da jo bodo konec tega meseca prvič uprizorili. Odbor je sklenil oživiti delo folklorne skupine in tamburaškega zbora. Takšne dejavnosti prosvetnega društva so veseli vsi Viničani.

Razpadajoča prosvetna dvorana na Vinici je velik problem, saj kmalu ne bo kje uprizorjati nastopov in drugih gostovanj. Domača filmska aparatura je dotrajala, potujoči kino pa je tako drag, da malokdaj zaide na Vinico. V dvorani bi bilo treba zelo hitro obnoviti

pod, okna in vrata, vendar se Viničani vprašujejo, če se to izplača, ker je dvorana že zelo stara. Na raznih sestankih je bilo o gradnji nove dvorane že izrečenih precej besed.

V zbirki »Skoljka« so tedni izšli tudi »Male kronike«, ki jih je napisala mlada italijanska pisateljica Maria Giacobbe, prevedla pa Evelina Umek. V knjigi opisuje italijanska pisateljica gledanje mlade žene na svet, tišči svet, ki je precej drugačen od onega, ki je moral poslušati fašistične himne. S svojevrstnim slogom je uspelo Giacobbejevi zelo prizadeto nanizati tudi njene poglede na sodobno družbo.

Še več prožnosti v delu Socialistične zveze

Občinski odbor SZDL Črnomelj je glede na vlogo in obširne naloge krajevnih organizacij organiziral 19. marca v Črnomlju enodnevni seminar za predsednike, sekretarje in blagajnike krajevnih organizacij SZDL. Uvodni referat o gospodarstvu v občini je podal predsednik skupščine inž. Rado Dvoršak, o organizacijskih problemih SZDL pa je obširno poročala sekretarka občinskega odbora SZDL Vera Jukič.

Prisotni so najprej razpravljali o perspektivnem razvoju občine in o možnostih, da bi k sodelovanju pritegnili čimveč občanov. V ta namen bi bilo treba obiskati tudi manjše vasi ali celo posameznike in jih prepričati, da bi o svojih težavah glasno spregovorili na sestankih SZDL. Razen tega bi bilo treba širši krog občanov seznaniti s proračunom in družbenim planom občine ter z drugimi aktualnimi problemi. Predlagali so, naj bi material, ki ga dobivajo občinski odborniki, dostavljali tudi političnim aktivistom in krajevnim organizacijam.

Na seminarju so se dalj časa pomudili pri mladini in vključevanju mladih v javno in politično življenje. Ugotovili so, da je del mladine zelo aktiven, drugi del pa še vedno živi zase, oddaljen od vsega dogajanja v občini. Torej mladini bi bilo treba v bodoče posvečati več pozornosti in jo pritegniti v organizacijo z različnimi interesnimi dejavnostmi. Težave pri dosedanjem delu mladinskih organizacij na terenu povzroča beg mladih iz pasivnih

krajev v industrijska središča, zato ponekod mladine sploh ni ali pa je zelo malo. Večje skrbi oziroma kontrole družbenih organizacij bi morali biti deležni tudi študentje, ki po končanem šolanju odplačajo štipendijo in gredo drugam. Pozorneje pa bi morala SZDL in vse ostale organizacije spremljati tudi kadrovske politike in vključevanje sposobnih ljudi v vodstva SZDL.

Neurejenim odkupnim razmeram na vasi, tako glede odkupa mleka in ostalih poljskih pridelkov, naj bi skušala narediti konec kmetijska zadruga s tesnejšim sodelovanjem med njenimi zastopniki in kmetovalci po posameznih vaseh.

Med ostalimi pomembnimi vprašanji, ki so jih na seminarju obravnavali, je šteti tudi razpravo o vlogi krajevnih skupnosti, njihovega ustanavljanja in delovanja, ki je nekatere nejasnosti precej razčistila.

Seminar, ki je trajal od osmih zjutraj do popoldanskih ur, je v glavnem poudaril večjo prožnost SZDL pri njenem nadaljnjem delovanju, s katero bo organizacija pridobila še večji ugled in nove člane.

V enem izmed lesnoindustrijskih obratov podjetja »Javor-Pivka« v Beiskem je nedavno stekla proizvodnja opaznih plošč. Opazne plošče so grajene tako, da jih pri uporabi ni potrebno zbijati, ampak le sestaviti. Najbolj so primerne za betoniranje in opaze.

Na XVI. tržaškem velesejnu, ki bo od 21. junija do 5. julija, bo med večjimi številom evropskih, afriških in južnoameriških izdel razstavljala tudi Jugoslavija. Naša država bo pripravila tri posebne razstave: lesno, vinsko in živilsko.

Kolektiv BETI išče samega sebe

Kolektiv BETI ima za seboj burno zgodovino. Viharna leta, ko so tekle razprave o tem, ali ima še pogoje za obstoj, so že davno mimo. Leta 1962 je kolektiv štel 479 delavk, ki so naredile za 820 milijonov dinarjev izdelkov. Lani jih je bilo 472, pa so naredile za 1 milijardo 41 milijonov din vrednosti. Letos bo 608-članski kolektiv naredil za 2 milijardi 16 milijonov dinarjev izdelkov. V kolektivu »Beti« pa letos vre, skoro bi lahko rekli, da se je v njem začela »industrijska revolucija«.

Pridobitve prve in druge stopnje rekonstrukcije

Sodobna proizvodnja zahteva specializacijo, strokovnjake in sodobne stroje. Vsemu so pri Beti ustregli laže kot zahtevam po strokovnjakih. Metlika je bila do lanske jeseni, ko je z ostalim svetom povezala modernizirana gorjanska cesta, oddaljena od sveta. V prvi stopnji rekonstrukcije si je tovarna zagotovila proizvodno samostojnost. Tudi na specializacijo niso pozabili: s pripojitvijo »Belokranjke« iz Črnomlja, »Dolenjke« iz Mirne peči in »Pletilstar« iz Dobove so dobili obrate, v katerih bodo lahko vodili specializirano proizvodnjo.

Letos so začeli drugo stopnjo rekonstrukcije. Še ta mesec bodo začeli prihajati stroji: specialni stroji za čipke bodo sprostili dosedanje, ki bodo nato delali samo diolen zaves; stroji za snutkovno predtlačnico bodo odpravili ozko grlo v perlonskih pletivih, stroji za

trenirke bodo pomagali povečati proizvodnjo trenirk, 40 specialnih šivalnih strojev pa bo izpopolnilo opremo v vseh obratih. Še letos bodo v Metliki zgradili kotlarno na mazut, ki bo dajala dovolj pare. V prihodnje bodo v črnomaljskem obratu povečali konfekcijo lahkega bombažnega perila, v dobovskem obratu konfekcijo srednje teškega bombažnega perila, v obratu v Mirni peči pa izdelavo trenirk.

Kaj sta povedala predsednik DS in predsednica UO

Vse naštetu bo pripomoglo BETI, da bo lahko povečevala proizvodnjo in se razvijala. Novi stroji pa zahtevajo nove postopke in boljše organizacijo dela. Večina strokovnjakov — v mislih imamo tehnike — je prišla v kolektiv lani konec leta. Delavke jih niso sprejele prijazno. Prislunite odgovorom predsednika DS Matije Jarnetiča in predsednice UO Milene Šoberjeve.

— Kako je s strokovnjaki?

Težave so, ker strokovnjake težko dobimo. Domačinov ni, tiste, ki jih dobimo od drugod, pa je treba boljše plačati, ker je Metlika majhno in oddaljeno mesto. V kolektivu zaradi tega godrnjajo. Trenutno imamo 11 tehnikov, večinoma smo jih dobili lanske jesen in letos, 9 mladih ljudi pa še stipendiramo na srednjih in visokih šolah.

— In težave, ki so se pojavile letos?

Proizvodnja teče, celo večja se iz dneva v dan. Letos smo začeli uvajati

veliko na roke in na obrtniški način, zdaj smo začeli po tovarniško. Delavci se niso mogli dovolj hitro privaditi novemu načinu dela. V začetku se je proizvodnja zmanjšala, in tudi osebni dohodki so bili nižji. V kolektivu se je začelo negodovanje. V februarju so se že pokazali prvi uspehi. Storitnost se je letos že povečala, osebni dohodki pa so se v februarju izboljšali. Vedeti je treba, da se bodo lahko v bodoče povečevali samo hkrati s storitnostjo.

— Kakšni so osebni dohodki v proizvodnji?

Od 15 do 25.000 na mesec, povpreček bo tam nekje pri 20.000 dinarjih. Zelo dobro vemo, da je malo, vemo pa tudi to, da je treba za večje osebne dohodke več narediti. Razpravljamo o 25.000 dinarjih kot o spodnji meji osebnih dohodkov. Ta problem smo načeli tako, da ugotavljamo, zakaj so osebni dohodki pri nas manjši, in iščemo krivca. Kriva sta lahko samo dva: ali podjetje ali delavec. Ugotovili smo, da je pri nas veliko neizrabljenih rezerv, zlasti v organizaciji dela. V kolektivu pa je že huda kri... Organizacije dela žal ni mogoče izboljšati čez noč, in tudi uspehi se ne pokažejo takoj.

Vsaka rezerva pomeni denar

— Ali lahko naštejete konkretne organizacijske izboljšave?

Imeli smo precej režijskih delovnih mest. Prej je bilo 10 kontrolorjev izdelkov, ki so bili plačani po režiji. Zmanjšali smo jih na 6, in še ti delajo zdaj po normi. Kontrolorje izdelkov smo ukinili, opravljajo jo krojilke kar sproti, ko krojijo metrsko blago. Stroj industrijski način dela. Prej smo delali

Takole je bilo še pred nedavnim na eni izmed črnomaljskih ulic, ko je šolski zvonec oznanil konec zadnje dopoldanske šolske ure. Z nasmejanimi obrazi so se otroci razšli vsakbej, druga, popoldanska izmena učencev pa je medtem čakala, da se odpro vrata za popoldanski pouk

Premalo deviz za reprodukcijski material

Po večurni razpravi sta oba zbora skupščine trebanjske občine 16. marca sprejela družbeni plan in proračun za leto 1964. Seja je bila ena najbolj zanimivih v zadnjem času, prisostvoval pa ji je tudi poslanec v skupščini SRS Ludvik Golob.

Odborniki so ločeno obravnavali družbeni plan in proračun. Planska predvidevanja je obrazložil uslužbenec občinske uprave Jože Godnjavec. Ugotovil je, da se bo družbeni bruto proizvod trebanjske občine povečal v letu 1964 za 18 odstotkov, narodni dohodek pa za 15,4 odst. Industrija bo povečala proizvodnjo za 24,2 odst., kmetijstvo pa za 11,2 odstotka. Promet v trgovini bo večji za 78,3 odstotka. Znatno bo povečala usluge, storitve in proizvodnjo obrt, in sicer za 27,8 odstotka.

Industrija, kmetijstvo, obrt in druge panoge bodo svojo dejavnost pospešile z novimi gradnjami, rekonstrukcijami obratov oziroma s povečanjem osnovnih sredstev, za kar bo letos porabljenih 1.334 milijonov dinarjev. Tako se bodo obratna sredstva v gospodarskih organizacijah v primeravi z lanskim letom povečala za 12 odstotkov. 649,4 milijona dinarjev bo občina potrebovala za investiranje v negospodarske dejavnosti. V prvi vrsti bodo ta sredstva porabljena za zgraditev 59 družbenih stanovanj; za izdelavo urbanističnih načrtov (za Trebnje, Mirno in Mokronog); za rekonstrukcijo 12 km električnih vodov in postavitev treh transformator-

Opravičilo učencem in učiteljem na Čatežu

V 10. št. Dolenjskega lista smo poročali o oddaji o prometu, ki je bila 7. marca v Trebnjem. Pri prepisovanju poročila o prireditvi pa se nam je vrnila neljuba pomenila. 4. mesto sta si na tekmovalnem razdelilu osnovna šola Sentrupert (Andrej Prah, Andrej Jurca in Bojan Brezovar) in podružnična šola na Čatežu (Pavle Zupancič, Darko Dimje in Franc Anžlovar); vsaka šola je dobila po 76 točk. — Napake ni bil kriv organizator oddaje, temveč podpisano uredništvo.

Uredništvo lista

jev (Sentilovrenc, Velika Loka, Dolenja vas); nadalje za kronoški vodovod in obnovo mostu v Martinji vasi. Letos bodo nadaljevali z gradbenimi deli v novi trebanjski šoli in pričeli tako šolo graditi tudi na Mirni. Več kot omenbe je vredno, da bo dobilo Trebnje letos nov zdravstveni dom, Mirna pa zdravstveno postajo.

Ob znatnem pospeševanju proizvodnje in drugih dejavnosti se bo število zaposlenih v letu 1964 lahko povečalo v gospodarstvu za 25,5 odstotka, v negospodarskih dejavnostih pa za 6,1 odstotka. Delovna storilnost bo večja le za 6,4 odstotka, kar je znatno manj kot prejšnja leta. Na tej podlagi se bodo osebni dohodki zaposlenih povečali za 9,6 odstotka.

Skupščinski odborniki so se strinjali s takim planom, pripomnili pa so, da bodo najbrž tudi letos težave pri izpolnjevanju nalog. Odbor-

nik Franc Krhin je poudaril, da bi bilo treba zagotoviti več deviznih sredstev za reprodukcijski in stalni material, ki ga podjetja dobivajo iz uvoza. Dodal je, da je na primer podjetje »DANA« na Mirni zaradi pomanjkanja steklenic, ki jih dobiva iz uvoza, doseglo v februarju le 42 odstotkov plana. Več odbornikov je naglasilo, da neustaljene cene gradbenih podjetij, ki prevzemajo in izvršujejo gradbena dela, ne vplivajo ravno na to, da bi se težave podjetij, ko izpolnjujejo svoje naloge, zmanjševale. Po mnenju odbornikov kmetijske skupine ima zasebni sek-

TREBANJSKE NOVICE

tor ponekod kaj malo upanja, da pospešil pridelovanje po družbenem planu, ker na poljih uničujejo pridelke divji prašiči in ostala divjad. Lovske organizacije so po mnenju odbornikov malo napravile za preprečevanje škode, čeprav njihov glavni namen ni daleč od te zahteve.

Uspehi in naloge ZVVI v Trebnjem

15. marca so se v Trebnjem sestali delegati iz 8 krajevnih organizacij ZVVI na redni letni konferenci. Med udeleženci so pogrešali predstavnike občinske skupščine in občinskega odbora SZDL. V razpravi so načeli mnogo vprašanj, ki tarejo invalide. Med drugim so razpravljali o problemu zelo nizkih družinskih invalidnin ter o problemu stanovanj za invalide. Zelo konkretno so se pogovorili o nekaj zelo perečih socialnih problemih, ki občinska skupščina ni niti invalidom zaščite in pomoči, ki bi ju bila dolžna nuditi. Menili so, da bi bilo treba občinski statut dopolniti z določili o dolžnostih občinske skupščine pri zaščiti borcev iz NOV in invalidov. Tudi o rehabilitaciji invalidov in o novem pokojninskem zakonu je bilo izrečenih precej besed in misli.

Pavle Miklič

V programu razvoja metliške občine, ki je bil sprejet na zadnji seji občinske skupščine, je predvideno, da se bo gostinski promet v občini povečal za okoli 36 odstotkov. Znatno naj bi se povečalo tudi število nočitev, in sicer od lanskih 400 na letošnjih 6500. Tak priliv turistov naj bi omogočila asfaltirana gorjanska cesta, predvsem pa nočitvene kapacitete novega hotela »Bela krajina« v Metliki.

Konec lanskega leta je bilo ustanovljeno novo gostinsko podjetje, ki je, oziroma še bo vključilo v svoje poslovanje več že obstoječih gostinskih lokalov. Tu je misljeno predvsem lepo razgledno gostišče »Veseličica« nad Metliko, ureditev letnega gostišča na Kolpi, zlasti pa adaptacija gostišča »Na Dragah«, to je bivše Makarjeve gostilne, ki naj postane tipič-

na belokranjska krčma. To gostišče in pa »Veseličica« bosta še letos urejeni v belokranjskem domačijem slogu, ki mu bo seveda treba dati poudarek z dobrimi belokranjskimi jedmi in pijačami, če hočemo, da se bodo tu res ustavljali domači in tuji turisti.

Za potrebe turizma bo nujno tudi čimprej urediti do kraja gostišče »Vinomer«, kjer bo letos 4. julija izsejenski plinik. Po načrtih, ki so v osnutku že sprejeti, bo občina morala poiskati sredstva za novo kopališče na Kolpi, hkrati pa bo nujno urediti prostor za kampiranje in ves obrežni pas tja do Primostka. S tem je seveda povezan ribolovni turizem, predvsem poribljavanje Kolpe

med delavkami prav gotovo ne bi bilo, če bi vedele, za kaj gre. V teh, za BETI malce burnih dneh, je treba veliko pripovedovati, razlagati in priprave. Sindikalna podružnica bi pač morala aktivneje poseči v razvoj dogodkov. Morda bi kazalo za kratke pogovore izbrati čas, ko delavke malicajo. Takrat je treba pripovedovati, kakšno pridobitev sta boljša organizacija dela in industrijski način proizvodnje, zakaj so potrebni strokovnjaki, in vse to podpreti z dokazi. Povedati je treba, da še zdaleč ni naloga obratovodje opravljati delo serviske, kot je bilo to doslej. Delavke bodo morale razumeti tudi, da direktor ni v tovarni samo zato, da ga bodo klicale, naj jim razloži, česar ne razumejo.

Morda bodo te vrstice pripomogle, da se bodo precej razburjeni duhovi v BETI pomirili. Storitnost in proizvodnja sta začeli v februarju rasti, kot sta povedala predsednik DS in predsednica UO. To dokazuje, da so delavke vsaj deloma doumele, da je od obojega odvisno povečevanje osebnih dohodkov. Poudariti pa je treba, da se bodo v bodoče srečevale z mnogimi težavami, ki jih doslej niso poznale. Razumele jih bodo toliko lažje, če bodo o dogodkih v tovarni sproti in dobro obveščene. Obveščanje je torej zelo važna naloga. Za obveščenost kolektiva pa so dolžni skrbeti upravno vodstvo, organi samoupravljanja in družbene organizacije v podjetju. Med temi mora zavzeti vidno mesto sindikalna podružnica.

Toda zdaj, ko je tovarna dograjena, ko v njej teče industrijska proizvodnja, pravijo delavke, ki ne vedo, v kakšnih težavah je tovarna rasla in čemu vse se je moral kolektiv odrekati, takole: »Radio je povedal, da plače ne smejo biti nižje od 25.000 dinarjev!« Tako pravijo in primerjajo svoje osebne dohodke s 25.000 dinarji ter se razburjajo. Res je, tudi one imajo pravico do takšnih dohodkov, skot je povedal radio, platno in skarje za to pa so v njihovih rokah. Samo večja storilnost bo pripomogla k večjim dohodkom ali po domače: da bo zaslužek večji, je treba več narediti!

Obveščenos kolektiva ni zadnja tipka na klavirju
Takšnih razprav — treba je reči, da so neutemeljene in nesprejemljive —

Miloš Jakopac

Bo letos bolje na Mirni?

Kakor v drugih krajih trebanjske občine smo nedavno tudi na Mirni obravnavali družbeni plan občine za leto 1964. Volivce je z njim seznanil podpredsednik skupščine občine Janez Mihevc.

Po družbenem planu se narodni dohodek letos še povečuje. Od 1962 oziroma 1963 se je narodni dohodek na zaposlenega povečal že za 50.000 dinarjev. Povečala pa se je tudi kupna moč prebivalstva. Nekatera podjetja lani niso dosegla proizvodnih planov, na primer tovarna šivalnih strojev, ki ni opravila rekonstrukcije. Destilacija »Dana« je lanskega leta proizvodni plan presežila za 23 odstotkov!

Urbanistični načrt za Trebnje, Mirno in Mokronog je v izdelavi in ga bo morala občina letos plačati. Ta načrt je nujno potreben zaradi gradnje po načrtu.

Na Mirni je pereče vprašanje šolskih prostorov. Največ težav imajo s krediti. Nova šola je hudo potrebna, saj pride na enega učenca komaj 0,7 kvadr. metra prostora. Zdravstvo pa se izboljšuje. V gradnji je zdravstvena postaja. Za zdravstveno preventivo v občini je letos namenjenih 18 milijonov dinarjev.

Po družbenem planu je v tem letu na Mirni predvidena zgraditev 6-stanovanjskega bloka, ki bo imel v spodnjih prostorih trgovske lokale. S tem bo vprašanje trgovine na Mirni rešeno.

Sušilnica »Greda« bo začela sušiti krompir v marcu v eni izmenj, v jeseni pa že v treh izmenjah. Potrebne naprave bo podjetje dobilo. Vilko Marin je na zboru občanov predlagal, naj bi se »Greda« združila z destilacijo »Dana«, **Na drugem zboru** so se

volivci sneznarili s statutom občine. Predlagali so, da bi jim statut razlagali po poglavjih ter sproti vnašali spremembe. Obravnavali so zlasti tiste dele statuta, kjer je govora o štipendiranju kadrov, statutih delovnih organizacij in statutih krajevnih skupnosti. Prav tako so stavili pripombe k tistim členom statutarne osmrtika, ki govori o šolstvu, varstvu družine in delu nekaterih prostovoljnih društev.

Jože Jakič

Kaj bo delal svet za zdravstvo?

V delovnem načrtu sveta za zdravstvo pri skupščini trebanjske občine so zajete vse pomembne naloge ustreznega organa v letu 1964. Med drugim si bo svet prizadeval, da bi bila zavarovana vsa kmečka mladina do 15. leta, da bi bili izboljšani pogoji za delo šolskih kuhinj in še posebej, da bi razne zdravstvene akcije zajele tudi šolsko mladino. Svet bo obravnaval druge tekoče naloge v zdravstvu in delo sanitarne inšpekcije. V ta namen bo zahteval poročila in analize ustreznih organov, skupščini občine in zdravstvenim ustanovam pa bo dajal predloge za ukrepe, kolikor bi bili ti potrebni.

V zagorskem rudniku rjavega premoga so lani nakopali 649.000 ton premoga. Letos se bo proizvodnja znatno povečala, že 1966, ko bodo za rudnik porabili večje investicije, pa bodo nakopali 800 tisoč ton rjavega premoga. V rudniku bodo vpeljali nove stroje.

Jugoslovska kmetijska banka je zagotovila uvoz koncentrirane živinske krme v vrednosti 11,7 milijarde dinarjev. Nabavili bodo nad 100.000 ton sojinih tropin, 80.000 ton arašidnih tropin, 42.000 ton ribje moke in 15.000 ton mleka v prahu.

V metliški občini se turizmu odpirajo vrata

Letos bo asfaltiran del ceste od železniške postaje do Kolpe, urejeni bodo pločniki do postaje in nekateri parki, ki bodo pripomogli k prijaznejšemu videzu kraja.

Izšel bo tudi prvi povojni turistični prospekt Bele krajine, turistično društvo v Metliki pa bo ob izseljenem pliniku izdalo še poseben turistični letak s podrobnejšim opisom turističnih znamenitosti v Metliki in okolici.

POJASNILO

Na željo Splošnega trgovskega podjetja v Metliki sporočamo javnosti, da se delovni kolektiv tega trgovskega podjetja ni priključil k veletrgovini »Mercator« zaradi tega, ker metliško podjetje ne bi moglo živeti, temveč zaradi gospodarskega napredka podjetja. — Pojasnilo se nanaša na naše navedbe v članku »Trgovci med seboj in mimo potrošnika«, ki smo ga objavili v 10. številki našega tednika.

UREDNIŠTVO

METLIŠKI TEDNIK

in Lahinje, za kar je že izdelala načrte metliška ribiška družina in deloma tudi

Volivci bodo razpravljali o osnutku statuta

Občinska skupščina in občinski odbor SZDL v Metliki obveščata prebivalce občine, da bodo 26. in 27. marca zbori volivcev, na katerih bodo obravnavali osnutek statuta.

Začetek vseh zborov bo ob pol osmih zvečer v običajnih prostorih, bodisi v kino dvoran, gasilskem domu, vaški hiši, šoli ali v prostoru, ki ga določijo tamkajšnji prebivalci.

V četrtek, 26. marca ob 17.30, bodo zbori volivcev v Gradcu, Podzemlju, na Krasincu, Primostku, Dobravicih, v Rosalnicah, Slamni vasi, Draščih, na Božakovem, Radovcih, Slamni vasi, Lokvici, Suhorju, Hrastu in Jugorju.

V petek, 27. marca ob 17.30, pa bo zbor volivcev v Metliki.

Vabimo prebivalce, da se teh zborov, na katerih bodo ponovno pretresli osnutek občinskega statuta, ki naj usmeri vse življenje in razvoj v komuni, udeleže res v polnem številu.

za šivanje gumbov je odpravil 4 delovna mesta, plačana po režiji. Zdej dela to delo ena sama delavka, ki je plačana po normi. Takšnih primerov je še več. Res je, da prejšnjih norm, ki so bile, kot je slišati, tudi za 40 odst. nižje, od norm v nam sorodnih podjetjih, mnoge delavke niso izpolnjevale. Z novo organizacijo dela je obračun bolj točen, marsikaj, kar se je dalo prej prikriti, se zdaj ne da več. Norme smo povečali, ker so pogoje za to ustvarili boljše organizacija dela in stroji, ki smo jih dobili lani. Vsaka rezerva, bodisi da je to nepotrebno delovno mesto, bodisi učinkovitejši proizvodni postopek, je denar. Mnoge delavke pa vsega tega ne razumejo. Hudujejo se zaradi povečanih norm in manjšega zaslužka in pritožijo krivdo strokovnjakov.

Nečesa pa vsi, kar nas je v BETI, ne smemo pozabljati. Vedno so naše podjetje reševali močni skladi. Brez takšnih skladov — skrbno smo jih ustvarjali vsa leta doslej — BETI danes ne bi bila takšna, kot je. To vedo zlasti tisti, ki so v kolektivu že dlje časa in tega tudi danes ne smemo pozabljati.

»Kadar mi je dobro, molčim...«

Prej, ko so bile norme v BETI zaradi starega načina proizvodnje nizke kot v ostalih sorodnih tovarnah, osebni dohodki pa enaki, so delavke molčale. Novi, industrijski način proizvodnje je prinesel v tovarno izpremembe. Stroji in boljše organizacija dela so, kot sta povedala predsednik DS in predsednica UO, odpravili več režijskih delovnih mest. Najbrž so prej na mnogih režijskih delovnih mestih posamezniki vedrili. Toda novi stroji in boljše organizacija dela zahtevajo večjo proizvodnjo, saj ustvarjajo pogoje za to. Zato so se norme povečale. Mnoge delavke, ki že prejšnjim močno nizkim normam niso

Razprava o trgovini, turizmu in gostinstvu

Svet za blagovni promet, gostinstvo in turizem pri občinski skupščini Kočevje je na zadnji seji obširno razpravljalo o problemih trgovine, gostinstva in javne prehrane v Kočevju in izven mesta. Na seji (udeležil se je tudi predsednik Obs Drago Benčina) so sprejeli več sklepov, o katerih bo razpravljala tudi občinska skupščina na seji še ta mesec.

Lani so ustvarila vsa trgovska podjetja na območju občine (Trgopromet s 27 poslovalnicami in 6 prodajalnih proizvodnih podjetij) nad 4 milijarde prometa, od tega približno četrtno domače podjetje Trgopromet. Letos naj bi se promet v trgovini povečal za 10,7 odst., 27 odst. doseženega letnega plana v prvih dveh mesecih pa kaže, da bo letni plan celo presežen.

Kljub želji in velikim potrebam pa v Kočevju še ni samopostrežne, ker Trgopromet zanjo ni dobil primernega lokala. Zaradi hitre postrežbe, manjše režije, nedeljenega delovnega časa zaposlenih itd. so v industrijskih centrih potrebne ne le samopostrežne trgovine, pač pa tudi samopostrežne restavracije. Razen tega se v Kočevju kaže potreba tudi po drogeriji, parfumeriji, večji trgovini s pohištvo, komisijski trgovini itd.

V zadnjih letih je Trgopromet prenovil skoraj vse poslovalnice, razen v Mozilju, Zeljnah in knjigarne. Trgovini bodo prenovili letos, knjigarne pa Državna založba Slovenije, ki bo v prostorih čevljarstva in nekdanjega tapetništva.

Založenost trgovin se je v minulemu letu izboljšala; pri tem je podjetje upoštevalo želje potrošnikov. Pred kratkim je Trgopromet zaprosil NB za dovoljenje, da lahko prodaja inozemskim turistom, ki plačujejo v devizah, blago z 20 odst. popusta. Za vsak ustvarjen dolar prometa bi podjetje dobilo pod zelo ugodnimi pogoji 137 din kredita,

prav toliko pa občina. Pod enakimi pogoji dobe za ustvarjeni devizni promet posojilo tudi gostinci, lovci in ribiči. Če bodo dobili dovoljenje, bodo uvedli tak način prodaje v trgovinah Tehnika, Galanterija, Manufaktura, O butev in Tkanina.

Doslej posluje v Kočevju nanstop le dve poslovalnici, v kratkem pa bodo tudi s te strani ustregli potrošnikom: neprekinjeno bo odprta še Tkanina, Tehnika pa devet ur. Člani sveta so se zavzeli, naj bi bila ena prehrabena trgovina posle odprta tudi ob nedeljah dopoldne, v trgovini Sadje-zelenjava, ki je že sedaj odprta ob nedeljah do 10. ure, pa naj bi nedeljski delovni čas podaljšali.

Posebno vprašanje je še vedno preskrba z mesom, kruhom in mlekom. Mleko se prodaja v nekaterih trgovinah, prodaja mesa in kruha v trgovinah pa je odvisna od higienske dostave. V kratkem bo urejeno preskrbovanje Osilnice z mesom, v Strugah pa je treba še dobiti primeren prostor. Prodaja mesa je treba modernizirati predvsem v mestu, kjer naj bi ga kmalu pričeli prodajati pakirane. Po eni od teh variant naj bi samopostrežno mesnico uredili v sedanjih tržnicah. Premajhna je tudi prodajalna kruha; vprašanje bi uredili tako, da bi skrajšali slaščičarno (preselila naj bi se morda v prostore šivalnice pri kinu) in ta

KOČEVSKÉ NOVICE

ko razširili prodajalno za kruh. V novi slaščičarni naj bi bila namera tudi delikatesa in naj bi bila odprta tudi ob nedeljah. Tak lojal je nujno potreben, ker se v bližini ustavljajo skoraj vsi turisti, tu je avtobusna postaja, kino, v kratkem pa bo tu (na avtobusni postaji) tudi turistična pisarna.

211 odst. več nočitev tujih turistov kot lani

V kočevski občini imamo skoraj vse, kar lahko služi turizmu, toda vse to je zelo malo ravno, pripravljeno za radovednega turista. Občinski družbeni plan predvideva, da bo v občini letos 31 odst. več nočitev domačih gostov kot lani in 211 odst. več nočitev tujih turistov. K tako naglemu vzponu bo sta prispevala predvsem nova ce-

sta in krajši delovni čas, kasneje pa se bo stanje še izboljšalo, ko bo končana cesta do Delnic. Če pa hočemo turista zadržati dalj časa v nekem kraju, mu moramo marsikaj nuditi, ne le prehrano in prenočišče. Program v Kočevju pa naj bi bil v kratkem tak:

TD naj še letos odpre v Seško vsem domu stalno razstavo kiparja Jarja, pripravi naj novo izdajo razglednic Kočevja, obnovi kosteljsko kočjo, zbira nove zasebne so-be, nadaljuje z markiranjem izletnih poti in točk, zbira in prodaja spominke, oskrbi turistične zemljevide tega območja, razvija kamping v Dolu ob Kolpi, sodeluje pri urejanju tematskih razstav v muzeju, usposobi za ogled razvaline gradu Fridrihtajna, pospeši raziskave kraških jam itd. itd. Kočevje naj bi imelo do leta 1970 že kopališče in hotel. Na Mestnem vrhu bi bili sankski in smučarski tereni ter skakalnica itd. V programu naj sodelujejo tudi planinci (ureditev kočje pri Jelenovem studencu za Mestnim vrhom), lovci (lovski turizem za inozemske turiste); lani so gojitevno lovišče in LD dobile od tujih turistov okoli 33.000 dolarjev. Razvijati bo treba tudi ribiški turizem. Ribiči imajo sicer lepe načrte, žal pa imajo za izpolnjevanje plana premalo denarja.

Gostinstvo in družbena prehrana

Število in razporeditev gostišč v občini trenutno zadošča. Razen gostinskega podjetja hotel Pugled, ki ima sedem obratov, je še 23 zasebnih gostiln, v kratkem pa jih bo še nekaj odprtih.

Podjetje hotel Pugled že dve leti, odkar je na rednem obračunu, ne ustvarja sredstev za poslovni sklad, ampak le za obvezni in neobvezni rezervni sklad. Da bi izboljšali materialni položaj gostinstva, je nujno, da bi ga podprli z ugodnejšimi družbenimi dajatvami (kar predvideva že letošnji družbeni plan občine), da se izboljša kvalifikacijski sestav zaposlenih (razmerje med visoko kvalificiranimi, kvalificiranimi ter polkvalificiranimi in nekvalificiranimi je bilo lani v Pugledu 27:73 odst.) in da podjetje uvede stimulativnejši način nagrajevanja.

Mreža zasebnih gostišč trenutno ustreza potrebam. So tudi bolj založena s pijačami in domačo hrano, razen s sadnimi sokovi, ki menda nje gredo. Potrebna pa je še nadaljnja izboljšava prostorov, kar bo moč doseči predvsem s primerno davčno politiko.

Obora za divjad nad Smuko

Ze vrsto let se prebivalci suhokrajinskih vasi razburja-jo zaradi divjadi, ki prihaja delat škodo iz obširnih kočevskih gozdov. Da bi divjad v prihodnje napravila manj škode v tem predelu Dolenjske in da bi poživili lovski turizem, se je odločil lovski obrat gojitvenega lovišča »Roga«, ki deluje v okviru Kmetijskega gozdarskega poslastva Kočevje, da bo nad vasjo Smuko uredil oboroženo divjad. To naj bi bilo okoli 1100 ha površine, ki jo name-ravajo ograditi, tako da divjad ne bo mogla iz obore odhajati drugam.

Ceravno bo ograjitev veljala več deset milijonov din, se bodo vložena sredstva obrestovala, zlasti zaradi tega, ker se bo s tem lahko povečalo število inozemskih lovskih turistov.

Posebno vprašanje v Kočevju je javna prehrana. Dva glavna obrata (Ljudska restavracija in Melka) sta v neprimernih prostorih in bi bile potrebne večje investicije. Vsako leto so potrebna večja sredstva tudi za vzdrževanje DUR (Delavsko-uslužbena restavracija Rudnik). Kolektivni teh obratov predlagajo gradnjo samopostrežne restavracije z zmogljivostjo okrog 1000 obrokov.

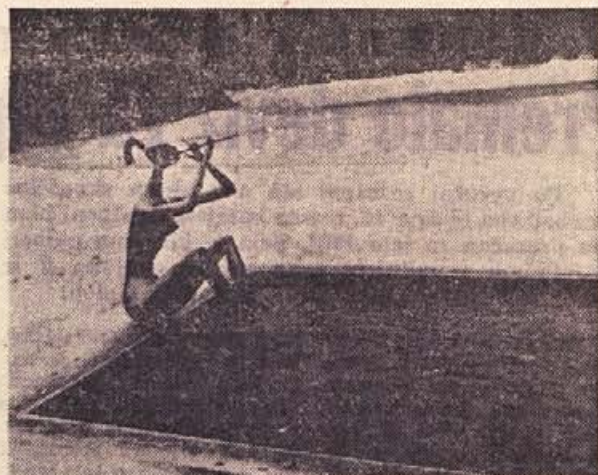
Razen novega obrata družbene prehrane bi bila potrebna samopostrežna restavracija in nov hotel. To seveda še ne bo jutri, tudi prihodnje leto ne. Ze sedaj pa je nujno misliti tudi na to, ne le za turiste, ampak tudi za domačine (družbena prehrana).

SOCIALNA DELAVKA NEŽKA MIHELIC IZ KOČEVJA O SVOJEM DELU

Medobčinski center za socialno varstvo

V minulemu letu, pravi socialna delavka pri občinski skupščini Kočevje Nežka Mihelič, smo imeli 21 mladoletnih prestopnikov, 15 fantov in šest žensk. Glavni vzroki so predvsem neurejene družinske razmere. Se pravi, da če hočemo uspešno reševati probleme mladoletnih prestopnikov, je treba razen mlademu človeku pomagati tudi njegovi družini. Neurejene družinske razmere pa so posledica alkoholizma, brezposelnosti, nizkih osebnih dohodkov itd. Posebi je treba še dalj: vsem zaposlenim materam je treba omogočiti varstvo otrok, ne le predšolskih, pač pa tudi šolskih in dijaških. Le v takih pogojih bodo otroci rasli v pravem okolju, takem, ki mu bo nadomestil družino, medtem ko sta starša zaposlena, in ga bo iztrgal vpliv ceste.

V kočevski občini še nimajo centra za socialno delo, ker za to nimajo strokovnih delavcev niti dovolj denarja. Tak center pa je predviden v sedemletnem planu in bo verjetno delal za območje občine Kočevje in Ribnica (občini že imata skupen zavod za zaposlovanje delavcev, ustanovo, ki mora najtesneje sodelovati s centrom za socialno delo). Pred ustanovitvijo centra pa bo treba predvsem poskrbeti za dobro kadrovsko in strokovno zasedbo, zagotoviti sredstva in prostore.

V začetku marca je tako lepo zadihalo po pomladi, prvi pomladanski dan pa nas je spet presenetil s svojo mrzlo zimsko podobo. Drugič v tej zimi je dobila belo pregrinjalo tudi MLADENKA S PIŠČALKO pred samskim domom v Kočevju, delo domačega kiparja Staneta Jarja (Foto: Grivec)

Sedanjí upravni organ pri občinski skupščini seveda zaradi preobsežnosti dela in pomanjkanja strokovnjakov ne more uspešno opravljati dela s področja socialnega varstva. Zaskrat imajo socialne delavce le občina, Zidar, socialni delavec pri KGP pa je laik. Socialne delavce bi morale imeti vse večje gospodarske organizacije, občinski center za socialno varstvo pa bi moral tesno sodelovati razen z Zavodom za zaposlovanje delavcev tudi z zdravstvom, šolstvom, gospodarskimi organizacijami itd.

Občinski center za socialno delo naj bi bil samostojna ustanova z nekaj socialnimi delavci in vsaj enim psihologom, ker bo le na ta način zagotovljeno uspešno znanstveno in strokovno delo centra.

Socialno delo delimo v dve smeri: skrb za odrasle in mladoletne. V skrb za odrasle spada podeljevanje socialnih podpor starim in onemoglim (teh je posebno veliko v Kolpi dolini; stari ljudje ne morejo več sami obdelovati zemlje, zanje nima kdo skrbeti, čeprav je to prva dolžnost njihovih otrok, ki so se odselili v druge kraje), skrb za alkoholike in odpusčene obsojence, delomrzneže, prostitutke itd. V drugo vrsto spadajo mladoletni prestopniki, skrb za neurejene družine, rejenstvo, posvojitve, ka-

tegorizacija otrok z duševnimi in telesnimi motnjami itd.

Delo socialnih delavcev je naporno in povezano z velikimi materialnimi sredstvi. Kljub velikim potrebam in težim problemom pa navadno vedno le gasimo, popravljamo, kar se še da popraviti, za preprečevanje takih primerov pa ni sredstev. Namen centra za socialno delo bi bil med drugim tudi v tem, da bi od »gašenja« prešel v sistematično preventivno dejavnost.

Letošnji občinski proračun za socialno varstvo znaša le dobrih dvajset milijonov din (splošne socialne podpore, podpore družinam, katerih sinovi služijo vojaški rok, podpore družinam ZFT in otrokom padlih borcev, oskrbine za odrasle v domovih (6 milijonov), oskrbine za mladoletnike (5 milijonov), počitniške kolonije (milijon) itd. Potrebe so vedno večje, kot je na razpolago denarja, posebno za socialne podpore, katerih je vedno več.

Socialno delo ni le stvar socialnih delavcev, pač pa celotne družbe. Spada nekako v vrsto vzgojnega dela. Je to vzgoja ljudi, vzgoja dobrih delavcev in dobrih, poštenih državljanov. Tega ne smemo nikdar pozabiti! Noben dinar, namenjen za to, ni vržen proč.

(19)

KAKO SE PRIPRAVLJAMO

Pregled o pripravah na tujanje 42-urnega delovnega tedna, ki ga je opravila občinska komisija za skrajšanje delovnega časa pri Gospodarski zbornici okraja Ljubljana, kaže, da priprave na skrajšanje delovnega časa v delovnih kolektivih kočevske in ribniške občine ne potekajo tako, kot je bilo predvideno. Na območju obeh občin so do sedaj prešli na preizkus

42-urnega delovnega tedna le štirje delovni kolektivi, 13 delovnih kolektivov pa je postavilo komisije, ki proučujejo, kako preiti na skrajšan delovni čas. Večje število ostalih gospodarskih organizacij ni storilo nobenih večjih ukrepov v tem pogledu.

Res je, da imajo nekateri delovni kolektivi v pripravah vrsto težav, kot so sezonski značaj proizvodnje, pomanjkanje mehanizacije, nedokončane gradnje objektov in rekonstrukcije, premalo proučena organizacija dela, premajhna delovna storilnost in drugo, vendar pa kažejo razprave med zaposlenimi, da je njihova želja čimprej preiti na skrajšan delovni čas.

Nedavne seje vodstev sindikalnih podružnic so opozorile, da bi kazalo to vprašanje načeti v vseh delovnih kolektivih ob pripravah na volitve v organe delavskega upravljanja, za katere je predvideno, da bodo izvedene že v prvi polovici letošnjega leta.

—vd

Šah v Kočevju

Brzopotezno tekmovanje ŠD Kočevje, ki je bilo 17. marca ob udeležbi večjega števila članov, je bilo obenem izbirno tekmovanje za udeležbo ekipe na brzopoteznem prvenstvu slovenskih mestnih reprezentanc 22. marca. V močni konkurenci je prvo mesto osvojil Frano Lunder, sledi Cimer, Mestek in drugi.

—vd

Matični urad Kočevje

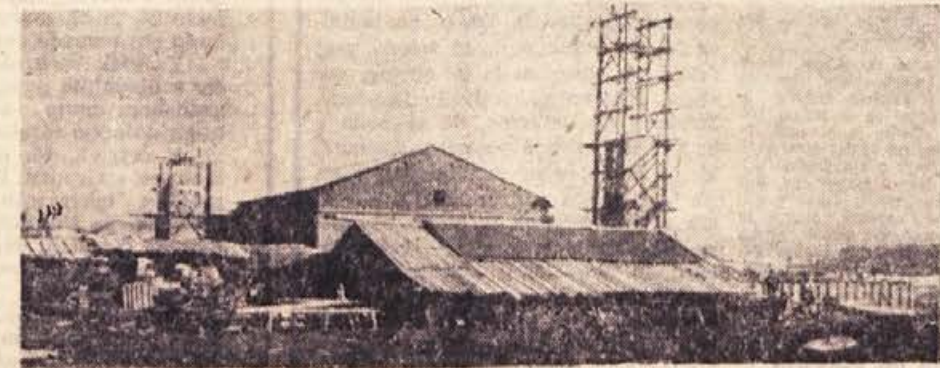
Rodila je: Erika Vidic, gospodinja iz Kočevja — Milenko.

V Ljubljani so rodile: Pavla Raa iz Ljovida — Danilo, Ana Zorko iz Stare cerkve — Darjo, Ivana Zavodnik iz Lipe — Tatjano, Silva Marolt iz Brega — Silvo, Angela Sile iz Kočevja — Alenko, Otilija Bertol iz Kočevske Reke — Vito.

Poročili so se: Jovan Nikolič, delavec, in Dragica Vidovič, gospodinja, oba iz Mahovnika; Božidar Bregar, živinorejec iz Traje, in Danica Hudorovič iz Zeljnih.

V Ljubljani so se poročili: Vladimir Turk, profesor, in Franca Bran, učiteljica, oba iz Kočevja; Jozko Nose, delavec iz Četeta, in Veronika Krašovec, gospodinja iz Petiševca.

Umrla sta: Mihael Gruden, prevlatkar iz Dolge vasi, 86; Franciška Campa, gospodinja iz Koblerjev, 80.

Nova zgradba kočevskega zdravstvenega doma bo letos končana do prve faze

Sodelovanje omogoča boljše izkoriščanje gozdov

Po odcepitvi od kmetijske zadruge se je tudi zasebno gozdarstvo priključilo Kmetijsko gozdarskemu posestvu Kočevje. Za pravilno in načrtno gozdno proizvodnjo v zasebnih gozdovih v ribniški občini skrbi gozdni obrat Ribnica. O nadaljnjih nalogah s področja gozdarstva v zasebnem sektorju in o načinu sklepanja pogodb med gozdno gospodarsko organizacijo in zasebnikom pripoveduje šef gozdnega obrata Ribnica inž. Nandor Nadler:

Gozdarstvo je za ribniško občino ena najpomembnejših gospodarskih panog, saj pokriva gozdovi nad polovico površine občine in so večina zasebni. Les iz ribniških gozdov se steka v lesnoindustrijski kombinat INLES, včasih (in še nedolgo tega, pa tudi sedaj še) so bili gozdovi tudi osnova za znamenito ribniško suho robo. Gozdovi nudijo tudi dobre pogoje za lovstvo, važno vlogo pa so odigrali in jo še imajo v življenju ribniškega malega človeka kot dopolnilo njegovemu poljedelstvu.

Tesna vez kmeta z gozdom

Težko bi se kje našli tako tesno povezavo malega kmeta z gozdom, kot je pri nas. Razen nekdanje graščine tako imenovanih velikih kmetov pri nas ni bilo. Ljudje so razen nekaj zemlje imeli nekaj gozdov, kar pa je bilo vse premalo za preživljanje. Potrebno je bilo ročno delo, predelava lesa. Sposobnost predelovanja lesa v najrazličnejše koristne predmete pa je Ribničani menda prinesel že s seboj iz pradomovine. Vse mu je prišlo prav: leska,

dren, bukev, smreka, hoja, iz vsega je znal napraviti tisto, kar je potreboval zase, kasneje pa tudi (in predvsem) za prodajo. Veseli Ribničani si je oprtal svojo suho robo, škafe, rešeta, žlice itd. in krenili v svet. Gozd mu je dajal kruha, gozd ga je hranil. Kdor že ni izdeloval suhe robe, je prodajal les drugim, kasneje lesni industriji. Razen tega so bili Ribničani dobri gozdni delavci sekači; v svet, za kruhom, sekali na Hrvaško in naprej so hodili predvsem Potočani.

Še danes je naš kmet močno navezan na gozdove, seveda iz istih razlogov kot v preteklosti. Struktura gozdnih lastnikov pa se je že močno menjala; gozdnih posestnikov je danes okrog 3000, od tega pa jih je okrog 30 odstotkov nekmetov, med kmeti pa jih je spet okrog 30 odstotkov takih, ki niso več zmožni sami izkoriščati gozd.

Kakšno je sodelovanje med kmetom in gozdno organizacijo

Planiranje v lesni industriji, sploh v našem gospodarstvu, zahteva tudi planiranje v gozdarstvu. Še več: če ne bomo izčrpavali gozdov, jih moramo smotrno izkoriščati, pa tudi vlagati vanje. V enem letu lahko posekamo le toliko, kolikor bo v gozdu prirastka. Planiranje v izkoriščanju zasebnih gozdov je skoraj nemogoče brez sodelovanja med obema partnerjema.

Predvsem je važna izdelava že v gozdu, za kar pa je potrebna mehanizacija, dobre gozdne poti itd. Vse to bomo v sklepanju pogodb lahko v večji meri upoštevali in izkoriščali po priključitvi zasebnega gozdarstva KGP, ker je močna gospodarska organizacija lahko nudi več strokovne pomoči.

Kaj nudi podjetje kooperant? Sodelavcem, ki opravijo v gozdu vse faze dela (posek, izdelava, spravilo) in prevoz, plača podjetje za štiri asortimente po 9.500 din za kubični meter (na primer 3. vrednostni razred 9.512 din). Za kubični meter kladark dobi kooperant razen 9.500 din še 2.500, za hlodovino 1. vrste še 1.500 din in za drogove (nad 8 metrov) še 1.000 din. Za izdelavo celuloze izplača podjetje še 1.333 din za kubični meter ali 1.000 din za prostorninski meter. Sodelavec dobi pri listavcih 1.000 din več za pr. kot nekooperant. Le-ta tudi ni plačan po enotni ceni za vse štiri asortimente iglavcev; prodajna cena pa je tudi nižja za okrog 1.000 din za kubični meter. Če sodelavec sam ne opravi posameznih faz dela, se mu odšteje vrednost dela. Gozdni prispevek se obračuna na osnovi prevzema v gozdu, in sicer za neto lesno maso, plača pa se po vrednostnih razredih. V ceni se pri obračunu odšteje vrednost gozdnega prispevka. Za sodelavca progresivna lestvica odpade.

Pogoji za sodelavca so vsakomur ugodni. Potrebno je le skleniti dogovor za 10 let in sklepanje letnih pogodb. Sodelavec sklene pogodbo za ves svoj gozd, dogovor pa lahko prekine leto pred iztekom. Do lesa za domačo uporabo ima iste pravice kot doslej, torej v skladu z določili občinske skupščine, kar se navede v enoletni pogodbi.

Razlikovati je treba domače porabe lesa od domače predelave (suha roba). Ta les je treba lastnikom (in ne lastnikom) zagotoviti, za kar bo poskrbel KZ ali pa podče porabe lesa od domače predelave lesa je še vedno

pomemben gospodarski faktor naše občine. V ilustraciji: v enem letu bo šlo za domačo predelavo predvidoma 2.200 m³ iglavcev in 1.600 m³ listavcev, na sosednjem velikolaškem področju pa menda okrog 3.000 m³.

Gozdna gospodarska organizacija bo morala zagotoviti sodelavcem vso pomoč z mehanizacijo in strokovnimi sveti. Dolgoročne in enoletne dogovore kmetovalci lahko sklepajo na revirjih v Ortniku, Loškem potoku, Sodražici, Dolenji vasi in na obratu v Ribnici.

Za domačo lesno industrijo – INLES z obrati v Ribnici, Kočevju, Dolenji vasi, Sodražici, Loškem potoku in v Podpreski – so potrebne velike količine lesa. Na ribniškem obratu ob zadnjem snegu

O skrajšanem delovnem času

Pred nedavnim je bil v Ribnici sestanek predsednikov in tajnikov sindikalnih podružnic, razpravljali pa so o izdelovanju statuta delovnih organizacij, o pripravi na skrajšan delovni čas, osebnih dohodkih in rekreaciji.

Delovne organizacije bodo morale posvetiti pri izdelovanju statuta vso skrb predvsem določbam o položaju posameznih organizacij v podjetju, osebnim dohodkom, notranjim odnosom in odnosom do občine. Dosedanji statuti morda premalo govorijo o informiranosti proizvajalcev, podrobno opisana pa mora biti tudi notranja delitev dohodka. Nekateri mislijo, da bodo to uredili interno, vendar mora prav o tem jasneje spregovoriti statut.

Na posvetu so poudarili, da mora biti pri izdelovanju statuta sodelovanje znotraj gospodarske organizacije tesnejše, namreč sodelovanje med obrati oziroma ekonomskimi enotami. Predlagali so, naj bi posamezna poglavja statuta obravnavali ločeno po ekonomskih enotah in tako čim bolj razčistili nejasnosti. Menili so, da bi bilo treba posvetiti večjo skrb tudi obratom, ki imajo sedež izven občine. Ti obrati naj bi ne samo delali, ampak tudi dejansko odločali enakopravno s »centrom« o delitvi dohodkov, razporejanju skladov in investicij itd.

Ko so govorili o rotaciji v gospodarskih organizacijah, so menili, da ni nujno, da mora nekdo dočakati pokoj na istem delovnem mestu, posebno ne »vodilna«. Tudi statuti delovnih organizacij naj bi v celoti upoštevali načelo rotacije in ponovne izvolitve.

Prihod na 42-urni delovni teden naj bi bil postopen; večje podjetje naj bi poskusilo z enim obratom, poskusila naj bi tudi še nekatera druga podjetja. Tudi ni moč predpisati, kako bo delovni čas skrajšan (sedem ur na dan ali en dan v tednu prost itd.). Tega ni moč doseči z enostavnimi, morda celo nepremišljenimi administrativnimi ukrepi; potrebne so vsestranske in številne analize ter tesno sodelovanje samoupravnih organov, strokovnih služb, občinskih organov itd.

Skladno s skrajšanjem delovnega tedna pa je treba misliti tudi na dvig osebnih prejemkov. V ribniški občini je bilo novembra lani še 42 odstotkov ljudi, katerih prejemki so bili pod 25.000 dinarjev, vendar se stanje ponekod že

izboljšuje. Jasno je, da tudi tega ni moč doseči s preprostim »povišanjem plač«, ker nimamo od kod vzeti sredstev, če jih ne ustvarimo. Sredstva bomo morali ustvariti le s cenejšo in rentabilnejšo proizvodnjo; ta pa je vezana na strokovne delavce, kar je spet povezano z izobraževanjem, štipendiranjem, investiranjem...

Delavci imajo najraje letni dopust takrat, ko imajo doma največ dela. Namesto da bi se človek v tem času spočil in si nabral novih moči za nadaljnje delo, prihajajo dopusta še bolj utrujeni in

izčrpani in na delovnem mestu marsikateri nekaj časa – počiva. Seveda je storilnost takoj manjša, možnost delovnih nesreč pa se poveča.

Gospodarske organizacije bi morale letne dopuste planirati in se potem držati razporeda. Le na ta način bi bila delovna storilnost vse leto enaka. Gre predvsem za to, da človek prosti čas bolj izkoristi za telesni in duševni oddih, šport, kulturo, izlete itd. Na sestanku so predlagali, da bi v vseh sindikalnih podružnicah ustanovili posebne komisije, ki bi skrbele za kulturne in zabavne prireditve.

ZBOR DELOVNIH SKUPNOSTI OBČINSKE SKUPŠČINE V RIBNICI JE RAZPRAVLJAL O STATUTIH

PREPOČASI

Majhne organizacije zaostajajo

Zbor delovnih skupnosti občinske skupščine Ribnica je v petek razpravljal o statutih delovnih organizacij, o zaključnih računih za leto 1963, izpolnjevanju družbenega plana v prvih dveh mesecih in o kadrovskih vprašanjih.

Nekaj delovnih organizacij že ima osnutke statuta, nekatere, predvsem manjše, pa še niti začele niso z delom.

Komisija je obravnavala doslej osnutke statuta Kovinskega podjetja, Zdravstvenega doma, Pekarije in Slaščičarne Sodražica, Trgovskega podjetja Jelka (Ribnica), niso pa še utegnili pregledati statuta Gradbenika, Zičnih pletenin in Sodražice in Opekarne.

K prvemu osnutku statuta Kovinskega podjetja je občinska komisija pripomnila predvsem, da mora biti kadrovska komisija usklajena s celotnim razvojem gospodarske organizacije in da morajo biti roki za sklicevanje sej DS krajši. Po ponovnem pregledu so ugotovili, da je statut preobširen, predvsem tam, kjer naveda delo komisij, premalo pa je tudi določeno sodelovanje z javnimi službami, vendar je bila komisija mnenja, da tak statut delovna organizacija lahko sprejme. Komisija tudi ni imela pripomb k drugemu osnutku statuta Zdravstvenega doma. Statut točno določa okvire dela organov družbenega in delavskega samoupravljanja. Precej govori tudi o odnosih do občine, komunale skupnosti socialnega zavarovanja, zavarovancev, gospodarskih organizacij in pacientov.

V osnutku statuta TP Jelka niso bili usklajeni odnosi med centralnim delavskim svetom in svetom ekonomskih enot. Komisija je dala tudi več drugih pripomb, npr. glede formiranja novih skladov, števila raznih komisij (če jih je sploh potrebno toliko) itd. V novem osnutku so sestavljavci upoštevali tudi pripombe komisije glede odnosov do stroškovnih, javnih služb in družbenih organizacij.

V statutih, kolikor jih je komisija pregledala doslej, skoraj nikjer ni govora o skrbi za borbe NOB in o odnosih do njih. Statuti so tudi preveč obširni, in to tam, kjer bi lahko opravili s pravilnikom; ponekod je tudi preveč komisij. Vse premalo pa obravnavajo odnose med gospodarskimi organizacijami in javnimi in drugimi službami, higijensko-tehnična zaščita pa je zastopana preveč deklarativno.

V ribniški občini je tudi precej obratov, katerih matično podjetje je v drugih občinah. Občinska statutarna komisija bi morala pregledati tudi statute teh delovnih organizacij, da bi videli, kakšen status imajo obrati. Večkrat ima človek vtis, da imajo ti obrati v glavnem le pravico do dela. Statuti teh delovnih organizacij bi morali jasno spregovoriti o mestu in vlogi oddaljenih obratov v celotnem podjetju. Kakšno vlogo imajo njihovi samoupravni organi, koliko besede ima npr. kolektiv ekonomske enote, kakšen je njihov vpliv pri investicijski politiki itd.

Na splošno pa se je treba v statutih delovnih organizacij izogibati slehernega formalizma, dati jasne smernice pri skrajševanju delovnega časa in skrbi za standard zaposlenih (osebni dohodki, stanovanja). Premalo govora je tudi morda o delovni disciplini, o odgovornosti delavca, uslužbenca in člana samoupravnega organa pri sprejemanju važnejših aktov itd.

Rok za sprejem statuta je zelo kratek, kar prekrete, da bi lahko z optimizmom pričakovali, da bodo statuti res tisto, kar naj bi bili. Še vedno pa je čas, da tam, kjer so že veliko zamudili, vsaj poskušajo zamudeno nadoknaditi.

Nekoč z vozom ali pa kar z visoko krošnjo s suho robo po svetu, danes samo do odkupne postaje »SUHA ROBA« – ekonomske enote ljubljanskega DOMA v Sodražici. Izdelovanje suhe robe je še vedno dokaj donosna domača obrt v okolici Sodražice, v Slemenih, na Gori in drugod. Na sliki vidimo poln voz obo-dov za rešeta, ki bodo kmalu menjala lastnika...

Gospodarstvo v prvih dveh mesecih

V prvih dveh mesecih leta gospodarske organizacije v Ribnici niso dosegale povprečne mesečne proizvodnje; pri tem ne smemo zanemariti dejstva, da je bila realizacija v januarju in februarju manjša za 8 odstotkov tudi zaradi manj delovnih dni. Kljub temu pa so bili doseženi lepi uspehi v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta. Inles je realiziral v prvih dveh mesecih 433.280 din (12,8 odstotka letnega plana), medtem ko je v istem času lani dosegel 334.800 din. Povprečni mesečni prejemki so narasli od 23.000 na 28.000 din. Kovinsko podjetje je doseglo 14 odstotkov letnega plana (50 milijonov), osebni dohodki pa so porasli od 27.700 na 35.800 din. Gradbenik je realiziral 10 odstotkov letnega plana (16 milijonov), osebni dohodki

so porasli od 18.500 na 18.900 din. Trgovsko podjetje je izpolnilo 14,1 odstotka plana (138 milijonov), povprečni OD v prvih dveh mesecih pa so znašali nekaj nad 25.000 din. Gostinci so ustvarili 16,3 milijona (11,6 odstotka), povpr. mesečni dohodki znašajo 29.900 din. V opekarni so

dohodki pa znašajo 31.897 din, medtem ko je povprečje mesečnih prejemkov v KZ Loški potok 27.000 din, realizirali pa so 9,3 milijona letnega plana (20,6 odstotka).

»Tinka potepinka« v Sodražici

V nedeljo je mladina iz obrata Torbice v Sodražici skupaj s šolsko mladino nastopila v Sodražici z mladinsko igro »Tinka potepinka«. Delo je napisal in režiral domačin Drago Košir in so ga gledalci toplo sprejeli. Delavni mladinski aktiv Torbice je s tem (nastopil je dvakrat; za mladino in odrasle) pripravljen na sezono, ki jo tretjo kulturno prireditelj: za 29. novembra lani, akademijo ob Prešernovem dnevu (in gostovali v Ribnici in v garnizonu JLA) in tokrat.

REŠETO

osebni dohodki porasli od lanskih 17.300 na 23.000, realizirali pa so v januarju in februarju 3,3 odstotka plana (2,2 milijona). Zelo lepe uspehe so pokazali v Zičnem tiskalstvu v Sodražici, kjer so osebni dohodki porasli od lanskih 28.000 na 44.000 din, letni plan pa so izpolnili že z 18,4 odstotka (28,3 milijona). KZ Ribnica je realizirala v januarju in februarju 51 milijonov (9,3 odstotka), osebni

Javna tribuna o »občinski ustavi«

(Nadaljevanje)

Tretji del osnutka občinskega statuta je namenjen organizaciji ter delu občinske skupščine in njenih organov. Tako opisuje V. poglavje najprej delo občinske skupščine, ki je najvišji organ oblasti in organ družbenega samoupravljanja v mejah pravice in dolžnosti občine. Občinska skupščina razpravlja o vseh temeljnih vprašanjih gospodarskega, komunalnega, kulturnega, prosvetnega, zdravstvenega in socialnega razvoja ter ostalega življenja občine; za te namene sprejema predpise, resolucije, deklaracije in priporočila.

Občinsko skupščino sestavljata občinski zbor in zbor delovnih skupnosti, v vsakem pa je 45 članov. Občinska skupščina ima predsednika in podpredsednika, vsak zbor pa predsednika, ki si ga izvoli med svojimi člani za dobo dveh let. Mandatna doba odbornikov občinske skupščine traja 4 leta; vsako drugo leto se na novo izvoli polovica odbornikov vsakega zbora občinske skupščine. Prvi členi V. poglavja govore nato še o tem, kako razpravlja in odloča zbor občinske skupščine, kaj sprejemata na ločenih sejah in o čem sklepata na skupnih sejah. Seje občinske skupščine in njenih organov so javne, občinska skupščina ali njen organ pa lahko tudi skleneta, da bo posamezna seja ali samo del seje tajen, če bi tako zahtevala splošne koristi. Podrobneje je v statutu opisano, kako je treba sicer evati seje OS, kdaj so sicer OS veljavni, kako se glasuje, pripravlja dnevni red, o čem obveza mora poročati OS najmanj enkrat na leto (o svojem delu, o delu komisij in svetov, o delu krajevnih skupnosti in zbora volivcev ter o delu organov uprave). Natančno je naštet, kaj vse opravlja OS samo na sejah, posebej pa tudi, kdaj lahko prenese OS posamezna opravila iz svoje pristojnosti.

V naši občini je zdaj 13 svetov

V osnutku so nato opisane pravice in dolžnosti odbornikov OS, zatem pa organi OS. Tu je podrobneje naštet, kako so sestavljene in kaj delajo komisije občinske skupščine (za volitve in imenovanja, za prošnje in pritožbe, za družbeno nadzorstvo, za narodno obrambo, mandatno-imunitetna komisija). O svetih OS govori 167. člen takole: »Sveti so politično izvršilni organi OS in organi družbenega samoupravljanja na področju, za katero so ustanovljeni. Za svoje delo so odgovorni OS.« Mandat članov svetov OS traja 2 leti, sestavljajo pa jih člani, ki jih imenujejo v svet delovne in druge organizacije, ter člani, ki jih izvoli občinska skupščina iz vrst svojih članov in iz vrst drugih občanov. Občinska skupščina ima naslednje svete: svet za splošne in notranje zadeve; za družbeni plan in finance; za delo; za industrijo in obrt; za blaginjo, promet, gostinstvo in turizem; za kmetijstvo in gozdarstvo; za urba-

nizem, gradbeno in komunalne zadeve; za zadeve krajevnih skupnosti in za stanovanjske zadeve; za izobraževanje, za kulturo; za zdravstvo; za telesno in tehnično vzgojo; zdravilišča in svet za socialno varstvo ter varstvo družine. V občini je torej 13 svetov; osnutek statuta zatem podrobneje našteva pristojnosti in naloge vseh pravkar naštetih svetov.

Naslednji členi opisujejo delo, pravice in dolžnosti predsednika ter podpredsednika OS, prav tako podrobno pa je zahteto delo tajnika in starešin občinskih upravnih organov. Med zadnje štejejo: oddelek za splošne in družbene službe; oddelek za notranje zadeve; oddelek za narodno obrambo; oddelek za gospodarstvo; oddelek za medobčinske inšpekcijske službe. Tudi ta statut podrobneje našteva pristojnosti posameznih upravnih organov.

Sledi poglavje o delu občinskega javnega pravobranilca, ki opravlja naloge iz svoje pristojnosti za območje občine ali pa več občin. Delu sodnika za prekrške so namenjeni naslednji trije členi, o krajevnih uradih ter njihovem delovnem področju pa govore členi 230 do 233.

Statut nato obdeluje poglavje o uslužbenih OS in njihovem samoupravljanju, govori o predpisih in pravnih aktih občinske skupščine ter njenih organov. Vsi akti splošnega pomena občinske skupščine ter odredbe njenih svetov mora OS objaviti v uradnem glasilu.

Neposredno samoupravljanje občanov

VI. poglavje govori o oblikah, s katerimi občani neposredno upravljajo: o krajevnih skupnosti, o zboru volivcev, o referendumu in o anketi. Tu je v osnutku statuta precej zanimivih ugotovitev in določil, ki bodo nedvomno močno vplivale na ves nadaljnji razvoj samoupravljanja v občini.

Četrty del osnutka statuta obdeluje prehodne in končne določbe. Važna je ugotovitev, da bodo morali biti izdani vsi pravni akti po določbah novega statuta občine in njenih organov najkasneje v enem letu potem, ko bo novi statut sprejet. V istem roku bo treba uskladiti z določbami novega statuta tudi vsa obstoječa stanja. Statut bo objavljen v uradnem glasilu (verjetneje bo bolj priročna izdaja v obliki sa-

mostojne brošure, ki naj bi jo dobila vsa gospodinjstva v občini — saj gre za listino trajne vrednosti). Novi statut bo začel veljati tri mesece potem, ko ga bo sprejela občinska skupščina, hkrati pa bo prenehal veljati dosedanja statut, ki je bil sprejet 28. novembra 1957.

Tako smo se prav na kratko sprehodili mimo poglavij osnutka statuta novomeške občine. O tem razpravljajo na javnih tribunah Socialistične zveze, še vedno pa je tudi čas, da občani in organizacije pošljajo občinski skupščini svoje pripombe in dodatne predloge k osnutku statuta.

Krka se med Stražo in Vavto vasjo počasi zvijuga proti Novemu mestu

KAJ SO SKLEPALI NA ZADNJI SEJI OBČINSKE SKUPŠČINE V NOvem mestu

Od gospodarske moči je veliko odvisno

Dnevni red seje občinske skupščine Novo mesto, ki je bila 17. marca, je bil tako obsežen, da so morali eno točko odložiti za prihodnjico. Odborniki obeh zborov so tokrat razpravljali o zadevah, ki niso v neposredni zvezi z gospodarstvom. Razprava ni bila obsežna po številu diskutantov, tisti, ki so v njej sodelovali, pa so opozorili na to, da so vse dejavnosti, s katerimi se občinska skupščina ukvarja, odvisne od gospodarske razvitosti. To dejstvo je prišlo do izraza zlasti v prvih dveh točkah, ko so odborniki razpravljali o poročilu o poslovanju sklada za zdravstveno zavarovanje delavcev in o poročilu o problematiki socialnega varstva.

Povečanje dodatnega prispevka ni najboljši ukrep

Iz obsežnega poročila Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje je razbrati, da je imel sklad za zdravstveno zavarovanje v občini Novo mesto lani za 841.000 din večje izdatke kot dohodek. Vanj se je steklo za 757.480.000 dinarjev. Čeprav je skupščina komunalne skupnosti zavarovancev lani avgusta povečala prvotno določeni dodatni prispevek, sredstva, ki so jih vplačale delovne organizacije, niso zadoščala. Zato je predlagala, naj bi letos stopnje dodatnega prispevka zvišali za toliko, da bi se namesto lanskih 99 milijonov zbralo letos z dodatnim prispevkom 236 milijonov dinarjev.

Odborniki so predlog potrdili, še prej pa so v razpravi razčlenili vzroke za povečanje obolenj in stroškov zdravljenja ter opozorili, da povečevanje dodatnega prispevka ni najboljša rešitev. Diskutanti so menili, da bi delovne organizacije, zlasti pa njihovi organi samoupravljanja pač morali razpravljati o milijonih dinarjev, ki jih dajejo za socialno zavarovanje, ker tudi ta sredstva ustvarjajo na enak način kot vsa druga. Med drugim je padel tudi predlog, da bo treba v večjih kolektivnih ustanovah obratne ambulante s stalnimi zdravniki, ki bodo delavca zdravili, vedoč, v kakšnih pogojih dela in živi, ter predlagali tudi higijensko-tehnične izboljšave v proizvodnji. Vsi diskutanti so se zedinili v ugotovitvi, da sklad za zdravstveno zavarovanje ne bo imel primanjkljaja, če se bodo povečali osebni dohodki zaposlenih. Poročilo Komunalnega zavoda opozarja, da imajo le tri občine v Sloveniji nižje osebne dohodke, kot so v novo-meški. Povečevanje osebnih dohodkov je neposredno odvisno od povečevanja storilnosti dela, boljše organizacije, modernizacije proizvodnih procesov in podobnega. Tu pa se srečujemo — tako so menili odborniki — z nalogo, ki jih nalaga vsem kolektivom družbeni plan. To so dolgoročne naloge, zato pa je odlašanje toliko manj na mestu.

Novo mesto, kam da njihova delavka otroke med tem, ko gre na delo? O tem bi morali razmišljati v vseh podjettih in se truditi, da bi s skrbjo za vrtec zagotovili ženskam boljše počutje med delom ter s tem tudi večjo storilnost. Opozoril je tudi na nerazumljiv primer v Žužemberku, kjer so s sredstvi obrata Iskre in združge ustanovili otroški vrtec, nato pa so začeli s preplatom, kdo bo odločal, čigavi otroci naj bodo v vrtcu... Ljudska poslanka Milica Salij je našla problem vojnih vdov in mater padlih partizanov, ki dobivajo po 1200 dinarjev invalidnine na mesec. Menila je, da ni tolikšen znesek v današnji dragini niti miloščina in da bi bilo pač treba načeti tudi to vprašanje.

Razprava je pokazala, da socialne probleme sicer čutimo, da pa jih nikjer ne rešujemo dovolj nestrno in s sodelovanjem. Odvce je pričakovali, da bodo bodoče krajevnosti samo s tem, da jih bomo ustanovili, kar mimogrede rešile družbo socialnih težav.

Odborniki so potrdili predlagani odlok o socialnih podporah in odločbo o ustanovitvi otroške počitniške kolonije v Luciji pri Portorožu, odlok o olajšavah pri plačevanju zdravstvenih storitev pa so dopolnili s členom, ki določa pravice borcev NOV.

Odlok o občinski dokladi iz kmetijstva sprejet

V tej točki se je zvrstilo več diskutantov, ki so naštevati predloge o tem, katera naselja je treba prenesti v nižji razred. Odborniki so dobili pojasnilo, da je doklada instrument, ki usklajuje razlike med kmečkimi gospodarstvi zaradi njihove oddaljenosti do tržišča. Predlagani odlok je bil izglasovan z dodatkom, da se osnuje odborna komisija, ki bo posamezne predloge za izpremembe pretresla in o njih odločala.

V nadaljevanju seje so odborniki z manjšimi spremembami sprejeli še odlok o odlaganju smeti in odpadkov v Novem mestu ter odlok o tarifi za odvoz smeti, dopolnili so dosedanjí odlok o obveznih ukrepih za obdelavo kmetijskih zemljišč sprejeti odredbo o skupnem zatiranju rastlinskih bolezní in škodljivcev ter dali soglasje k pravilniku občinskega sodišča Novo mesto. Razpravo o sporu zaradi lovišča Ragovo-Kandija so zaradi lovišča v katastrskih občinah Gor. Polje in Gor. Straža ter o lovišču Ragovo-Kandija so zaradi pomanjkanja časa odložili na prihodnjo sejo. Nato so sklepali še o gospodarsko upravno-pravnih in premoženjskopravnih zadevah ter dali več poročilnih izjav.

Promet v trgovini se je povečal za 22 odstotkov

Podatki trg. podjetja Standard in Novem mestu kažejo, da se je promet v letošnjem prvem četrtletju v primerjavi z lanskim povečal za približno 22 odst. V trgovini na drobno bo Standard ustvaril do konca marca 240 milijonov dinarjev prometa ali za 24 odst. več kot lani. V trgovini na debelo se je promet povečal za nekoliko manj kot lani, je pa kljub temu za 16 odst. večji. S prodajo na debelo bodo do konca marca ustvarili 230 milijonov dinarjev prometa.

Pri Standardu so se močno povečali nakupi na potrošniški kredit. V januarju in februarju lani so nudili potrošniškim kreditom za 1.727.000 din potrošniških kreditov, letos pa v enakem razdobju za 18.551.000 dinarjev. Precejšen del tega povečanja gre pripisati nakupom v prodajalni pohištva, ki je v lanskem prvem četrtletju Standard ni imel. Skupno so potrošniki pri Standardu z nakupi na kredit zadolženi za 100.497.000 dinarjev.

Otroška počitniška kolonija v Luciji pri Portorožu

Občinska skupščina Novo mesto je na seji 17. marca sprejela odlok o ustanovitvi počitniške kolonije v Luciji pri Portorožu, ki bo združevala počitniške naprave kolonije Fazan in kolonije Beli križ. V koloniji bodo preživljali počitnice in oddih otroci iz novomeške občine. Dohodek bo ustvarjala s prispevki staršev, s prispevki delovnih in družbenih organizacij z dotacijami iz občinskega proračuna, s prispevki, ki jih bo iz ustreznega sklada nu-

dil Komunalni zavod za socialno zavarovanje, ter z različnimi drugimi dohodki. Kolonijo bosta vodila svet kolonije in upravnik. Svet bodo sestavljali socialni, zdravstveni in prosvetni delavci. Po določilih odloka je lahko upravljanje kolonije poverjeno tudi organizaciji, ki bi to želela.

V vsako hišo:
DOLENJSKI LIST!

Novomeška kronika

■ V ponedeljek se je nenadoma razbohotila težko pričakovana pomlad. Toplo sonce in pomladne sapa so vidno jemala še tiste krpe snega, ki so se na senčnatih mestih obdržale vse od lanskega novembra. Pred tednom dni so se otroci še sankali, v ponedeljek pa so na istem hribu že nabirali zvonce.

■ 30. marca se nam obeta posebno zanimivo predavanje v okviru delavske univerze. Športni novinar Svetozar Guček bo tega dne ob 18. uri v Domu JLA govoril o olimpiadi v Innsbrucku, hkrati pa bo predvajal številne diapozitive.

■ Pred kratkim je podjetje Zelezina zaprlo svoj lokal v bivši Pauerjevi hiši na Glavnem trgu. Da pa ne bi bili potrošniki prikrajšani, so uvedli nonstop poslovanje v poslovalnici Zelezinega onkraj kandijskega mostu. Starinski lokal »Zelezina« — barve so se očiščili modernizirati, namestili bodo tudi novo opremo, kar bo po predračunu veljalo okoli 25 milijonov dinarjev. Preureditev je prevzelo podjetje Plonir, ki se je obvezalo opraviti vsa dela do konca junija. V novem trgovskem lokalu bo Zelezina prodajala gospodinjstvene stroje in vse ostalo blago svoje stroje, namenjeno široki potrošnji.

■ Na novomeški tržnici so zadnji četrtek tako rekoč ilegalno prodajali jajca. Razstavljenih ni bilo nikjer, pač pa so jih podjetne gospodinjke odkrile v nekaterih kosarjah in jih plačevale po 32 din. Regrat in radič sta tokrat veljala 50 din merica, motovilac 70 din merica, kisló zelje in repa 50 din krošnik, čebula 90 din kg, mleko 70 din, jabolka 90-100 din kg ter špek teloh 20 din. Za volnene izdelke je bilo tokrat manj zanimanja, otroške hlačke.

■ Gibanje prebivalstva: Rodila je Jožica Bihar z Glavnega trga 1 — dečka. — Porok ni bilo. — Umrla so: Ana Hočevar, upokojenka iz Slakove 4, 83 let; Leonard Kalac, redovnik iz Seidlove 1, 82 let; Franc Klemenčič, kmet z Mestnih njiv 1, 67 let. — Ponesrečil se je Roman Žabkar, sin uslužbenca iz Vrhnove 3, ki al na štedilniku opekel desno roko.

Nujno obvestilo

24. marca sem od Hladnikove ul. 3 do Smihela izgubila denarnico z dokumenti in koverto z večjo vsoto denarja. Poštenega najditelja prosim, da mi vse vrne na naslov v dokumentih ali na postajo LM v Novem mestu.

Metropol: nočitev je manj, promet pa je večji

V januarju, februarju in marcu 1963 se v gostinskem podjetju Hotel Metropol v Novem mestu nudili domačim gostom 1545 nočitev, tujim gostom pa 64 nočitev. Pri tem so ustvarili za 23.156.000 dinarjev prometa. Letos se je številno nočitev nekoliko zmanjšalo. Imel so 1327 nočitev, promet pa se je povečal na 25.934.000 dinarjev. Del porasta prometa gre pripisati 7-odstotnemu povečanju cen v maju lanskega leta.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 27. marca: Rupert Sobota, 28. marca: Janez Nedelja, 29. marca: Ciril Ponedeljek, 30. marca: Branimir Torek, 31. marca: Benjamin Sreda, 1. aprila: Hugo Cetrtek, 2. aprila: Franc

ČESTITKE

Dr. Leonu Jeršetu, stomatologu, ter Marici Strizaj-Jerše, profesorici, mnogo prijetnega v novem življenju — sorodniki.

Dr. Leonu Jeršetu za promocijo za doktorja stomatologije čestitamo! — Sorodniki.

Dragemu sinu Jožetu Klunu, ki služi vojaški rok v Djakovici, VP 7482/2, NR Srbija, za dvojni praznik mnogo sreče. Mama, ata in sestra Silva.

Zmagu Kastelcu za diplomu na elektrotehnični fakulteti čestitajo Strelcevi.

PREKLICI

Katarina Bartolj iz Irče vasi 52. Novo mesto, obveščam, da nisem plačnica dolgov, ki bi jih napravil moj mož Franc Bartolj, Irča vasi 52, Novo mesto. Naj od njega nihče ničesar ne kupuje.

Avguštin Saje iz Goriške vasi 2. preključem vse življene besede, ki sem jih izrekel proti družini Ogulin iz Mirne peči 60, ker so neresnični.

ZAHVALE

Ob težki izgubi našega nepozabnega moža, očeta, brata in svaka

FRANCA KLEMENČICA posestnika iz Novega mesta se prisrčno zahvaljujemo zdravnikom in ostalemu osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Novem mestu za vso skrb in nego v času bolezni. Nadalje se zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani v težkih trenutkih, vsem darovalcem venčev in cvetja in vsem, ki so ga spremlili do zadnjega počivališča. Prisrčna hvala pevcem za žalostinke.

Zena Nežka, otroci Franci, Marjan, Majda, Slavko in Stanka, sestre in brat.

Ob nenadni smrti naše ljube mame, stare mame, sestre in tate iskreno zahvaljujemo vsem, ki

NAS OBISK

»Matija je bil dober...«

Gostišče »Na Hrastu« v prijazni vasi Hrast ob lani modernizirani cesti onstran Gorjancev je takšno, da z veseljem stopiš vanj. Presenetljivo je sodobna oprema; snaga in prijetna domačnost ter ustrežljivost, ki sta lastni gospo-

darju Matiji Brunskoletu. »Boljša soba« v gostišču je tako lepa, da ne bi delala sramote nobenemu hotelu. Razgovor z gospodarjem Matijo se je odvijal sproščeno, čeprav je bil zaradi stresa nekajkrat prekinjen.

— Kdaj ste začeli z gostinstvom?

— To je bilo leta 1938, pa nisem izhajal. Saj sami veste; vojska je bila tod okoli. Aprila 1942 so me Italijani zaprli. Spustili so me na jesen. Do kapitulacije sem nato delal na terenu, potem pa odšel v partizane. V juliju 1945 sem bil demobiliziran, domov pa sem prišel na pogorišče. Takoj sem začel kopati in sem spet postavljal del hiše.

ste ji kakorkoli pomagali v življenju in bolezni. Posebna zahvala dr. Juriju Pesjaku — nadalje darovalcem številnih venčev in vsem, ki ste jo spremlili na zadnji poti. Zahvala tudi g. župniku za pogrebni obred in pevskemu zboru.

Družina Jerman in Stanovnik.

OGLASI

PRODAM štedilnik »Tobis« v dobrem stanju. Adamčeva 9, Novo mesto, pod Grmom.

MOPED »COLIBRI«, odlično ohranjen, proda Rajko Henigman, Jerbova 16, Novo mesto.

PRODAM nov uvožen stroj za pletenje znamke Regina. Naslov v upravi lista. (185-64)

PRODAM 2 kmečka voza in komat. Ivan Dular, Ceglina 40, Novo mesto.

SIVALNI STROJ anamke »Luznik«, dobro ohranjen, proda Kovač, Novo mesto, Bršlin 21.

KUPIM 1000 ali več kosov rabljenih stirene opeke. Naslov v upravi lista. (184-64)

SLAMOREZNICO na motorni pogon kupim. Ponudbe s ceno pošljite na naslov: Poldi Bukovec, Semic.

GOSPODINJSKO POMOČNICO k manjši družini iščem. Plača dobrega. Babnik, Ljubljana, Vodnikova 48.

SLUŽBO DOBI marljivo dekle. — Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Zdenko Verlič, občinska skupščina Brežice.

OBLACILA OCISTI hitro in solidno Kemična čistilnica, Novo mesto, Germova ulica 5.

ZDRAVILISCE ROGAŠKA SLATINA — Zakaj obupujete pri zdravljenju svojega kroničnega bolelega želodca ali jeter, čeča ali ostalih prebavil? Uporabljajte vendar rogaški »Donat« vodo, zdravilo, ki vam ga nudi narava. V Novem mestu ga dobite pri trgovskem obratu »HMEJLNIK«, tel. 21-129, in pri »STANDARD«, tel. 21-158.

DEKLETO

Brežice: 27. in 28. marca sovjetski barvni film »Ognjena letas«, 29. in 30. marca italijanski barvni film »Sigfrid«, 31. marca in 1. aprila angleški film »Tudi to je ljubezen«.

Crnomelj: 27. in 29. marca ameriški barvni film »Štirje apokaliptični jezdci«, 31. marca in 1. aprila francoski film »Serenada«.

Dobrepolje: 28. in 29. marca italijanski film »Sedem izgovorov«, 1. aprila italijanski film »Vse v času službe«.

Dol. Toplice: 28. in 29. marca ameriški film »Drevo življenja«.

Kočevje — Jadran: 27. in 29. marca mehiški barvni film »Črni oreli«.

Kostanjevica: 29. marca ruski barvni film »Deklica 15-6 očetov«, 1. aprila jugoslovanski film »Minuta za umore«.

Metlika: 28. in 29. marca ameriški barvni film »Vrnitev v mesto Pejtone«.

Mokronog: 28. in 29. marca sovjetski film »Dekliška pomlad«.

Novo mesto — Krka: od 27. do 30. marca ameriški barvni film »Enajst veteranov« in italijanski barvni film »Nenavadni sveti«.

Novo mesto — Dom JLA: od 28. do 29. marca mehiški film »V službi Panča Villesa«, 31. marca in 1.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIGNI URAD NOVO MESTO

Od 16. do 23. marca je bilo rojenih 19 dečkov in 27 deklic. Porok ni bilo.

Umrli so: Ladislav Muhar, otrok iz Zavinka, 3; Gizela Dermelj, gospodinja iz Huma, 43; Ivan Zdravčič, obč. podpiranec iz Koč, 88; Antop Cvetko, stroj. tehnik iz Krškega, 30; Matija Malenšek, kmet iz Galis, 63; Stefan Metelko, kmet iz Ravnega, 78; Jože Starič, delavec iz Podboršta, 69; Jure Vancas, kmet iz Bubnarcev, 64; Franc Darovc, kmet iz Ločne, 64; Franc Rakar, kmet iz Hrušice, 72; Ana Murn, gospodinja iz Sel pri Zajčjem vrhu, 80.

IZ NOVOOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Antonija Stukelj iz Petrove vasi — Jožico, Matilda Rožič iz Svibnika — Matejo, Marija Stopar iz Velikega Bana — Stefanjo, Alojzija Legan iz Zuzemberka — Mileno, Regina Pustovrh iz Kota — Ireno, Ivanka Crtalič iz Dobrave — Jožico, Vida Hočevar iz Regerče vasi — Francija, Ana Beg iz družinske vasi — Jurija, Nada Silar iz Crnomolja — Saška, Marija Sutej iz Vukovcev — Ireno, Franciška Zupančič iz Knežje vasi — Jožeta, Jožefa Pilih iz Smihela — Vojka, Olga Turk iz Dolnjega Maharovca — Jožka, Vida Troha iz Vrbovca — Milko, Angela Lipaj iz Cerovega loga — Igorja, Marica Hribar iz Krmelja — deklico, Zofka Miller iz Crnomolja — deklico, Francka Zura iz Zagrada — deklico, Olga Turk iz Podnosta — 2 dečka, Ivanka Metelko iz Pugačeva — dečka, Veronika Bežeg iz Regerče vasi — dečka, Cilka Blatnik iz Rožanca — deklico, Marija Trdič iz Pribincev — deklico, Olga Grabnar iz Krškega — deklico, Marija Adlesič iz Dragošev — 2 deklici, Marija Pinčulič iz Planine — deklico, Amalija Dornik iz Drnovega — dečka, Terezija Goršek iz Dolnje Stare vasi — deklico, Anica Topolovec iz Vrbovca — deklico.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Stefanija Žužič iz Loč — Feliksa, Marija Teodorovič novič iz Brežice — Renato, Antonija Prašnikovič iz Vidma-Krškega — Roman, Terezija Cvetkovič iz Ključa — Marijo, Nada Hudina iz Dubrave — Jožefo, Ljudmila Jurman iz Loč — Feliksa, Marija Teodorovič iz Pišec — Jožico, Marija Omerzu iz Leskovca — Jožka, Antonija Krošelj iz Zg. Pohance — Angelo.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Miran Kastelic, sin posestnika iz Malega Cerovca, je padel s peči in si poškodoval levo nogo; Alojz Berkopec, delavec iz Brusnice, se je s kladivom udaril

OBVESTILA

Razpis delovnih mest

»OPREMALES«, NOVO MESTO, ima pristoje delovno mesto v knjigovodstvu. Oseba mora obvladati vođenje saldokontov, fakturno službo, obračune delovnih nalogov in dela za statistiko. — Zaželena je praksa v knjigovodstvu. Oseba mora imeti dovolj po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Nadalje potrebujemo tudi priučene delavce za tapetniški in pohištveni obrat.

INVALIDSKI ZAVOD V NOVO MESTU

sprejme v delovno razmerje takoj

— 4 MLADE DELAVCE na priučetev (vajenci) v kleparski stroki.

Ponudbe poslati na upravo zavoda, Novo mesto, Trubarjeva 2.

aprila nemški film »Dezerters«.

Oslinica: 29. marca italijanski film »Vse v času službe«.

Predgrad: 29. marca francoski film »Potepuh velikega srca«.

Sodražica: 28. in 29. marca italijanski film »Rimske pripovedke«.

Sevnica: 28. in 29. marca španski film »Matij, poslušaj moje pesme«.

Stara cerkev: 28. in 29. marca ameriški film »Bela divljina«.

Strazha: 28. in 29. marca ameriški film »Taka vrsta žensk«.

Trebnje: 28. in 29. marca ameriški film »Groba sila«.

po levem kolenu; Janez Fakin, upokojenec iz Spodnje Lepe vasi, je padel in si poškodoval desno ramo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Ivana Ferencaka, upokojenka iz Šentlenarta, je nekdo usekal po desni nogi; Ana Iljaž, žena posestnika iz Bizelskega, je padla v kuhinji in si poškodovala desno roko; Ivica Kls, sin delavca iz Laduča, se je poparil z mlekom po obrazu in rokah.

Letna konferenca ZVVI v Novem mestu

15. marca je bila v Novem mestu redna letna konferenca ZVVI. Udeležba delegatov iz osnovnih organizacij je bila zelo dobra. V razpravi in v poročilih so se pomudili največ ob socialnih, stanovanjskih in zdravstvenih pogojih, v katerih žive invalidi. Več diskutantov je zelo resno načelo probleme, ki nastajajo zaradi okorele invalidske zakonodaje, zlasti pri uveljavljanju invalidskega dodatka. Podrobno so se pogovorili o položaju vojnih vdov in mater padlih borcev, ki jih zakonodaja vrednoti enako, čeprav gre tu za dve zelo različni kategoriji. S konference so poslali protestno resolucijo, v kateri so obsojili odnos do narodnoosvobodilnega boja naših ljudstev, ki ga kažejo v Zvezni republiki Nemčiji, in zahtevali obsodbo vojnih zločincev.

O problemih invalidov in borcev in o živahni razpravi, ki poteka v borčevskih organizacijah o težah novega pokojninskega zavarovanja, pa bomo obširneje poročali v eni izmed prihodnjih števil.

Izvoz se je povečal za 32. odst.

Novoles v Novem mestu je v prvem četrtletju lani prodal na tujih tržiščih za 144.361.000 dinarjev izdelkov ter z vsjo proizvodnjo dosegel 310 milijonov dinarjev vnovčenega iztržka. Letošnje številke so precej večje od lanskih. V prvem četrtletju 1964 so prodali na tujih tržiščih za približno 210 milijonov dinarjev izdelkov in s tem povečali izvoz za dobrih 32 odst., s celotno realizacijo pa so ustvarili na domačem in tujem tržišču za 383 milijonov dinarjev iztržka ali za 20 odst. več kot lani.

»Mercator« v Trebnjem in Mokronogu

Na predlog Sveta za blagovni promet, gostinstvo in turizem je skupščina trebanjske občine pretekli teden sprejela odločbo, s katero je potrdila sklepe delavskih svetov trgovskega podjetja »Gradišča« v Trebnjem in splošnega trgovskega podjetja »Tržana« v Mokronogu o pripojitvi k ljubljanski veletrgovini »Mercator«. V Trebnjem menijo, da bo ta odločitev trgovskih podjetij znatno prispevala k boljši ureditvi trgovske mreže v občini in k boljši preskrbi trebanjskega in mokronoškega območja.

PODJETJE

»SNAGA« — LJUBLJANA POVŠETOVA 12

sprejme

VEČ MLAJŠIH DELAVCEV

vojaščin prostih, za priučetev v zanimivi novi dejavnosti.

Osebnih dohodkov po učinku je dober. Samsko stanovanje je zagotovljeno.

Osebnih ponudb sprejema tajništvo podjetja.

ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE

Novo mesto

sprejme

takoj ali po dogovoru naslednje sodelavce:

- 1 DIPLOMIRANEGA PRAVNIKA
- 1 DIPLOMIRANEGA EKONOMISTA
- 4 SAMOSTOJNE KNJIGOVODJE

Za sodelavce pod tč. a) in b) bodo stanovanja vseljena v mesecu juliju 1964.

Pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanjega službovanja pošljite splošnemu sektorju podjetja.

Sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je 23. marca 1964 došel na Golnik naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

TOŠE JAKOČIČ (PETROV)

iz Krasince pri Gradcu v Beli krajini.

Pokojnik je pokopan na domačem pokopališču.

Zaluzjoči:

žena Karlina, hčeri Tončka in Milka z družinama, brat Pero in ostalo sorodstvo.

Krasnec, Ljubljana, Zagreb, 25. marca 1964.

Telesna kultura na seji zveznega odbora SZDL

— Sirina telesnokulturnega pokreta zaostaja za potrebami in možnostmi. — Taka je ocena zadnje seje sekretariata izvršnega odbora zveznega odbora SZDL Jugoslavije.

Telesni kulturi zadnje čase posvečajo vedno večjo pozornost tudi naši najvišji organi oblasti in političnih organizacij. To dokazuje, da so večji del zadnje seje sekretariata izvršnega odbora zveznega odbora SZDL posvetili perečim problemom razvoja naše telesne kulture.

O teh problemih je zvezni odbor SZDL že prejel razpravljal in izdal posebno priporočilo, vendar na terenu ni našlo pravega odmeva. Zato so nujni novi in učinkovitejši ukrepi, zlasti na področju množičnosti.

Dosedanji rezultati glede množičnosti (v organizacijah za telesno kulturo je vključenih 2.400.000 članov, v njih deluje 300.000 amaterskih delavcev) ne zadovoljujejo. Sirina naše telesne kulture zaostaja za potrebami in možnostmi!

Večjo množičnost je treba zagotoviti predvsem s pomočjo vseh vrst šol (le 78 odst. vseh šol v SFRJ ima obvezno telesno vzgojo, kvaliteta pouka pa je ponekod zelo slaba!), dalje s pomočjo vsaj fakultativne, če ne celo obvezne telesne vzgoje na univerzah in visokih šolah, prek delavskih kolektivov (razširiti in izpopolniti je treba oblike rekreacije proizvajalcev ter uvajati delovna mesta za telesnovzgojne strokovnjake) in ostalih organizacij.

Razširitev telesne vzgoje je nemogoča brez povezovanja z drugimi akcijami. Pri planiranju gradnje turističnih objektov, letovalšč in počitniških domov je obvezno planirati tudi športne objekte, ki bodo omogočili izživiljanje v različnih oblikah razvedrilnega (rekreativnega) športa.

Tudi v urbanističnih načrtih se morajo rezervirati področja za gradnjo športnih objektov. Pri gradnji pa se je treba omejiti predvsem na manjše objekte za množično telesno kulturo.

Kadrovskemu vprašanju se mora tudi v prihodnje posvetiti posebna skrb, kajti le tako moremo pričakovati množičen in kvaliteten šport. (fm)

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik), Risa Baber, France Grivec, Miloš Jakopčič, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 1800 din — Tekoči račun pri podr. NB v Novem mestu: 606-11-609-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISK: Časopisno podjetje DELO v Ljubljani.